

OCTOMBRIE

1 - 11 octombrie

Vineri 1 octombrie 2010

Citesc cu întârziere textul Cristinei Manole “Lecturi în vremuri de austeritate” din *Observator Cultural* (am avut alte “priorități”) din care extrag ce mă interesează. Deci tema este cartea lui Tudoran:

“Cînd toată lumea tremura nu doar de foame și frig – ce mese se mai dădeau prin Munții Apuseni, eheee... –, dar mai ales de frică. Și, totuși, au fost cîțiva oameni care și-au depășit propria frică. Cele 600 de pagini ale acestei halucinate cărți depun mărturie despre cum a funcționat aparatul terorii. Cum a fost urmărit, filat, filmat, înregistrat, ascultat, anchetat, turnat Dorin Tudoran de o armată de oameni – și de mijloace specifice și tehnică de interceptare –, pentru a nu mai apărea un caz Paul Goma. Gestul de revoltă și greva foamei întreprinse de Dorin Tudoran au venit după ce deja Paul Goma, mai mult de unul singur și sprijinit doar de cîțiva oameni curajoși – să amintim că doar Ion Vianu și Ion Negoïtescu (*corect: I.Negoïtescu, apoi - pentru a putea emigra: I. Vianu - n.m. P.G.*) i se alăturaseră – băgase spaima în zeci de politrucii PCR și în sute de ofițeri ai DSS. Povestea aceluia nenorocit general Pleșiță încă nu a fost scrisă.”

Comentarii:

Indreptare Monitor - Duminica, 26 Septembrie 2010, 18:13

@Cristina Manole

Mentiunea privind faptul ca P. Goma si B. Nedelcovici n-ar mai fi revenit dupa 1989 in Romania poate fi corecta doar in ceea ce-l priveste pe primul dintre cei doi scriitori exilati la Paris. Cat priveste pe dl. B.N., acesta a fost in vizita in Romania postdecembrista cel putin o data, la lansarea filmului realizat de regretatul Mircea Veroiu dupa romanul „Al doilea mesager” semnat de B. Nedelcovici (pelicula s-a chemat „Somnul insulei” -1992).

Despre "exactitate" si "adevar", Daniel StPaul - Duminica, 26 Septembrie 2010, 19:49

despre dialectica lor mutual "cordiala", s-a pronuntat cindva si Noica... Relativ la "Eu, fiul lor. Dosar de securitate (Editura Polirom, 2010), cu o prefață exactă a istoricului Radu Ioanid...", după ce sora lui Mihai Botez, doamna Viorica Oancea a pus sub ultra violet (atit in OC cit si in Revista 22) "exactitatea" unor aspecte din acea Prefata, autorul ei n-a(u) gasit cuvenit a se manifestata, asa cum nici altii din cei ce au fost in miezul evenimentelor implic(a)nte. Se pare ca autoarea insemnarii de fata n-are nici indoieli, nici rezerve, ori ca n-a parcurs macar bibliografia de la locul prestatiei. Cataracte sint pe te miri unde, dar la OC si alte publicatii sa fie un endemism?

Fiul credicios de la pagina 556 Paul Kremer - Joi, 30 Septembrie 2010, 01:59

Stimata D-na Manole,

V-as fi extrem de recunoscator daca dupa citirea celor 600 de pagini al acestei “halucinante carti” dvs. ne-ati puta cita macar un singur document

olograf semnat de Mihai Botez asa cum a fost declarat de nenumarate ori inainte de aparitia cartii, atat in articolele d-lui Tudoran cat si in prefata d-lui Ioanid .

De asemenea sunt foarte curios sa aflu ce parere aveti dvs. despre documentul anexat la pagina 556 unde putem citi negru pe alb raportul dat securitatii de catre D-ul Tudoran putin timp inainte de a emigra, si care descrie felul in care scrisoarea dumnealui, adresata Europei Libere a fost pastrata si ascunsa de catre Mihai Botez timp de o luna dupa care a fost transmisa de catre D-ul Botez unui diplomat strain pentru a fi remisa lui D-lui Vlad Georgescu.

In plus m-ati indatora foarte mult daca dvs. mi-ati putea da o definitie exacta a acestei actiuni comise de catre D-ul Tudoran - asta deoarece eu unul n-am gasit pana acum nimic mai potrivit decat cuvantul "denunt".

Va multumesc, cu multa stima,

Paul Kremer

Vineri 1 octombrie 2010

În legătură cu Herta Müller la Atheneu (din *Observator cultural* de azi):

Marius Ghilezan: "Așteptam pe atunci să vă enervați mai mulți":

"Gabriel Liiceanu își scoate școlărește notițele. (...)

Gabriel Liiceanu nu poate ieși din corzi. Insistă: „A fost o generație care nu s-a simțit niciodată acasă în limba ei. Sînt oamenii și acum traumatizați”. Herta Müller punctează: „Timpul lui Franco a trecut”, și amintește cum firul care o lega de „acasă” s-a întreput, „atunci în 1987, cînd am fost dată afară” (din țară – n.r.). „Românii au rămas într-un colaj cu multe găuri”, punctează din nou scriitoarea de limbă germană, luînd discuția pe cont propriu: „Dacă aș vrea să vin, nu mai am pentru cine. Toți sînt plecați. Ce aș fi făcut aici cu niște cărți? Cărțile erau și o cale de a te eschiva. Un gest personal, onest, de a scrie cărți curate, nu era un gest împotriva sistemului”. Gabriel Liiceanu: „De ce sînteți atît de încrîncenată? Avansați pe un drum pe care alții nu vor să avanseze” (subl mea, P.G.). Herta Müller: „Eu nu oblig pe nimeni să lectureze cărțile mele. Nu știu dacă sînt mulți care vor să se confrunte cu aceste probleme (cu trecutul dictaturii comuniste – n.r.), pentru că este greu să se confrunte cu trecutul lor. Pentru o societate, dacă nu se discută aceste probleme, ele pun în pericol societatea. Cînd nu te aștepti, ele ies la suprafață”. Sigură pe sine, punctează din nou: „Au fost oameni care au avut multe privilegii. Nu mă mir că nu recunosc dictatura”. Urmăresc reacția sălii. Îngheț și uimire. Probabil că multe persoane din public se simt vizate. Cînd Herta Müller îi spune lui Gabriel Liiceanu că ea nu este scriitoare, că doar obligă cuvintele să exprime gîndurile, stupoare. „Dar aici sînteți...”, zice gazda. „Scriitoare sînt doar singură. Aici sînt la circ.” Hohote de rîs. Și continuă să acuze cohorte de ceaușiști și securiști... Tăcere. „Dar au fost mulți cei care au scris...”, simte Gabriel Liiceanu nevoia să completeze. „Eu nu-i învinovățesc decît pe cei care au făcut literatură la comandă. Ceea ce vreți dumneavoastră să laud e prea puțin”. „Sînteți disident, eu nu sînt!” Scriitoarea germană rememorează povara vremurilor cînd trebuia să meargă la Miliție să-și declare mașina de scris. Filozoful de la Păltiniș zice că el nu s-a dus. „Deci, sînteți disident!” Din cele 45 de minute de dialog, în mintea mea și a prietenilor mei rămîne sintagma: „Așteptam, pe atunci, să vă enervați mai mulți”. Spre finalul dialogului, care în multe momente este condus de Herta Müller, nu de amfitrionul de la Humanitas, cum mă așteptam, invitata seriei trage concluzia: „Sînt rea. E adevărat. Nu am ce să fac”.

Comentarii:

Pretinsa dezidență a unora... George Calalb - Vineri, 1 Octombrie 2010, 21:30

Superba prezenta a Doamnei Herta Muller a deranjat pe multi. Si o parte din ei, erau in sala.

Herta Müller D. Stoian - Vineri, 1 Octombrie 2010, 21:47

In sfarsit, o femeie a pus punctul pe i! Ne place, nu ne place, pe asta sta Romania: fostii activisti si progeniturile lor „Secu”, conduc nestinghiritzi destinele noastre. Liiceanu, daca era intzelept, statea acasa la... editura, pe care a achizitionat-o in calitate de „disident”, nu-i asa?

Aplauzele cu care a fost rasplatita de mai multe ori scriitoare, demonstreaza, daca mai era nevoie, ca tot romanul asa gandeste, dar ce folos?

Caius Dobrescu: **“Gabriel Liiceanu lângă Herta Müller”**.

“Orice revenire a Hertei Müller în România mi se pare un eveniment inspirator, fiindcă autoarea reprezintă nu neapărat triumful literar, cât izbînda credinței în literatură. În forța ei morală. Herta Müller este un exemplu rar de curaj etic asociat curajului estetic, iar prezența ei în spațiul nostru cultural este de natură să-i încurajeze pe toți cei ce mai cred că literatura joacă un rol serios în viața oamenilor. Mai mult, orice revenire a Hertei Müller este în sine o provocare cât se poate de bine-venită la adresa inerției, conformismului, leneviei mentale a unei societăți românești prea dispuse să uite abjecțiile comunismului sau să se prefacă de-a dreptul că ele n-au existat. Dar tocmai pentru că ne-a obișnuit cu judecăți limpezi și tranșante, cu refuzul oricărui compromis tactic, scriitoarea se așteaptă, sînt convins, să fie tratată în același fel. Să primească, adică, opinii și judecăți pornite din cea mai deplină franchețe. În acest spirit, țin să-mi exprim nedumerirea deplină față de modul în care a acceptat să apară public, într-o scenografie cu puternice conotații canonic-simbolice, în compania lui Gabriel Liiceanu. Îmi este greu să înțeleg în ce fel se aplică aici standardele morale la care Herta Müller a raportat pînă acum, într-un mod pe cât de radical, pe atît de consecvent, comportamentele intelectualilor în timpul dictaturii ceaușiste”. (...)

“Probabil publicul român își amintește în primul rînd protestul Hertei Müller împotriva includerii în programul unei școli de vară organizate de ICR Berlin a unor academici români cu prestigiu internațional, dar care au colaborat în mod dovedit cu Securitatea. Judecînd după acest caz, am putea presupune că noțiunea de „colaborator” pe care s-a bazat această atitudine presupune o relație formală cu poliția politică. În alte interviuri, însă, Herta Müller l-a acuzat de a fi fostmitläufer și pe Mircea Cărtărescu, a cărui lipsă de relații de orice fel cu aparatul represiv este un fapt incontestabil („În limba germană există termenul «Mitläufer», cel care merge cu ei: tace, încearcă să nu iasă în evidență, nu deranjează pe nimeni, se face gri” – interviu în România liberă, acordat de Herta Müller, 16 septembrie 2010).

“Gabriel Liiceanu este exemplul de manual al acestei tipologii a oportunistului care mimează abil, în funcție de instanța la care se raportează, atît conformismul, cât și subversivitatea. Celebritatea lui din anii 1980 se bazează strict pe debitarea de platitudini filozofice pompoase cu vag iz etno-heideggerian, care evitau orice referire la dictatură și care permiteau propagandei oficiale să demonstreze larga libertate de gîndire din România. Direct spus, așa cum lui Sergiu Nicolaescu i se cedase monopolul filmelor cu potențial de succes la public, lui Gabriel Liiceanu i se permitea să vîndă en gros filozofie „idealistă” popularizată. Ceea ce, în condițiile unei culturi monocrome și arhicontrolate, nu putea însemna decît succes instantaneu.” (...)

Prestigiul cultural acumulat de Gabriel Liiceanu, și care-l îndreptățește astăzi să fie partener de dialog, în fața întregii opinii publice, al Hertei

Müller, reprezintă, așadar, dezvoltarea unui capital social acumulat în regiunile anterioare, cu concursul efectiv al responsabililor comuniști ai planificării culturale. În plus, ca și înainte de 1989, popularitatea de azi a lui Gabriel Liiceanu se bazează pe enunțarea de platitudini pompoase care mimează radicalismul moral și care înlocuiesc în conștiința publică gândirea vie a acelor, puțini, care au avut și au curajul să meargă împotriva curentului. Mi se pare tristă integrarea unei scriitoare de o mare autenticitate și forță a vibrației morale, așa cum este Herta Müller, în mașina de autocanonizare ca disident și „rezistent“ a unui personaj care întrupează conformismul moral-intelectual.”

Ca bună, ce bună Herta Müller! Dar și Ghilezan. Nu înțeleg de ce Iovănel îl amendează pe C. Dobrescu. (Multe nu înțeleg eu)

Comentarii utilizatori

Excelent M.B. - Vineri, 1 Octombrie 2010, 12:00

Da, s-ar fi cuvenit, dar n-au ei, ci, cu acceptul d-nei Müller!, eben der Resistenzler durch die Kultur des Mitlaufens, Herr Liician. Bedenklich - oder? Asta este la noi

D - Vineri, 1 Octombrie 2010, 12:11 Liiceanu si-a aranjat foarte abis statutul in societatea romaneasca. A ajuns unde a ajuns cumulta abilitate. Nu putem spune ca este doar un profitor. A facut si lucruri bune, atit nu cit a putut ci atit cit lucrurile alea bune au mers pe acelasi drum cu interesele proprii. Pina la urma Liiceanu (si n numai el) este oglinda societatii romanesti. In sfarsit...

Matei - Vineri, 1 Octombrie 2010, 15:09 ... un articol care trebuia scris de ani buni. In sfarsit, asistam la coborarea de pe soclu a lui Gabriel Liiceanu (si cate eforturi, cat mortar, cate masuratori a facut ca sa-i iasa o statuie la care sa te inchini pe vecie). In sfarsit, putem exclama, "doamna Herta, sunteti minunata", "chapeau bas, domnule Dobrescu", va admir, nu va injositi si spuneti adevarul despre cel care s-a dorit Marele, Unicul, Inspiratul interlocutor al Hertei Muller. Mai multa modestie i-ar fi fost necesara: asteptam sa invite un alt partener pentru discutie. credeti ca Vasile Paraschiv n-ar fi facut fata? sau Paul Goma? sau doina Cornea? sau Liviu Antonesei? sau Ion Vianu? Admirabila secventa de la Ateneu: Liiceanu era tare mandru ca nu s-a dus cu masina de scris la militie. Iar Herta Muller, ironica, zice: "Ati fost un disident!". Mai cunoasteti o ironie mai subtila? Felicitari, domnule Dobrescu! Sa vedem acum represaliile... cum vor incerca unii sa va ia caii de la bicicleta... N-a banuit ce-l asteapta?

Spectatorul de la peluza - Vineri, 1 Octombrie 2010, 15:33

Enorma gafa a lui Liiceanu!!!!!! Au dormit toti de la Humanitas? Nu l-a consiliat nimeni pe Liiceanu? Ce-au facut Denisa Comanescu, Sahighian, Corina Bernic, Zografi, Lidia Bodea, acestia nu l-au avertizat pe Liiceanu - "nu te pune cu Herta, c-o incasezi". Cum a putut sa-i tina Hertei Muller lectii de disidenta, comunism, superioritatea intelectualului etc. etc.?

simpul als - Vineri, 1 Octombrie 2010, 16:26 cainu dobrescu nu pare sa realizeze k, daca lucrurile in ceea ce-l priveste pe gabriel liiceanu ar fi fost asa cum le enunta el (pe un ton abia temperat de sarja impotriva 'idolilor forului'...), atunci PRIMA care n-ar fi acceptat sa sada linga gabriel liiceanu ar fi fost herta muller! se stie, doar, k nu este omul jumatatilor de masura, al compromisurilor s.a.m.d., nu? cum sa stea atunci, nonsalanta, alaturi de un om atit de 'compromis', cautionindu-l cu prezenta ei?! dincolo de aceasta evidenta - care contrazice spusele lui c.d. prin insasi prezenta hertei muller alaturi de g.l. -, raspunsul la intrebarea 'de ce era gabriel liiceanu alaturi de herta muller?' este simplu: pt k gabriel liiceanu, si nu altcineva, este editorul cartilor hertei muller. punct.

punct si virgula Ilinca - Vineri, 1 Octombrie 2010, 22:23

@als Logica incorecta, argumente insuficiente...

Daca accepti sa stai langa cineva nu inseamna neaparat ca-l cautionezi ci even-

tual ca-l suporti, eventual te amuzi urmarindu-i reactiile. Este de crezut (si de sperat) ca Herta Muller a acceptat invitatia la Ateneu pentru oamenii ce veneau sa o vada si sa o auda, nu pentru cei ce au organizat evenimentul. In plus, presupunand ca ar fi refuzat prezenta lui Liiceanu alaturi de dansa, se putea interpreta ca se teme de acest dialog! Eu cred ca de fapt HM si-a dorit acest dialog, si l-a avut asa cum si-a imaginat, ba chiar mai mult avand in vedere slabele replici ale interlocutorului.

Iar despre faptul ca "gabriel liiceanu, si nu altcineva, este editorul cartilor her-tei muller" mi se pare evident ca Herta Muller este in ipostaza de a-si alege editorul si nu invers. Sau poate vreti sa sugerati ca daca decide sa schimbe editura nimeni din tara nu o va publica pe Herta Muller?

Liiceanu sau Liicheanu Claude Karnoouh - Sambata, 2 Octombrie 2010, 01:01
Excelent articol. Dar suntem citiva care stim de mult că domnul Liiceanu era si este un impostor. In 1986, cu Michael Safir, eram la congres international al studiilor românești la Avignon (Franta) si Domnul Liiceanu, a venit din Germani unde avea o burse Humbolt (mare disident!) si a laudat regimul comunist ceausist datorita faptului că daduse voie să publice un volum de eseuri ale lui Heidegger... Asta e disidenta oare? Liiceanu a fost făcut disident de Monica Lovinescu. De ce ? Pentru rezistenta cu cultura... Ah! Ah! Ah! e de ris... Care cultura? Niciodată Liiceanu n-a conta în Europa ca heidegerian de calitate!

Trebuie să-l spunem înca o data, Liiceanu este exact cum mi-l-a spus Noica la Paris imediat dupa publicatia Jurnalului de la Paltinis: "un bistitar din Oltenia" (sic!)

Rezistenta prin cultura Camelian Propinatu - Sambata, 2 Octombrie 2010, 19:07

Ca OPOZANT la totalitarismul ceausist, Paul Goma nu poate fi ignorat nici macar de manuale, oricat de alternative ar fi. Mai importanta insa este DISIDENTA sa, in raport cu restul intelectualitatii, dupa 1989: o intransigenta totala in chestiunea compromisului cu securitatea si nomenclatura.

Ca o ironie, critica dnei Herta Muller, recent la Bucuresti, vizand asa-zisa rezistenta prin cultura si Imposibila Lustratie a securistilor este identica celei exercitate de Paul Goma din exil si oarecum tine loc prezentei acestuia la Ateneu, acum cand implineste 75 de ani iar TVR Cultural lanseaza emisiunea Rezistenta prin Cultura, titlu perceput ca o sfidare chiar daca ar urma motto-ul Gombrowicz: „literatura voastra amplifica fenomenul comunismului, construiti cu imaginatia un comunism atât de puternic, încât sunteți cât pe ce sa va lasati în genunchi în fata lui”.

Despre Dorin Tudoran (tot din *Observator cultural*)

“În exil, e pe cale să ajungă în redacția Europei libere, dar Securitatea – cu sprijinul decisiv al turnătorului „Someșan“, alias Nicolae Balotă – îi creează prompt o imagine de suspect „disident fabricat“...

Ia te uită! Este prima oară când întâlnesc, scris, negru pe alb, numele lui Balotă. Doar eu îl, nu: suspectam, ci: scrisesem că îl suspectez. Înseamnă că “piful” meu funcționa fără greș. Prin 1988, venise cu Bianca lui pe strada noastră de atunci (Jean Moulin, din arondismentul 15), își garaseră mașina în fața imobilului: însă eu nu am acceptat să... îi invit în casă. De ce? Nu ț-oi spune - dar așa a fost.

Un an mai târziu - sau doi? - cu același refuz l-am tratărisit și pe Iorgulescu... De ce? De-aia...

Mai există o persoană pe care nu am primit-o în casă: Nedelcovici, însă nu din aceeași pricină, ci din cauza comportamentului față de Mihaela, amanta abandonată în favoarea “D-nei Lăzăroiu” - despre care eu crezusem că e nevasta lui... Veroiu...

*

Comentariu la D. Tudoran:

Jenant dle Liviu Antonesei Dan - Vineri, 1 Octombrie 2010, 23:33
 Inteleg ca-l preamariti pe "fratele" Tudoran, dar sa va permiteti despre rapo-
 satul Mihai Botez asertiuni, de genul: "Că nu e un simplu turnător e limpede,
 nici măcar nu semnează cu pseudonim", "Sub rezerva de a fi contrazis de
 documente ulterioare, eu aş îndrăzni s-o formulez şi pe cea a jocului dublu, a
 cântatului la două mese", "Poate că Mihai Botez s-a iluzionat că trage el pe
 sfoară ditai Securitatea prefăcându-se că îi face jocul", "de la un punct
 încolo, parcă prefăcătoria devine prea naturală", e mai mult decat MIZERIE
 MORALA si chiar IMPERTINENTA.

Degeaba incerci sa "dregi busuiocul" cu "Ca să vedem cum stau cu
 adevărat lucrurile, ar trebui totuși să avem acces la acele dosare de negăsit!",
 RAUL IMENS SI ABJECT FACUT memoriei lui Mihai Botez si al familiei
 lui e de neiertat.

Se va tine minte!

Chelfăneală meritată de Isterilă Antonesei. Pe cine mai
 linge în cur: tot pe Simirad? Băiatul ăsta nu se mai maturizează?,
 tot în curtea școlii își face veacul, tot cu șotronul, din când în
 când răcnind: "Fraaate Dorineee!", de sperie babele patriei?
 Astfel apărîndu-l pe Tudoran, îl bagă și mai adânc în... ceea ce
 se băgase singur-singurel Poetul, "ajutat" de javra de Ioanid.

*

Daniel Cristea-Enache (tot din *Observator cultural*) un pasaj:

"Dar, așa cum **Gherla** lui Paul Goma arată că se putea rezista moral
 într-o închisoare politică, Eu, fiul lor dovedește că se putea articula o rezis-
 tență, și apoi o opoziție, față de triada PCR-Securitate-Miliție, în anii '80 și
 mai înainte".

*

Gabriel Pleșea - și Anca - îmi trimit:

Paul Goma la 75 de ani**Ganduri la Aniversarea unui Erou al Neamului Romanesc**

Pe 2 octombrie a.c., Paul Goma implineste 75 de ani. O varsta plina si
 o varsta ce invita la o cugetare profunda asupra staturii celui care s-a distins
 nu numai printr-o activitate literar-publicistica deosebita, dar si printr-o ati-
 tudine civica demna, de rezistenta fata de regimul dictatorial comunist. Ma
 numar printre cei care il aplauda si il apreciaza fara rezerve pe Paul Goma.
 Desi l-am cunoscut la maturitate, apropierea sufleteasca de el mi-a redefinit
 si mi-a intarit deosebirile dintre bine si rau, adevar si minciuna, curaj si lasi-
 tate, darzenie si cedare, principialitate si oportunism, credinta si necredinta,
 patriotism si tradare. Datorita lui, am ajuns sa urasc si mai mult impostura si
 dictatura in orice forma s-ar manifesta ele.

La 75 de ani, Paul Goma atinge culmile a ceea ce are mai bun neamul
 romanesc, strivind totodata, prin convingerile sale, ce are acesta mai las, mai
 abject, mai urat si mai ticalos. Destinul sau demn, oricat de lovit ar fi de
 nemernicia patriei nerecunoscatoare, se impune ca un far calauzitor pentru
 constiinta noastra nationala.

Reputatia lui Paul Goma a depasit hotarele Romaniei inca din anii dic-
 taturii bolsevic-comuniste si ea a capatat amploare de-a lungul anilor. Ca

scriitor, ca publicist, ca istoric si, nu in ultimul rand, ca vajnic rezistent anti-comunist. Paul Goma este numele romanesc ce se distinge in galeria universala a eroilor biruitori in lupta binelui asupra raului.

Cu toate acestea, guvernantii Romaniei postdecembriste continua in mod rusinos ostracizarea sa. Iliescu, Constantinescu si Basescu nu se deosebesc cu nimic de Ceausescu cand este vorba de Paul Goma si repunerea sa in drepturile sale legitime de roman. Atitudinea lor fata de Paul Goma a fost, si este in continuare, mandatata de ura intelectualitatii romanesti impotriva celui care le-a spus adevarul verde in fata, demascandu-le colaborarea si cu regimul dictatorial-comunist din Romania si cu mascarada pseudo-democrata instaurata dupa lovitura de Comitet Central de la sfarsitul anului 1989. Actele josnice ale unui Gabriel Liiceanu, care i-a topit cartile dupa Decembrie 1989, ori ale lui Nicolae Manolescu, care il cenzureaza si acum pe Paul Goma si impiedica prin toate mijloacele repunerea acestuia la locul de seama ce i se cuvine in randul scriitorilor romani, sunt doar cateva din mizeriile cu care a fost „rasplatit” rezistentul anti-comunist. Reprobabil a fost si gestul Monicai Lovinescu, care, printr-un enunt pripit "imi pare rau ca l-am cunoscut pe Paul Goma", a dat mana libera detractorilor sa-l izoleze pe scriitor.

Neabatut in credinta ca dreptatea este de partea sa, Paul Goma indura cu demnitate toate aceste tribulatii. Statura sa sta deasupra lor si lui ii este destinata gloria fiilor celor mai de seama ai neamului nostru romanesc.

Laolalta cu cei care pretuiesc valorile noastre nationale, ii doresc nepretutitului nostru Paul Goma Multi Ani cu sanatate.

Gabriel Plesea

(publicat in *New York Magazin*, nr. 688, 29 septembrie 2010)

*

În jurul orelor 15 mi-a venit pachetul cu exemplarele din Paul Goma 75, dosarul unei iubiri târzii !

Mare bucurie/ Și la voi să fie.

*

Cu ce se ocupă “frații noștri, de veacuri: ovreii”: cu firește - îngrijorarea:

*“Comunitatea evreiască, îngrijorată
de vizita lui Paul Goma la Chișinău*

2010-10-01/12:42 Comunitatea evreiască din Republica Moldova se arată îngrijorată în legătură cu vizita scriitorului Paul Goma la Chișinău, transmite Info-Prim Neo.

Comunitatea precizează într-un comunicat de presă că îngrijorările sunt legate de ideile promovate de scriitor, precum că în timpul celui de-al doilea război mondial nu a existat holocaustul.

Reprezentanții Comunității evreiești consideră că decorarea scriitorului Paul Goma în Republica Moldova cu înalte ordine și merite de stat reprezintă o greșeală capabilă să genereze un conflict religios și național. Paul Goma este cetățean de onoare al Chișinăului printr-un ordin emis de primarul Dorin Chirtoacă.

Ideea justificării și, totodată, a negării fenomenului holocaustului se regăsește în lucrarea scriitorului Paul Goma „Săptămâna roșie 28 iunie-3 iulie sau Basarabia și Evreii”. În 2008 Procuratura Generală a Republicii Moldova a intentat o cauză penală privind instigarea etniilor la conflict și deznaționalizare, elemente găsite în această lucrare. Dosarul a ajuns la Judecătoria sectorului Centru, se menționează în comunicat.

Paul Goma este așteptat la Chișinău pe 2 octombrie, unde va avea mai multe întâlniri cu cititorii săi.

Paul Goma s-a născut în Basarabia. În urma Pactului Molotov-Ribbentrop, familia Goma s-a refugiat peste Prut.” (sublinierea imi aparține)

Să nu mai fie îngrijorată comunitatea voastră: Goma nu mai vine la Chiș'nò: nu a primit zapiscă de la rabinul șef al Ierusalimului.

*

ziar.jurnal.md

“Deși a acceptat inițial invitația președintelui Uniunii Scriitorilor din R. Moldova de a reveni acasă, după 66 ani de exil, Paul Goma nu va veni la Chișinău pe 2 octombrie, când va împlini 75 de ani.

Din jurnalul lui Paul Goma, postat pe <http://paulgoma.free.fr/>, aflăm că până la finele lunii august, celebrul scriitor și disident încă nu primise o invitație oficială din partea autorităților moldovene și nu fusese anunțat privind actele ce trebuia perfectate pentru a i se acorda cetățenie moldovenească. Precizăm, că Paul Goma nu are nici cetățenie franceză, nici românească.

Potrivit acad. Mihai Cimpoi, președintele USM, la Chișinău s-au făcut toate demersurile necesare, Președinția Republicii Moldova acceptând să acorde cetățenie moldovenească lui Paul Goma și fiului său, Filip. „*Dar Paul Goma nici nu a depus cerere de cetățenie, nu știu de ce*” (subl. mea, P.G.), a declarat pentru JURNAL de Chișinău Mihai Cimpoi.

La rândul său, Paul Goma explică: „Valeriu Matei mi-a scris anunțându-mi acordarea cetățeniei pentru mine și pentru fiul meu, dar nu și pentru soția mea. I-am răspuns că, fără soție, nu vin acasă. Noapte bună, copii basarabeni! Dormiți – dar nu sforăiți”.

“Cu prilejul aniversării a 75-a a lui Paul Goma, la Chișinău va fi organizată în data de 4 octombrie (ora 10.00) o conferință științifică la Academia de științe a Moldovei, iar pe 15 octombrie va fi inaugurată o expoziție de cărți și fotografii cu genericul „Paul Goma – 75”, la Uniunea Scriitorilor din RM. Irina Nechit”

Dar ce fac eu, acum? Mă iau la hartă și cu Cimpoi ? („*Dar Paul Goma nici nu a depus cerere de cetățenie, nu știu de ce*” - de unde să știe, dacă mă uitase?, el pe mine, nu eu pe el?).

Sâmbătă 2 octombrie 2010

Azi m-am născut. /Și bine-am făcut.

Camelian Propinațiu îmi trimite, de ziua mea:

“Paul Goma tot la Paris, 75 de ani

“Datorăm României de peste Prut oameni de cultură originali, liberi până la anarhism și totuși capabili de disciplina sau jertfa operei vaste: Hașdeu, Stere, Zamfir Arbore, Pan Halippa, Paul Goma, Iurie Colesnic (cărui îi salutăm al optulea volum din Basarabia necunoscută), Mihai Cimpoi și destui alții, deși în istoriile literare vaste, scrii-

torii basarabeni, luptând mai mult pentru limbă, nu prea escaladează statutul de autor de dicționar, așa și explicându-se, poate, de ce dacă tastezi pe motorul de căutare Humanitas vorba "Basarabia" nu găsești decât Istoria lui Ion Nistor, îngrijită de Stelian Neagoe acum vreo douăzeci de ani.

Deosebirea dintre cărturarul basarabean și specia bucureșteană ce se poate preta să-ți calculeze, cu piele de iepure sau de vulpoi în spinare, cam cât ne-ar costa Unirea, sau un război economic cu Rusia, este că primul nu se mai teme de imperialistul rus sau bolșevic, deci nu se teme de nimeni, așa că va merge cu adevărul lui până în pânzele albe, ca răzeșii sadovenieni. Iată de ce Chișinăul este lătit cu parcuri cam cât tot Bucureștiul, la o populație de vreo trei ori mai mică: mândra capitală de pe Bâc ignoră amenințarea că vor tăia prietenii cei uriași energia troleibuzelor. Las' că-i bine!

Acești profesioniști ai libertății, intelectualii basarabeni, au orgoliul național și semeția micii nobile cert românești a mazililor (v. online Mircea Rusnac: Organizarea Basarabiei - Răzeșii și mazilii), așa că nu era de așteptat ca Paul Goma, nemembru al Asociației Foștilor Deținuți Politici din România, să-și cerșească de la scriitorii și politicienii în putere fireasca reprimire în Uniune și în RO, cu restituirea drepturilor materiale, morale furate sub bolșevism. Nu a făcut-o în 2006 când cu admiterea în Comisia Tismăneanu de condamnare solemnă a comunismului, iar în aprilie 1994 i-a contestat într-o memorabilă scrisoare lui Iliescu și regimului acestuia chiar calitatea juridică și morală de a anula condamnarea sa din 1957, cu toate că ce tipărise în acei ani prielnici editurilor nu-i va aduce venituri în 1995 nici cât să-și poată cumpăra un calculator, ba chiar de 23 august, urâtă zi, va fi evacuat din locuință pentru neplata chiriei, trebuind a sta la hotel și pe la prieteni până-n decembrie! (Spre deosebire de alți opozanți, reali sau închipuiți, care își rostuiseră deja, cât de cât, familiile după înlocuirea lui Ceaușescu cu Iliescu. De! A nu pricepe că politica e arta compromisului, costă!)

Să nu uităm nici argumentul că anul 1989 l-a găsit pe intransigentul Paul Goma în conflict cu însăși Europa Liberă, apropo de o "americanizare", instrumentată și de la București, vizând suprimarea celebrilor emisiuni semnate de Monica Lovinescu și Virgil Ierunca.

Și nimeni nu poate ignora "A doua disidență a lui Paul Goma", indubitabil mai importantă decât opoziția la ceaușism, hărțuiala sa cu mai toată intelectualitatea activă civic și politic, certând orice compromis vechi sau nou cu securitatea și nomenclatura bolșevică, ruperea tuturor punților producându-se în februarie 1997, odată cu publicarea de către Dan Petrescu la Nemira a Jurnalului I-II-III, într-un moment în care nu puțini luptători ar fi visat să se aranjeze cu abia instalata nouă putere CDR! S-a configurat atunci, pe vecie, modelul de analiză politică românesc, est-etic, valabil și astăzi, când am înțeles că a judeca popoarele e rasism, responsabile fiind doar grupurile: politicienii sunt educați de clasa intelectuală, deci nimic nu se mișcă fără complicitatea civică a acesteia!

Așadar, nimeni să nu aștepte de la proscrisul Goma sugestii privind sărbătorirea sa la 75 de ani. Nici nu cunoaștem, dealtfel, să se fi organizat vreodată ceva pentru Doina Cornea, Dan Petrescu, László Tökés, Radu Filipescu, Vasile Paraschiv sau alți păstrători ai

demnității românești.

Iar chestiunea morală a Cetății Bucureștilor, poziționarea Capitalei față de judecata Istoriei și Literaturii, se tot agravează ca-n istoria Florenței prin unele notații din Jurnalul actual, 2010, precum: "mă tem că nu mai apuc să-mi văd tipărite Scrisuri 1" (e în librării!) sau, deloc mioritic, "cremația (...) și presărarea cenușei în valurile turburoase ale Senei-apei-dulci"...

Fiindcă fără îndoială că, precum se asculta odinioară Teze și antiteze la Paris, cititorul informat, fie profesionist fie vârstnic, mai frecventează pe furiș situl webistic paulgoma.free.fr, spre a se amuza sau dimpotrivă, cu ce a mai editat întâiul mare clasic român ce-și are free mai toată Opera expusă publicului, oferind inclusiv spectacolul live al creșterii ei – particularitate postmodernistă de invidiat de către orice textualist.

Din acest Jurnal 2010, actualizat în 31 august, știm acum că după ce România politică și intelectuală nu a rezolvat problema recuperării celui mai neubuit dintre pământeni, uite că nici micul pospai de la Chișinău cu întoarcerea la baștină a scriitorului nu pare a urma programul de sărbătorire la 75 de ani propus generos de academicianul Mihai Cimpoi.

Astfel, toată românitatea se situează într-o pozițiune pitorească ce-mi amintește rânjetul involuntar ce te cuprinde la Basilica di Santa Croce apropo de etalarea de către fiorentini a regretului că le lipsește tocmai celebrul lor Dante.

Pentru că steaua lui Paul Goma va crește în întunericul românesc, pe măsură ce drumul compromisurilor noastre se tot afundă. Dreptatea mazilului singuratic se vede orbitor în mizeria materială, morală și intelectuală, ceaușistă, a poporului nostru la anul 2010, explodează în confirmarea CNSAS a suspiciunilor Goma, percepute cândva, la 1990, ca nebunești, privind megaintelectuali turnători sau răsverificate cadre ale Free Europe agenți bolșevici și, mai cu seamă, o simțim noi cititorii în rodul derizoriu al marasmului, în Biafra spirituală a ultimilor 20 de ani, de nu prea ai ce listă de lecturi să-ți storci de la contemporani, nici o sutime din pibul spiritual al României Regale Mari în tot atât de scurte două decenii.

Tot ce e rău, poate chiar controversatul derapaj, s-ar fi evitat dacă viața noastră intelectuală n-ar fi derapat ea însăși, la colțul de cotitură din blestematul an 1998, care începe la 5 martie cu asasinarea mitului eminescian (prin celebra Dilemă 265) și sfârșește la 2 decembrie, prin numărul 48 presupus aniversar 80 ani de la Marea Unire al României Literare, acolo unde e strecurat celebrul mesaj Adio, domnule Goma!, pare-se titlu re-scris postmodern după o despărțire Adio, Grobei! adresată de Dorin Tudoran prin 1991, în Revista 22, criticului virulent al exilului de atunci, Nicolae Breban.

E adevărat că din 1990 până la 1996 unii dintre intelectualii publici valorificaseră deja, în Occident sau în RO, capitalul de notorietate cucerit civic, proces de instituționalizare desăvârșit la 1997 sub regimul Emil Constantinescu, și că nu mai era nici o nevoie de acele marșuri și mitinguri grandioase la care gloata, cât se practica Luminarea Poporului, nu adera totuși decât sub lozinci de un radicalism Goma, dar rămâne suspect faptul că nimeni nu s-a gândit, la colțul de cotitură din 1998, că prin batjocorirea Poetului Național, cu efecte

devastatoare pentru unionismul basarabean, și prin interzicerea, doar pentru că era incomod, practic în toate publicațiile Uniunii prin contagiune, a scriitorului Paul Goma, care era simbolul nostru al rezistenței la bolșevism, vor conduce în scurtă vreme la prăbușirea dramatică a statutului Cărturarului în societate, la subsalarizarea lui și la însuși dispariția sa de pe micul ecran al conștiinței publice.

De notat că nu exista în Textul său vreo suspiciune de antisemitism la 1998, iar ce scrie Paul Goma în Jurnal pe sărite la 10 martie 1984 (!), despre lașitatea politicianilor români în vara lui 1940 și despre răzburarea pe evrei nevinovați după trecerea antonesciană a Prutului anticipează vorbă cu vorbă ce vor scrie megaintelectualii demitizatori după 1997 despre istoria recentă a românilor!

Învățând cele bune de la Moscova, încă înainte de anul de cotitură 1998 mai marii noștri trebuia să facă pentru Soljenițin al nostru ce au făcut rușii pentru Goma al lor la Troițe-Lîkovo, dovedind seriozitate profesională și patriotism până și la nivelul serviciilor secrete.

Dacă Paul Goma ar fi primit (și acceptat) pe undeva pe la Snagov o dace modestă, cu grădiniță pentru leuștean și cu un coridor patriarhal ca la Mana lângă Orhei, atunci multe s-ar fi schimbat pe la noi!

În primul rând, ar fi crescut prestigiul scriitorilor în RO, Literatura ar fi redevenit funcțională, cetită de norod, concret televiziunile ar fi cerut și părerea cărturarilor despre tâmpeniile zilnice, iar ierarhia valorilor ar fi fost ameliorată, pentru că în lupta sa pentru democratizarea României, Paul Goma a scris, a acumulat vrând-nevrând, și un Text critic est-etic ce s-ar putea numi "O istorie interesantă a literaturii române din țară și din exil", consultarea scriitoarei memorialistici-publicistici a exilatului fiind de mult o mai plăcută zăbavă decât răsfoirea monotonului instrument de lucru întocmit de universitari ca pentru uz intern.

În al doilea rând, s-ar fi remodelat geografia turistică concentrațională. Pe lângă Memorialul de la Sighet, care păcătuiește prin elitism și poziție ex-centrică la ce șosele sunt, am mai fi avut altele, de pildă la Pitești (cu Reeducarea era logic a se începe), la subsolul Ceceului, la Jilava, la Canal, la Salcia, la Periprava, la Râmnicu Sărat, la Aiud și la Gherla. Astfel, occidentalul călător cu dare de mână nu numai că ar fi avut ce vedea în RO, dar ar fi și înțeles din Industria Mancurtizării de ce România are dificultăți în construcția societății civile, deci în integrarea europeană, cu totul altele decât inferioritatea rasială a locuitorilor ei sau un trecut istoric excremental, cu radiografie de fecală.

În fond, Programul politic al candidatului la președinție Paul Goma din Scrisuri II, sprijinit cumva și de criticul Nicolae Manolescu, este impresionant și azi, este cel mai pur din câte am citit în 20 de ani de pluralism. Pare scris de un Rege!

E de anticipat că nimeni nu va putea ignora această Operă, cu mult mai importantă pentru români decât e a lui Céline pentru oceanul literar francez.

Nu avem literatură pe subiect concentrațional mai bună decât a lui Paul Goma și, cumva surprinzător, Marin Preda încă le pare actual cititorilor, deși "Istoria critică a literaturii române" canonizează bizareria implicită că securitatea lui Pleșiță, Achim și Enoiu a evaluat corect lipsa de talent literar a lui Goma, uzurpatorul calității de scriitor dove-

dindu-se cel mult un memorialist în exilul său "autoimpus", iar pentru cine și-ar bate capul să-i citească pdf-urile „evident că Goma, arestat și apoi silit să se expatrieze, își confecționează o biografie de rezistent și martir al comunismului“!

Dacă într-o zi Europa se va descotorosi de România, poate cu ceva șpagă pe la politicieni și complicii lor intelectuali, cum procedează Nicolas Sarkozy cu romii noștri chiar în aceste zile de toamnă, atunci viitorul politic bucureștean ar putea fi controlat de o emanație dincoace de Prut a partidului marxist-leninist al lui Voronin sau al lui Smirnov și nu e deloc un exemplu bun pentru tânăra generație idealistă ingratitudea că numai îl criticăm și îl criticăm pentru exces de temperament și personalitate pe curajosul scriitor Paul Goma, fără a ne mai aminti nici măcar cu o placă memorială în Aleea Compozitorilor că a pătimit 75 de ani pentru noi.

După atâtea notații de genul "cred că eu ar fi trebuit să mă nasc evreu!" și nenumărate replici și proteste și procese, percepția multor cititori rămâne-va că Paul Goma, în opera controversată, e mai degrabă antiholocaustolog decât antisemit, ceea ce nu-i totuna, și multă îngăduință vine și din situarea scriitorului, ca și Soljenițin, dinaintea unui vid de cercetare istorică, încât el se pronunță din auzite nu din arhive când se grăbește a descrie literar invazia sovietică stalinistă din iunie 1940, înainte ca dnii Andrei Cioroianu, Armand Goșu, Lucian Boia, Neagu Djuvara sau alți profesioniști sau măcar niște cercetători oarecum privați ca Stoenescu, Cartianu și Moraru să canonizeze adevărul istoric.

În plus, se poate citi în retorica controversată a lui Paul Goma și o contracarare a expulzării, la 2 decembrie 1998, practic prin contagiune din toate revistele Uniunii, o încercare ultimă de a rămâne în conștiința publică atunci când și se răresc prietenii literari: fără astfel de excese, cine știe dacă am mai fi auzit de scriitorul care nu s-a temut de Ceaușescu!

Tăcerea este arma feroce prin care se ucid scriitorii români între ei, mai ales când e vorba de a desemna intelectualul dominant.

Căci forța unei astfel de cenzuri este devastatoare, invidiabilă până și de securitate sau postsecuritate. Ce exemplu mai sugestiv avem în acest sens decât publicarea degeaba la București, nu de o editură de autor ci de puternica Editură Corint la recentul Bookfest, a cărții *Idolii forului*, coordonată de un universitar American (!), Sorin Adam Matei, și având printre colaboratori pe însuși Michael Shafir de la Europa Liberă, fără ca punerea în discuție a structurării criptonomenclaturiste a vieții noastre megaintelectuale să declanșeze obligatoria dezbatere cu adevărat publică? Decât poate alt exemplu bizareria că nu există reacție la incapacitatea puterii intelectuale de la București de a valorifica prompt momentul politic european Mihai Ghimpu, de după 7 aprilie 2009, înființând Institutul Cultural Român de la Chișinău, cu menirea de a se adresa pe înțeles nu numai românilor ci și populației ruse. Fiindcă bani s-ar găsi, astăzi, când citim la tabletă că pentru prima oară, după multă vreme, un guvern, guvernul Boc, și-a recunoscut obligațiile față de cultură la întâlnirea din 25 august 2010 cu șefii Alianței Naționale a Uniunilor de Creație, urmând a se finanța cu un milion de euro revistele de cultură consacrate, deci nemeritându-se a ne mai preocupa individual de cozile de la administrația financiară,

care s-ar fi putut evita printr-o mai atentă descifrare a instrucțiunilor.

Sunt, așadar, bănuite interese scriitoricești și postsecuriste în menținerea lui Paul Goma extra muros. Dar ce e mai rău e că ele ne sunt și ne vor fi prezentate într-un ambalaj ciudat.

Evreii au pățimit Holocaustul și comportamentul lor e firesc, el e natural chiar atunci când apar exagerări. Pur și simplu, n-au chef să li se mai repete istoria, și avem de învățat de la ei!

Anormal e comportamentul românesc. În Opera lui Paul Goma, momentul "Săptămâna Roșie" și celelalte intervenții controversate nu ocupă o pondere mai mare decât texte similare în cea a Soljenișinului rus! Și totuși, astăzi, Paul Goma împlinind 75 de ani la Paris, este un Dante al României acesteia mancurtizate, de la Strehaia la Soroca, iar izolarea în care îl țin românii lui din două capitale este, de regulă, pe tăcute, subînțeles, azvârlită exclusiv asupra evreilor. Știți, noi am vrea să rezolvăm, dar ei se opun sau se vor opune...

Despre măreția rezistenței sale la ceaușism istoria nu poate să tacă, iar exilarea sa completă, definitivă, nu numai din reviste ci și din literatura română pe motiv că n-ar fi suficient de scriitor este infeasibilă pentru simplul motiv că, la Paris, altă treabă n-are, decât să fie scriitor, pe când filologul universitar își ocupă memoria cu mii de nimicuri, iar cel instituționalizat manager nu mai poate conta pe creativitatea fondului său afectiv. Se va mai vorbi multă vreme, de bine sau de rău, despre ampla sa Operă și nu e nevoie a repeta că nu se va admite scuză mâine cum că nu știu ce holocaustologi s-au opus întoarcerii lui Paul Goma, iar scriitorii și politicienii români (unii bănuți a fi emanația structurilor postsecuriste) nici usturoi n-au mâncat.

De aceea, nu e chiar așa de rău a reaminti cititorilor săi și beneficiarilor întru Libertate ai luptei sale necurmate, că la 2 octombrie 2010 Paul Goma împlinește tot la Paris 75 de ani.

Mai mult încă, deoarece tocmai s-a votat 15 ianuarie drept Zi oficială a culturii naționale, adică să nu-l mai serbăm fățiș pe Eminescu, ne așteptăm ca senatorilor să le dea Dumnezeu gând bun și imbold la a examina virtualitatea ca 2 octombrie, ziua lui Paul Goma, să devină cumva "Ziua intelectualului român membru sau fost membru al unei uniuni de creație", motivația fiind că, în sensul lui Émile François Zola, intelectualul nu poate fi decât incomod, disident sau opozant.

S-o serbeze cine are curaj!

București, 20 septembrie 2010

*

Seara, orele 18. Am primit multe mesaje de felicitare. Nu le număr, dar sunt nesferat de multe. Nu mă plâng - mă alint.

S-a ars un bec de deasupra ordinatorului. Sunt nefericit. Trebuie să aștept ziua de luni, ca să pot cumpăra altul. Pizda mă-sii de bec! Nu de boc? Sunt sigur? Nu, nu sunt.

Duminică 3 octombrie 2010

Azi - pentru ieri - Xiti îmi spune că am avut 142 vizitatori, dintre care 42 din "Moldova", unul singur din Israel.

Cum presimțeam: se îngroașă - pe forum - opinia că Tudoran ar fi... el însuși turnătorul lui Botez. Iată, rezumată s'tuația de o femeie:

“Lipsa de rigoare Ruxandra Ardeleanu - Sambata, 2 Octombrie 2010, 18:09 Domnule Antonesei, In buna traditie jurnalistica, va rog sa cititi cu atentie documentul de la pagina 556, din cartea lui Dorin Tudoran; este vorba de o adevarata turnatorie - in care Tudoran il denunta pe Botez. Poate ca va veti uita si la pagina 376 - este vorba de aceeasi delatiune. Dupa ce veti fi facut acest exercitiu elementar de "jurnalistica", daca mai puteti... aruncati piatra. Sper ca sunteti de buna credinta, asa se aude aici in US. Cele bune.

Firește, nu cred că Tudoran a... delatționat. Cred însă, din ce în ce mai cu putere că Poetul disident este lipsit de inteligență elementară; ba, de-a dreptul: prost. Pe seama prostiei sale pun eu “pagina 556”. Că raportul din dosar este contrafăcut de Securitate - nici o îndoială (*și îmi declar tristețea că nici unul dintre discutatori nu-și amintește că în cartea mea, **Culoarea curcubeului**, de la Polirom, apărută în 2006, în anexa “Bărbosul”, unde prezentam dosărașul meu, modest în raport cu uriașa cantitate de hârtie selecționată de Tudoran - dar supravegheat strâns de “Ioanid” - în care, probabil întâiul, explicam “mecanismul documentelor” din dotarea Securității*).

Tudoran a păcătuit fiindcă s-a lăsat pe mâna lui “Ioanid”. Din comentariile forumiștilor reiese că Javra (Ioanid), înainte ca volumul să fie construit, avea ceva de plătit lui Botez (*Ce?*);

Un comentator (deja cunoscutul Kremer) reproduce Nota referitoare la Botez:

“Ultimele doua materiale difuzate de postul de radio EUROPA LIBERA au fost redactate de Dorin Tudoran, in perioada iunie-iulie 1983. Sus-numitul afirma ca le-a predat lui Mihai Botez care le-a tinut asupra sa cca. o luna de zile dupa care le-a trimis in strainatate printr-un diplomat american care a plecat definitiv de la post”

Dacă Tudoran ar fi fost normal de atent, ar fi explicat, într-o notă, “natura” acestei... mici-turnătorii, nu l-ar fi lăsat pe Ioanid să facă ce îi convenea lui, să reiasă din dosarul lui Tudoran, că Botez era omul Securității (când omul Securității era “Ioanid”. Însă “disidentul” Tudoran este incapabil să înțeleagă acest adevăr evident).

Intre fandaxie si psihanaliza Daniel StPaul - Sambata, 2 Octombrie 2010, 19:37

Pe blogul personal, d-l Dorin Tudoran a publicat, prin iarna-catre primavara a.c., un Plan de masuri urzit de Securitate pentru a-l compromite si a-l face sa treaca drept infiltrat al ei in Occident. Intr-un Drept la replica (publicat atit in OC cit si in 22, reviste in care a aparut Prefata d-lui Ioanid) d-na

Viorica Oancea, sora lui Mihai Botez, a facut publica existenta unui plan similar si in ce-l priveste pe acesta din urma ("Ordinul 001604, din 31 martie 1982 – aflat în arhiva SRI, fond D, dosar 10947, pp. 138-139, care precizează că „în scopul neutralizării acțiunilor sale legate de postul de radio Europa Liberă se acționează pentru compromiterea lui Mihai Botez, prin acreditarea ideii că acesta este informatorul organelor de Securitate " in ObsCult. si "In acest sens, într-un raport din 31 martie 1982, maiorul Ion Alexandru Munteanu și căpitanul Ștefan Ramfu raportează că „se acționează pentru compromiterea lui Mihai Botez în străinătate, prin acreditarea ideii că Mihai Botez este informatorul organelor de Securitate, sens în care i se va aproba cererea de a efectua o călătorie turistică în SUA“ in 22). Dar cele doua planuri de masuri ale Securitatii ne se valent pas, cel care-l priveste pe Dorin Tudoran il auroleaza pe acesta, in timp ce acela care-l priveste pe Mihai Botez e simplamente ocultat de toti prim "interesatii" , printre care Dorin Tudoran si Radu Ioanid, care, mai abitur, in calitate de editor, ar fi avut datoria morala sa raspunda acelui Drept la replica, fiind la obirsia unor grave, pina la urma acuze, aduse lui Mihai Botez. NU a facut-o, caci in olimpianismul generatiei spalate cu hyssop, d.sa e mai presus de datorii morale. ““Ultimele doua materiale difuzate de postul de radio EUROPA LIBERA au fost redactate de Dorin Tudoran, in perioada iunie-iulie 1983. Sus-numitul afirma ca le-a predat lui Mihai Botez care le-a tinut asupra sa cca. o luna de zile dupa care le-a trimis in strainatate printr-un diplomat american care a plecat definitiv de la post” (...)

“...la vremea cind Mihai Botez (citad din MB, din arhiva RFE-RL: " „N-am să încetez niciodată să repet că ceea ce am vrut a fost să demonstrez, cu sacrificiul unor ani buni din viata mea, că se poate trăi în România de astăzi si fără să te tîrîi în genunchi.”) si Dorin Tudoran isi puneau zilele in joc in mod PUBLIC, *mare specialist in totalitarisme Radu Ioanid avea curajul nemaipomenit de a raspunde unui "provocator": : „E noua dimineata, biroul de provocari s-a inchis“ si sa aiba "un adevarat proces de constiinta" generat de arestarea lui Radu Filipescu, in cadru, da, cel putin confidential....* (subl.meu, P.G.) Domnia sa nu ne spune ince conditii au fost colectate de catre Securitate "informarile" furnizate de Mihai Botez, dar nu are nici o indoiala. Cum fara nici o indoiala ne indatoreaza a ne ilumina:

Metodologie Ruxandra Ardeleanu - Sambata, 2 Octombrie 2010, 19:58

“Autorul si pefatatorul cartii "Eu fiul lor" citeaza urmatoarele surse- doi-securisti in viata, un congressman american mort si asa zisele dosare ale securitatii.

Fara nici-o jena, Tudoran publica propria sa turnatorie de la pagina 556. Si...pentru ca o publică domnia sa-trebuie sa o luam in serios, nu-i asa?”

Încolțit, Antonesei izbucnește:

“Nu vad ce mai e discutat, dati-ma in judecata in jurisdictia internationala si gata!”

I se răspunde:

“Dorin Tudoran, 556 de semne de intrebare Ruxandra Ardeleanu - Sambata, 2 Octombrie 2010, 20:45

Domnule Antonesei, Vorbim oare de acelasi document? Dorin Tudoran ,AFIRMA, in fata unei surse a securitatii. Afirmatia cu pricina intr-un sistem totalitar ca cel al Romaniei ceausiste insemna o condamnare la moarte. Nu este vina mea ca in cartea "Eu fiul lor" s-a strecurat acest sinistru denunt.(...)

Domnule Antonesei,

Ati inceput sa demolati insasi "constructia" lui Tudoran. Sper ca va dati seama de acest lucru. (...)Nu va sta de loc bine, in postura de aparator permanent al lui Tudoran.(...) : cand Botez "turna" ridicandu-l in slavi pe Tudoran (ce poet extraordinar e.t.e) asta vezi Doamne, era incriminator.(...) Cand inocentul Tudoran, care mai si plange cu lacrimi de crocodil..."se scapa" in fata unei surse securistice cu ceva ce nici in somn nu trebuia sa pomeneasca... este scuzat si mangaiat pe crestet, ca un copil cretin..

Va rog sa folositi acelesi unitati de masura." (...)

Cum "răspunde" infantilescul Antonesei? Îl plagiază pe analfabetul Șimonca, paznic la poarta revistei *O.C*, a Forumului, a dezbaterilor despre adevărul-sau-minciunile cultivate-răspândite de *Observator cultural*, organ al "Securității Naționale", finanțat de supra-securistul Gheorghe Mușat, care, primul, l-a invitat pe "R. Ioanid" să-și publice balele holocaustizatoare contra mea (în 2003) - sub conducere de formă a Carmenei, fetița taticuțului și a rățăcitului printre scaieți I.B. Lefter:

"Pai, daca d-voastra imi dati mie lectii de obiectivitate...

Liviu Antonesei - Sambata, 2 Octombrie 2010, 23:32

@) Ruxandra Ardeleanu

...am incheiat chiar in acest punct discutia." (subl. mea, P.G).

Iar Simonca ce-mi făcea? Ce să(-mi) facă: "Declara ședința închisă - și gata!:

"Disputa incheiata/ document facsimilat

Ovidiu Simonca - Sambata, 2 Octombrie 2010, 23:36

Am adaugat, la textul meu, "O lume mizerabila", documentul facsimilat, de la pagina 556, din cartea "Eu, fiul meu". Il puteti vedea, ca imagine la acest text, linga primele rinduri.

In acelasi timp, pentru ca disputa sa nu degenereze, avertizez cititorii ca alte comentarii despre acest subiect nu vor mai intra pe site.

Va multumesc pentru intelegere.

Ovidiu Simonca"

Să mă jur că nu mă mai amestec în troaca lui Tudoran+Ioanid+Manolescu+Antonesei+Simonca?

Să mă jur! - dar cine se va ține de jurământ?

*

Am primit de la Chișinău, din partea Academiei de Științe următoarea scrisoare - cu expeditorul am avut, ieri, o convorbire telefonică:

Mai întâi un mesaj amical:

De : ghduca@yahoo.com

Objet : La multi ani, PAUL GOMA!

Date : 2 octobre 2010 17:50:28 HAEC

À : paulgoma@gmail.com

Cc : paulgoma@free.fr

Stimate Doamnă Paul Goma,

Va expediez telegrama de felicitare din partea comunitatii stiintifice basarabene. Va spun din suflet LA MULTI ANI cu mari impliniri! Voi face tot ce-mi sta in putere ca sa Va readuc Acasa si sa ne revedem cu bine aici, la bastina Dvs. Va voi tine la curent privind pasii intreprinsi in acest sens. Nu trebuie sa ne intristam, oricum vom invinge! Daca ne dam batuti, vom face mare bucurie neprietenilor neamului nostru. Suntem deja caliti in tot felul de lupte, important este sa fim uniti si la unison in actiuni.

Aveti in anexa si invitatia Academiei pentru presa, legata de conferinta stiintifica PAUL GOMA LA 75 ANI, programata pentru 4 octombrie. V-as ruga, sa adresati un cuvânt de salut participantilor la acest mare eveniment stiintific. Sunt sigur ca toata lumea se va bucura si veti da astfel tonul evenimentului mult asteptat.

Ma bucur ca am avut ocazia sa discutam azi la telefon, am inteles mai bine cum stau lucrurile.

Cu respect,

acad. Gheorghe Duca

Apoi unul oficial:

ACADEMIA DE ȘTIINȚE A MOLDOVEI

Bd. Stefan cel Mare, 1

MD-2001, Chișinău, Rep. Moldova

Tel: (373 22) 27 14 78

Fax: (373 22) 27 60 14

E-mail: HYPERLINK "mailto:consiliu@asm.md" consiliu@asm.md

Telegramă de felicitare

Mult stimată scriitor Paul GOMA,

Ziua de 2 octombrie din calendarul literaturii române și universale constituie un fericit prilej pentru comunitatea științifică din Moldova de a Vă adresa cele mai alese urări de bine și cuvinte de suflet.

Cu ocazia zilei de naștere Vă dorim multă, multă sănătate, inspirație și putere de creație, peniță ascuțită și cât mai mulți cititori pe toate continentele, bucurie și împlinire familiei Dvs, soției Ana Maria și fiului Filip, care V-au fost sprijin de nădejde pe drumul lung, dramatic și amar al exilului, - mai întâi în propria țară, apoi, în străinătate. Vă dorim, totodată, să aveți parte de recunoștința conaționalilor, mai cu seamă, a basarabenilor printre care V-ați născut și cărora le-ați dedicat aproape întreaga operă, alertând în acest mod Occidentul privind drama Basarabiei și ororile comise de regimul comunist totalitar în aceste teritorii.

Am aflat astăzi cu mare tristețe că nu veți (re)veni ACASĂ, la Chișinău și la Mana de pe plaiurile orheiene... Noi, oamenii de știință și cultură, Vă așteptam cu mare drag, pe 4 octombrie 2010, în Casa Mare a Academiei de Științe a Moldovei, în calitate de Înalt Oaspete

al conferinței științifice „PAUL GOMA la 75 de ani”. Să ne iertați pentru faptul că nu V-am împlinit astăzi Visul de-o viață, dar nu lăsați tristețea să vă pătrundă în inimă și suflet. Cu răbdare și dăruire de sine vom depăși și elementele de ordin birocratic apărute.

Vă asigur că aveți toată recunoștința și tot sprijinul elitei intelectuale din Republica Moldova, care va face tot ceea ce-i stă în putere pentru a nu admite ca un scriitor-legendă, un clasic în viață, un fiu vrednic al neamului nostru să fie lăsat în exil chiar și după 20 de ani de la prăbușirea comunismului în Europa. E nedrept și anormal, în joc fiind însăși demnitatea noastră națională. Personal, am lansat deja inițiativa de a Vă acorda înaltul titlu de membru de onoare al Academiei de Științe a Moldovei, alături de mari personalități naționale și universale, inclusiv laureați ai premiului Nobel. De asemenea, în calitate mea de președinte al Academiei de Științe a Moldovei și de membru al Guvernului Republicii Moldova, voi veni cu propunerea de a declara anul 2011 – ANUL PAUL GOMA.

Cred cu toată puterea ființei mele că Visul Dvs și al nostru se va împlini și ne vom vedea în curând la Chișinău, unde Vă așteptăm cu toate onorurile ce se cuvin unui Erou autentic, bărbat de caracter, frate al Adevărului.

Dumnezeu să Vă binecuvânteze și să ne trăiți mulți ani fericiți!

Cu aleasă prețuire și admirație,

acad. Gheorghe DUCA,

președintele Academiei de Științe a Moldovei

Chișinău, 2 octombrie 2010

*

Neobositul Dan Culcer îmi trimite:

“Nici peste 66 de ani scriitorul Paul Goma nu va veni acasă!

01 Octombrie 2010

De Victoria Ungureanu

Nici cu ocazia împlinirii a 75 de ani de la nașterea sa, scriitorul Paul Goma nu va veni acasă, în Basarabia, de unde s-a refugiat cu părinții săi în anul 1944. Scriitorul și-a dorit mult să vină la Chișinău împreună cu soția sa și să sărbătorească această aniversare frumoasă alături de colegii de la Senatul onorific Hyde Park și Uniunea scriitorilor din Moldova.

Paul Goma va continua să fie un azilant politic în Franța, din motiv că elita politică din RM nu a binevoit să-și facă timp și pentru acest scriitor basarabean de valoare, oferindu-i cetățenia țării noastre.

Pe la începutul lunii septembrie scriitorul mai avea o speranță, însă după data de 27 septembrie, când a primit un mesaj de la directorul pentru proiecte și programe la Uniunea Scriitorilor Valeriu Matei, Paul Goma a rămas dezamăgit, ba mai mult indignat de atitudinea guvernanților și de legislația R.Moldova.

Un alt moment care l-a supărat nespun de mult pe scriitor este faptul că în scrisoarea lui Valeriu Matei se specifica faptul că din start va primi cetățenie Paul Goma și fiul acestuia, iar mai târziu și soția scriitorului. “De ce să mi se acorde, mie și fiului meu, cetățenia Moldovei – abia apoi soției mele (“în scurt timp”), când noi ne cunoaștem de 45

ani, am fost împreună mai mult la rău decât la bine? Așa este legislația? Să fie sănătoasă legislația aceea, eu nu după ea m-am condus în viață, până la vârsta de 75 ani, nu potrivit acelei legislații am scris 60 de volume – despre Basarabia – și nu în vederea unei recompense (cetățenia?, da, însă numai pentru mine și pentru fiul meu, nu și pentru soție?)” a răspuns cu ferocitate scrisorii venite de la Chișinău.

Se pare că în curând Paul Goma nu-și va revedea meleagurile dragi despre care a tot scris, sau poate vor lua o atitudine guvernantii după anticipate?

“Dar cine au fost/sunt legislatorii care au făcut ce au făcut, în stilul selecționării bandiților: unii “na prava”, alții “na leva” – după care criterii? Nu vreau să am de a face cu astfel de “legislație”, cu atât mai puțin cu “legislatorii”. Aveam de gând să vin la Chișinău împreună cu mama fiului meu. Or, neavând acte de călătorie, (cetățenie, deci pașaport), singur nu voi veni. Apoi, fie vorba între noi: azi, 27 septembrie (2010) e prea târziu, ca să apuc 2 octombrie.

Știu, știu, guvernantii au alte treburi, toate mult mai importante decât un fleac de cetățenie pentru un fleac de basarabean ca mine – nici măcar cetățean al Moldovei – după “legislație”. După ce le vor rezolva, să mă anunțe. Atunci va fi “momentul” pentru venirea mea acasă: postum” a specificat scriitorul în același răspuns adresat autorităților de la Chișinău.

Amintim că în data de 2 octombrie scriitorul român (de viță basarabeană) împlinește o vârstă de 75 de ani pe care o va sărbători și în acest an departe de plaiul său natal. Cu această ocazie, chiar dacă Paul Goma nu va fi prezent la Chișinău, Institutul de Filologie al ASM și Uniunea Scriitorilor din Moldova la Academia de Științe a Moldovei în data de 4 octombrie vor organiza o conferință consacrată scriitorului Paul Goma.”

*

Mi-a scris - în sfârșit ! - strănepoata pricinatică.

*

Paul Goma a împlinit astăzi 75 de ani și românii (fie ei și scriitori) habar n-au avut. Ce se întâmplă cu memoria noastră? Publicat pe 2 Oct 2010 - de Liviu Ioan Stoiciu în categoria: LIS JURNAL

Sâmbătă, 2 octombrie 2010. Azi Paul Goma, marele scriitor disident a împlinit 75 de ani! Vă puteți imagina, 75 de ani – o sărbătoare unică. Și cu toate acestea, azi Paul Goma a fost total ignorat în România. Nu-mi vine să cred în continuare. Am venit să scriu aici, ca de obicei, de la știrile de pe TVR 1 – n-a fost scoasă o vorbă despre Paul Goma și cei 75 de ani ai lui! De altfel, postul public de televiziune e aruncat în buzunarele celor de la putere, ale lui Băsescu și Boc-PDL, și-a pierdut orice credibilitate... Ce se întâmplă cu memoria românească? Rău am ajuns. Cine mai e ca Paul Goma, să ne permitem atâta indiferență condamnată? Paul Goma e un simbol a rezistenței românești și un scriitor de anvergură internațională – a împlinit 75 de ani și nu a fost omagiat de nimeni! Niciuna dintre revistele literare săptămânale centrale măcar nu și-a amintit: *România literară*, *Observator cultural*, *Luceafărul*, *Cultura sau Revista 22*, toate au tăcut într-un glas, dacă pot să spun așa. Las la o parte revistele literare lunare... Nu mai pun la socoteală ziarele și revistele neliterare sau agențiile de știri (deprofesionalizate, pervertite de evenimente de doi bani). Care și-au înghițit și ele limba, deși aveau o

ocazie extraordinară acum să-l scoată pe Paul Goma în prim-plan, să readucă pe tapet nerecunoștința românească la adresa lui (oficială și neoficială). Și-a amintit numai revista *Antiteze 2* / 2010 de la Piatra Neamț (director Cristian Livescu și redactor-șef Vasile Baghiu) sau cotidianul *Timpul din Basarabia* (<http://www.timpul.md/articol/paul-goma-75-de-ani-de-la-nastere-16074.html>). Ce să mai spun? Revista de cultură *Amfitrion* din Turnu Severin i-a dedicat în 2008 un număr lui Paul Goma (redactor-șef Ileana Roman). Apoi, basarabeanul Mihail Vakulovski a publicat în revista electronică Tiuk! (www.tiuk.reea.net) un dosar Paul Goma. În plus, site Europa Creștină al lui Octavian Mihăescu a declarat Anul 2007 – Anul Goma... Nu mai există altă posibilitate de a afla vești despre singuraticul și izolatul Paul Goma „de la Paris” decât dacă-i citiți site / blogul său, dați click pe <http://paulgoma.free.fr/>.

Anul acesta, o sigură revistă de cultură i-a dedicat pagini întregi, sub titlul „Paul Goma – 75”, și aceea a fost Argeș (director, Jean Dumitrașcu). E revoltător. Conducerea Uniunii Scriitorilor fli-a luat adio de la Paul Goma (recitiți ce am scris despre ședința ultimului Consiliu al USR, legat de Paul Goma: <http://www.liviuioanstoiciu.ro/2010/09/usr-n-a-dat-turnatori-din-contra-usr-a-dat-cei-mai-multi-disidenti-oponenti-rezistenti-un-fragment-de-valeriu-stancu/>), Președinția României stă la dispoziția dușmanilor lui Paul Goma (public o fotografie făcută de filajul Securității). N-am să înțeleg niciodată de ce s-a ajuns la atâta nemernicie.

“Paul Goma – 75. Ce destin chinuit, mă gândesc iar că numai un mare scriitor, cum e Paul Goma, poate avea parte de atâta nerecunoștință publică. Anume, să-l provoace la masa de scris, să-l izoleze. Poate exagerez, dar deja sunt convins că la marii scriitori îngerul păzitor (eventual propriul subconștient, dacă nu destinul) stă în permanentă alarmă, nu-i lasă să se bucure de nimic, îi ține în priză, el știe că „omenirea” are nevoie de clarviziunea lor creatoare și le storc și ultima picătură de creație originală, care contează. Se bucură într-o viață de om numai spiritele mediocre, cei care nu cunosc limitele și nu sunt dați cu capul de pereți de propriul destin. Paul Goma a rămas un singuratic superior... Cum trece timpul degeaba: am în minte cartea Elvirei Iliescu, „Paul Goma – 70”, acum ar fi trebuit să apară pe piață „Paul Goma – 75” (e extraordinar să aud că ea chiar va apărea, semnată de prieteni ai lui Paul Goma; regret că eu n-am fost în stare să mă mobilizez să scriu ceva deosebit pentru această carte; pur și simplu m-am blocat, cred că Paul Goma mă inhibă, mai mult ca niciodată azi are nevoie de semnături noi care să scrie despre el, să nu se spună: „tot Stoiciu scrie despre Goma, tot Flori Bălănescu și Dumitru Ungureanu, tot Magda și Petru Ursache, tot revista Argeș, tot Elvira Iliescu, unde sunt ceilalți?”). Paul Goma trage în continuare ponoasele spiritului lui liber incomod, a spus întotdeauna ce a gândit, n-a fost „diplomat”, a atacat subiecte tabu, a fost sincer în tot ce a scris. Dar opiniile lui publicistice n-au convenit „spiritului vremii” (politicii corecte). Pentru mine e aberant ce se întâmplă în continuare, aud permanent că Paul Goma „s-a pus rău cu toți, și de aceea” – de aceea, ce? Să ai un mare scriitor român în viață ajuns la 75 de ani, un disident ca nimeni altul între scriitorii români, care a rupt gura Occidentului, adică „să ai un Paul Goma” și să nu fie azi membru al Academiei Române? Să nu aibă cele mai înalte ordine și medalii ale statului român postcomunist? Ba, să nu fie pus nici pe steagul de defilare al breslei lui, al Uniunii Scriitorilor din România? Cum e posibil să fie în continuare marginalizat, ignorat, înjurat Paul Goma, la 20 de ani de la Revoluție? Cum e posibil să nu i se fi redat nici azi cetățenia și drepturile pierdute din 1977 până azi (cu toate cheltuielile compensatorii pentru suferințele inimaginabile îndurate și cu toate indemnizațiile legale), să fie ținut și azi în exil la Paris? Iată că e posibil, Președinția României se face că plouă în

continuare (ba chiar azi îi invită pe toți românii să-i urmeze exemplul lui Paul Goma, dacă nu le convine ce se întâmplă în România; Românie pe care regimul Băsescu a falimentat-o), Academia Română n-are loc între nemuritori, iar în Uniunea Scriitorilor (la vârf cu un vajnic dușman al disidenței neiertătoare a lui Paul Goma) funcționează resentimentul... Personal, consider că până ce Paul Goma nu va fi repus în drepturi, nu i se vor recunoaște meritele, România nu va intra în normal (nici statul reprezentat la vârf, nici Academia, nici Uniunea Scriitorilor). E eclatant să vezi că România nu reușește să intre în normal nici după 20 de ani de libertate, fie ea și libertate prost înțeleasă, pusă în ghilimele (că în efectele benefice ale democrației nu mai crede nimeni). Mie îmi e rușine că Paul Goma nu are statuie în România, și pe an ce trece crește în mine sentimentul de neputință știind că Paul Goma are și azi statut de refugiat politic la Paris. Mi se face rău când încerc să mă pun în pielea lui. Las la o parte faptul că nici Basarabia natală nu-l îmbrățișează, nu-l pune pe soclu. Nu am altă explicație la tot ce i se întâmplă lui Paul Goma, decât în steaua lui nenorocoasă, în harta astrală nepotrivită, în destinul care-l obligă să se sacrifice, să scoată din el ce e mai bun. Dar ce folos să fie chinuit într-atât, dacă nu i se recunosc la adevărata valoare meritele scriitoricești? I se vor recunoaște postum? Dați-mi voie să mă îndoiesc, au murit atâția scriitori, considerați mari ai României în timpul vieții, de care s-a uitat imediat după ce au murit. E un specific al nesimțirii românești post-comuniste să nu i se dea Cezarului Paul Goma cei e al Cezarului, în timpul vieții? De ce nu profităm de vitalitatea spirituală a lui Paul Goma acum, cât mai e în viață, de ce nu-i acordăm maximum de atenții (inclusiv materiale; dar nu suntem în stare să-i acordăm nici măcar atenții morale)? De ce, fiindcă suntem cu toții niște amărâți improvizați, părți dintr-un popor caraghios, popor care nu mai crede în viitor – viitor ce trece minut de minut și nu mai alege nimic de capul nostru. Am ajuns o populație de plâns, care nu mai merită.

La mulți ani, Paul Goma! Să fiți sănătos și inspirat și să vă urmați pe mai departe calea ce vi s-a dat! Dumnezeu să vă ocrotească și să vă binecuvânteze, că de la români nu mai aveți ce aștepta.

Liviu Ioan Stoiciu, Argeș 9 / 2010. (*am mai reproduș acest text, însă acum îl re-produș : îmi place, P.G.*)

PS. Flori Bălănescu (foto) îmi scrie pe e-mail / Facebook: cartea dedicată lui Paul Goma a apărut de câteva zile și poate fi comandată pe Amazon... Veti avea surpriza întâlnirii cu 39 de autori, nume cunoscute ale literelor și spațiului public, români din România și de peste tot din lume, oameni din alte domenii, iubitori de literatură și istorie necenzurate – care îi poartă lui Paul Goma un indatorat respect – dați click pe <http://www.amazon.com/Paul-Goma-75-Dosarul-Romanian/dp/6069232151/> Așadar, „Paul Goma – 75. Dosarul unei iubiri târzii” (e anunțată cu 230 de pagini, Publisher: Eagle Publishing House) – și are următoarea prezentare: Cartea din fața Domniilor Voastre este o marturie. Una individuală, dar și una colectivă, din care vocile razbat deseori ca una, lasând mult spațiu de respirație fiecăruia, așa încât să fie și martor, implicat sau contemplativ, și marturisitor. O marturie despre om și despre istorie, despre om și umanitate în comunism și în pseudodemocrație. Despre ceea ce este omul sau despre ce ar putea deveni. Bine și rău. Adevăr și minciună. Dreptate și nedreptate. Umanitate și crimă împotriva umanității. Despre a fi singur și a fi noi. Este o carte despre omul care s-a aflat singur împotriva Lor, despre istoria care nu l-a învins și despre actorii ei mulți, care își întemeiază viața pe contracte caduce. Este o carte liberă de constrângeri, autorii dovedind curaj prin simpla prezenta sub numitorul comun: Paul Goma. În orice epocă și regim, este nevoie de o atitudine normală pentru a lua în raspar obediența, conformismul, corectitudinea politică.

De aceea, asezam in fata cititorilor o carte deschisă. Eventual, puteți comanda cartea prin Flori Bălănescu: flower_balanescu@yahoo.com, domnia sa fiind inițiativa și coordonatoarea cărții.

Tags: a lua in raspar obedienta, a[!] Uniunii Scriitorilor din România, ale lui Băsescu și Boc-PDL, ale statului român postcomunist, Am ajuns o populație de plâns, Anul 2007 – Anul Goma, Argeș (director, atâta indiferență condamabilă, azi Paul Goma a fost total ignorat în România, basarabeanul Mihail Vakulovski, care a rupt gura Occidentului, care nu mai merită, cartea Elvirei Iliescu, Ce se întâmplă cu memoria noastră?, Conducerea Uniunii Scriitorilor, conformismul, cotidianul *Timpul din Basarabia*, *Cultura* sau *Revista 22*, de la români nu mai aveți ce aștepta, deprofesionalizate, director Cristian Livescu și redactor-șef Vasile Baghiu, Flori Bălănescu, funcționează resentimentul, ignorat, în buzunarele celor de la putere, în revista electronică *Tiuk!*, înjurat Paul Goma, izolatul Paul Goma „de la Paris”, Jean Dumitrașcu, la vârf cu un vajnic dușman al disidenței neiertătoare, Luceafărul, marginalizat, n-au convenit „spiritului vremii” (politicii corecte), nici Basarabia natală nu-l îmbrățișează, nu aibă cele mai înalte ordine și medalii, *Observator cultural*, Paul Goma - marele scriitor disident, Paul Goma a împlinit astăzi 75 de ani, Paul Goma e un simbol a rezistenței românești, **Paul Goma – 75. Dosarul unei iubiri târzii**, pervertite de evenimente de doi bani, ponoasele spiritului lui liber incomod, postul public de televiziune e aruncat, Președinția României se face că plouă, Rău am ajuns, *Revista Antiteze*, *Revista de cultură Amfitrion* din Turnu Severin, revistele literare săptămânale centrale, *România literară*, Românie pe care regimul Băsescu a falimentat-o, să fie ținut și azi în exil la Paris, să nu fie azi membru al Academiei Române, să nu fie pus nici pe steagul de defilare al breslei lui, să nu se spună: „tot Stoiciu scrie despre Goma, să readucă pe tapet nerecunoștința românească, și românii (fie ei și scriitori) habar n-au avut, și un scriitor de anvergură internațională, și-a pierdut orice credibilitate, și-au înghițit și ele limba, site Europa Creștină, statut de refugiat politic la Paris, tot Elvira Iliescu, tot Flori Bălănescu și Dumitru Ungureanu, tot Magda și Petru Ursache, tot revista Argeș, un disident ca nimeni altul între scriitorii români, unde sunt ceilalți?”, Uniunii Scriitorilor din România

Poți urmări comentariile pentru acest articol folosind feed-urile RSS 2.0. Poți de asemenea să lași un comentariu, sau un [trackback](#) de la propriul tău site.

5 Responses to “Paul Goma a împlinit astăzi 75 de ani și românii (fie ei și scriitori) habar n-au avut. Ce se întâmplă cu memoria noastră?”

Octavian Mihaescu octombrie 2nd, 2010 at 23:34

Va multumesc dle LIS ptr ca ati mentionat proiectul meu, respectiv Europa-Crestina, copilul meu de suflet (spiritual, strict), am sarbatorit si noi, tot pe ascuns ca asa suntem obligati face (stiu ce vb), aceasta frumoasa vârsta de 75 ani pe care Pronia Cereasca a data-o Marelui Român Paul Goma, Eminescu zilelor noastre pe care eu personal l-am declarat de mult, de prin.. 2002. Pentruca am marsat pe scrierile dl Goma (Euro-Observator), stabilimentul mi-a inchis situl. Desigur nu direct ci indirect... datorita unor reclamatii de anti.... Nu ma pot plânge nimanui, nu am dovezi iar a ma victimiza chiar ca nu vreau! Ii multumesc dl Goma ca... ma stie si pe mine!

Europa-Crestina a sarbatorit-cinstit cum se cuvine un Erou al Neamului Românesc, un Eminescu al zilelor noastre pe nume Paul Goma, cinistita fie mama sa ca si generatiei mele a dat un reper si unuia ca mine care este si va ramâne Paul Goma! In spiritul sau actionez inca din ani 80, când m-am trezit, uite, de-aia il iubesc pe Goma! Ia mai duceti-va dracului bolșevicilor, nu va dau raportul, sa-l tucati in cur pe Goma dar si pe mine!

Octavian Mihaescu octombrie 3rd, 2010 at 00:00

Dedic dl Paul Goma, Hava Nagila

Liviu Ioan Stoiciu octombrie 3rd, 2010 at 01:45

Domnul Camelian Propinatu a publicat acest comentariu in dreptul fotografiei "Goma foto fiu", îl fac aici cunoscut:

Camelian Propinatu scriitor octombrie 3rd, 2010 at 00:57

Romanii aveau un Soljenitin al lor si au facut din el nu un biruitor intors acasa, ci un izolat Shalamov.

Liviu Ioan Stoiciu octombrie 3rd, 2010 at 01:59

Doamna Oana Stănciulescu m-a anunțat pe e-mail că a preluat pagina mea de jurnal online de azi dedicată Domnului Paul Goma pe site-ul publicației "ExpresMagazin.ro" – <http://www.expresmagazin.ro/> (pe care o conduce). Îi mulțumesc pentru prietenia arătată – dați click pe http://www.expresmagazin.ro/arta/paul_goma_a_implinit_75_de_ani.html

Octavian Mihaescu octombrie 3rd, 2010 at 12:59

Am postat si acolo /expresmagazin/ un comentariu, strigat mai bine zis, nu de alta dar sa se stie ca nu suntem totii neam de rahati, ba si pe face-boci am bagat una (articolul dvs dle LIS), unul nu a zis macar o vorba, si astia) face-boci sulii lui Ilici) se dau anticomunisti. niste rahati sunt absolut toti!

*

floriancarlan@gmail.com

Objet : SCRISOARE DESCHISA CATRE PAUL GOMA, ILUSTRUL DIZIDENT ROMAN, DE SORGINTE BASARABEANA

Date : 3 octobrie 2010 14:54:38 HAEC

Distinse si iubite frate, Paul Goma:

De cand v-ati postat Jurnalul lunii septembrie pe Internet, eu, dacul liber, Florin Carlan ma aflu in stare de soc psihofunctional. Saptamana trecuta ma aflam in sediul revistei "Literatura si arta" din Chisinau, cand cineva face un anunt dintre cele mai electrizante pentru noi, romanii, mai ales pentru romanii basarabeni; "Pe data de 2 octombrie 2010 Paul Goma vine in Basarabia. Este deja oficial!" Nu va puteti imagina ce atmosfera s-a creat in acea incapere dupa minunata stire. FETELE TUTUROR CELOR PREZENTI IRADIAU DE BUCURIE, BUCURIA IMPLINIRII, BUCURIA REVEDERII SI, MAI ALES, BUCURIA TRIUMFULUI DREPTATII. Marele luptator pentru cauza noastra sfanta, nationala, Nicolae Dabija s-a si orientat catre ce articole trebuiesc publicate in revista, cinstind astfel evenimentul epocal. Se pot urmari aceste articole accesand www.literaturasiarta.md

Am inceput sa anunt la randu-mi revenirea dumneavoastra acasa, peste tot. De atunci asa am inceput orice discutie, orice dialog, cu oricare dintre romanii nostri care s-au dovedit a fi oameni de buna credinta si nu lepadaturi, sarlatani. Pe data de 29 septembrie 2010 am zburat inapoi la New York. Cand mi-am revenit un pic dupa drumul lung, primul lucru facut a fost sa intru pe Internet si sa vad unde ne aflam din punct de vedere al calatoriei dumneavoastra catre Chisinau. Tocmai aparuse postarea Jurnalului. Mi s-au jilavit ochii, mi-a fost zdrobit sufletul, iar aseara, cunoscutul dacolog si medic Napoleon Savescu a stabilit ca tensiunea mea arteriala este aproape 180 cu 120. Am comentat marea nedreptate care se face, in primul rand la adresa dumneavoastra si mai apoi la adresa noastra, a romanilor de buna credinta. Domnul Savescu va saluta cu cel mai profund respect

L-am trezit din somn si pe cel cu care ati impartit spatiul temnitei Gherla, pentru o vreme, fara chiar sa realizati decat dupa ce v-ati intalnit in libertate, si anume domnul Nicolae Dima din Arizona, unde era un pic dupa ora sase dimineata cand am sunat. L-am contactat si pe fiul parintelui Vasile Tepordei, marele preot ce a decedat cu numele Basarabia pe buze. Domnul Valentin Tepordei din Washington mi-a spus ca, intr-adevar, mizeria nu mai are margini in lumea noastra de astazi. Ce sa va spun despre bravii mei cola-

boratori cu care am pus bazele Fundatiei "Grigore Vieru" la New York; Andrei Guzun, tanarul chisinauian, este foarte puternic rascolit sufleteste de toata nedreptatea, iar Nicolae Zagariuk, bravul cernautean, nu poate concepe ca noi vom sta cu mainile legate in fata acestei samavolnicii. Si, promitem, ca vom face tot ce depinde de noi pentru Paul Goma!

In anul 1977, chiar dupa cutremur, veneam la Bucuresti, in cadrul Grupului Scolar CFR de langa cimitirul Sfanta Vineri. Pe unde ma intorceam, mai in soapta, mai cu voce tare se vorbea despre extraordinarul curaj manifestat de disidentul Paul Goma in lupta cu putregaiul rosu de la Kremlin. Chiar aveam profesori ce criticau socialismul lui Ceausescu si terminau zicand; "Stie el, Paul Goma, ce spune. Ne mai vindeca doar un cutremur social." Si iata asa, dupa copilaria petrecuta in cea mai mare parte printre refugiatii basarabeni si cei cu domiciliul obligatoriu in Satul Nou dintre Calarasi si Fetesti, cu alte cuvinte pe Baragan, Paul Goma imi da curaj sa incep si eu sa-mi ascut vocea, sa ies cu curaj in fata si sa scriu la Europa Libera domnilor Liviu Floda si Justin Liuba. Imi aduc aminte de casele in care locuiam pe Baragan, construite din pamant galben, batut si acoperite cu stuf si papura aduse din Balta Borcei, unde cei cu domiciliul obligatoriu munceau la indiguirea baltii. Printre ei se aflau nenicu Toni si nenicu Dima, banateni intelectuali ce terminau comentariile cu tatal meu despre nenorocirea in care ne aflam si incepeau a ma invata sa citesc si sa scriu. In primul an de scoala eram in stare sa citesc ziarul "Vulturul" aparut in 1918, despre istoria facuta de Basarabia pe 27 martie in Sfatul Tarii. La doisprezece ani dupa exilarea dumneavoastra, mai precis la 5 august 1989, a trebuit sa-mi fac si eu traista si sa plec din Tara. Nu inainte, insa, de a ma "infrupta" din spanacul spalat cu furtunul si intors cu furca pe un trotuar din ciment, in combinatie cu vestitul "turtoi", folosind, in acelasi timp, cu incredere, tineta pentru "aromizarea" atmosferei. Asa am contribuit la demolarea ultimei baraci din cele construite de condamnatii ce au inceput primul Canal, in cadrul temutei Poarta Alba. Chinuite frate, Paul Goma; vreau sa scot in evidenta ca mi-ati dat curaj, ca ne-ati dat multora curaj intr-o lume ce parea blocata la mantinela. Acei ani ne leaga precum este legat condamnatul de lant, si, ce este cel mai grav, ca pentru dumneavoastra, lantul refuza sa va elibereze.

Am sa relatez in continuare ceva, ce s-a petrecut, aici, in New York, la putin timp dupa executarea cuplului Ceausescu. In felul acesta vom intelege, poate, mai bine ce se intampla cu lumea aceasta, in general, si cu noi romanii, in special. Treceam prin fata sediului ONU si un domn respectabil ma intreba daca sunt roman. Ii raspund afirmativ si-mi spune ca si-a trait cea mai parte a vietii prin partile noastre, datorita serviciului, de aceea recunoste romanii numai din privire. A urmat una dintre cele mai interesante intrebari, si anume daca sunt bucuros de moartea cuplului Ceausescu. I-am spus ca nu sunt bucuros de moartea nimanui, dar, in schimb, ma bucur de spargerea coliviei in care fusesem tinuti vreme de jumatate de secol. I-a placut raspunsul meu si a continuat spunandu-mi ca stie foarte multe lucruri importante si interesante despre viata noastra in acea parte de Europa, deoarece a avut contacte dese cu Brejnev, Gheorghiu Dej, Andropov, Ceausescu, Gorbaciov. Acesta a fost momentul culminant al scurtei mele intalniri cu acel domn american, deoarece s-a exprimat cam asa; "Daca credeti ca omarandu-l pe Ceausescu ati scapat de neazuri, ei, bine, afla ca neazurile voastre abia acum au inceput, cu adevarat. Din 23 august 1939 cand Stalin si Hitler au semnat binecunoscutul pact, voi, romanii, sunteti intr-un EXPERIMENT UNIC PLANETAR. Nici rusii care au adus socialismul si comunismul in viata de zi cu zi nu au trecut si nu trec prin ce treceti voi. Despartiti, mutilati, cu vise fabricate, drogati, batuti cu biciul pe spate, alcatuiti cea mai interesanta populatie a planetei. Si tare-mi doresc sa traiesc pentru a vedea rezultatul acestui experiment." Nu l-am mai intalnit pe acel om niciodata si n-am

cum sa stiu daca mai traieste sau nu. Dar dupa ce v-ati postat Jurnalul, greu incercat frate al nostru, mi-au revenit automat in minte cele 15-20 de minute petrecute in compania distinsului domn american de la care am aflat un adevar atat de dureros; "EXPERIMENTUL UNIC PLANETAR, ROMANESC, CONTINUA CU SI MAI MARE INVERSUNARE!" Ne-am hranit cu iluzii dupa 1989 si iata, de fapt, care este realitatea. Sunt multe lucruri de comentat aici, legate strict de viata si activitatea dumneavoastra, unicul Paul Goma. Cu alta ocazie, inasa. Si, nu uitati: candva ati afirmat ca la Kremlin se afla o singura stea iar la Washington cincizeci, dar ele sunt tot stele indiferent unde s-ar afla. Cat adevar, cat simbol in spusa aceasta! FIAT JUSTITIA ET PEREAT MUNDUS! (Sa fie justitie, chiar de-ar pieri omenirea). Mai crede cineva in asta? Ma tem ca nu. Cu exceptia celor alcatuiti din aluatul Goma, aluat ce parc-ar apartine unei alte planete, unei alte lumi, mai drepte, mai verticale.

Se apropie sfarsitul acestui 2 octombrie 2010 ce ar fi trebuit sa fie inceputul renasterii noastre romanesti, prin sacrificiul de 75 de ani ai fratelui nostru Paul Goma, sarbatoriti acasa, la Mana, cu cei dragi. N-a fost sa fie asa! Nu stiu de ce, dar tare ma bate gandul ca poporul acesta asa de incercat in istoria sa va intra intr-un cutremur al constiintei nationale, chiar incepand cu aceasta fericita, nefericita zi. Fericita pentru ca sunteti al nostru, iubite frate, si nefericita pentru ca sunteti lasat sa ardeti in continuare intr-un foc experimental. Parafrazand o mare personalitate a contemporaneitatii voi spune doar atat; "Cine crede ca voi, romanii, puteti fi desfiintati peste noapte, ori este un caz patologic, ori nu stie despre ce vorbeste". Si acesta este un mare istoric american! Dumnezeu nu ne-a creat ca sa ne distruga, nu-i asa? Sunt doar minti bolnave, secatuite.

Am remarcat indoiala avuta in privinta domnului academician Mihai Cimpoi. O spun cu toata convingerea si cu toata credinta; domnul Cimpoi este un mare OM si un mare ROMAN! Va rog sa considerati actiunile dansului drept gesturi nobile, fratesti care n-au nimic de-a face cu falimentul moral in care se zbate lumea noastra de azi. Dumnealui va iubeste si va respecta asa cum o facem noi, toti, oamenii de bine ai acestui neam oropsit. Sunt convins ca multi romani ar dori sa va vada, sa va contacteze, dar, ca si mine, pana in momentul de fata, se simt inhibati in fata personalitatii dumneavoastra extrem de puternice. Imi este teama, ne este teama sa nu va suparam cu vreo vorba sau vreun gest si pentru asta exista ezitare dar nu nepasare. NE PASA DE DUMNEAVOSTRA IN MASURA IN CARE NE PASA DE PROPRIA NOASTRA VIATA, DEOARECE PENTRU MULTI DINTRE NOI SUNTETI VIATA INSASI, TRAITA LA ADEVARATA VALOARE! LA MULTI ANI FRATE GOMA SI HAIDETI SA NE UNIM FORTELE INTRU SALVAREA NEAMULUI NOSTRU, INDIFERENT PE CE MERIDIAN S-AR AFLA. VA IUBIM SI VA PRETUIM CUM MANTUITORUL IUBESTE SI PRETUIESTE BISERICA.

Cu plecacione in fata OMULUI, ROMANULUI de bine si frumos, Paul Goma,

paulgoma@free.fr

Florin Carlan

New York

2 octombrie 2010

floriancarlan@gmail.com

Luni 4 octombrie 2010

Ieri am scris raspunsuri, azi, devreme le-am trimis la Chişinău, lui Gheorghe Duca, preşedintele Academiei de Ştiinţe:

Stimate Domnule Gheorghe Duca,
Președinte al Academiei de Științe al Moldovei,

Paris, 3 octombrie 2010

Am primit, atât felicitările pentru aniversarea mea, cât și promisiunea Dvs. de a încerca o nouă formulă de încetățenire a noastră, a mea, a soției Ana Maria și a fiului Filip-Ieronim, pentru a obține actele necesare unei călătorii la Chisinău.

Ce anume vom mai face împreună vom hotărî la momentul potrivit, adică în primăvara anului 2011 - fapte pentru care vă multumesc cu anticipatie.

Al Dvs.,
Paul Goma

Deasemeni, am trimis un text, urmînd a fi citit la deschiderea Colocviului de azi de la orele 10, ora Chișinăului :

4 octombrie 2010

Doamnelor, Domnisoarelor, Domnilor,

Sunt convins că sunteți convingși/convinse: tare aș fi vrut să fiu de fată la acest colocviu.

Ar fi fost primul în care tema ar fi fost, nu: “Război sau pace în Europa reconstituită”; nici “Drepturile omului în statele totalitare”, nici măcar “Limba română, pe glob”... - teme care au fost propuse, dezbătute în întâlniri cu francezi, belgieni, olandezi, italieni, spanioli, americani, canadieni din Québec - sprijinite pe hărți desenate de mine, pe foi mari de hârtie și care încercau să indice cam unde, pe glob, se află România ceea - și desigur: Basarabia.

Dar o temă purtînd numele meu? Unde s-a mai văzut așa ceva?

Ei, unde! Aici, la Chisinău!

Din păcate: în absența mea, orisicum buricul lumii...

Am înțeles, din program: participantii vor vorbi despre mine și despre scrisurile mele...

Mai bine că nu voi fi de fată: aș fi intervenit, din sală, corectînd cutare cronologie inutilă, cutare fleac important de care nimeni nu are nevoie. Dar aș fi participat și eu la dezbateri! Și mi-aș fi apărat cu ghearele și cu dinții partea mea de adevăr.

Nu stiti, stimati domni, dar mai ales iubite doamne de ce ati scapat: Vreau să spun: de cine: de mine.

Însă, atenție, nu de tot și nu pentru totdeauna: în primăvara voi face o nouă tentativă de a încălca “legislația republicii”, pentru a reveni pe pământul Basarabiei mele.

Iar dacă nu și nu și nu, mă voi întoarce postum.

Atunci pe multi am să scriu eu!

Semnez de pe acum, nu sunt sigur că dincolo au hârtie de scris.

Paul Goma

*

Azi, devreme, am primit de la Nicolae Dima încă un semn de prietenie (ne știm de la Gherla, din 1958, ne-am revăzut în 1978, la el, la Washington): a aflat de "aventura" mea basarabeană și se oferă să-și adune prietenii, să intervină la Departamentul de Stat.

I-am mulțumit.

*

Au continuat mesajele de felicitare - desigur, mult mai puține decât cele din ziua de 2 octombrie. Mărturisesc fără rușine: îmi fac plăcere. Mare. După cum mare - chiar foarte - rămâne plăcere de a citi-reciti-răsciti volumul redactat de Flori Bălănescu, sprijinit decisiv de Tofan.

Există însă o primejdie: bătut la cap de atâtea laude, să încep a crede că le chiar merit. Ar exista primejdia, dacă nu ar funcționa încă frânele. Da, oameni buni: sunt un mare ipocrit: spun că nu-mi place să fiu vorbit de bine, cu atât mai puțin urcat în slăvi - și gata! M-am absolvit de păcatul trufiei!

Nu e simplu? Ba-i!

*

În continuare, comentarii la textul lui M. Ghilezan:

"Ipocrizia dnei Herta Muller

Dan - Duminica, 3 Octombrie 2010, 12:38

In august 1977, 40000 de mineri ai Vaii Jiului s-au ENERVAT pe Ceausescu si regimul lui criminal. Unde s-a aflat si ce atitudine a luat atunci Herta Muller? Dar Gabriel Liiceanu? Si chiar TOTI intelectualii din Romania de la acea vreme?

Ipocrita Herta Muller, precum si toti intelectualii generatiei sale, NU au dreptul sa emita judecati, ci sa fie JUDECATI MORAL pentru ca nu s-au "ENERVAT" si SOLIDARIZAT cu zecile de mii de mineri revoltati ai Vaii Jiului!

Bleah, ipocrizii si jigodisme!"

Replica lui Paul Goma catre Herta Muller

Dan - Duminica, 3 Octombrie 2010, 16:30

"Asa, carevasazica: "In alte tari, intelectualii ..." In care alte tari, ma rog? In Romania, in care voi, scriitorii svabi n-ati scos un mieunat, ati asteptat, tremurand - de atata simt... civic - sa fiti extrasi, de par, de catre statul german, contra muuulte marci nemtesti? "In alte tari...intelectualii..." - care tara? In Germania Federala?, unde "intelectualii se

ocupa..." Dar parca voi, svabii din Banat, aveati alt crez politic, va ziceati neomarxisti, ii batjocoreati pe parintii vostri, acuzandu-i de nazism, iar ca sa va pregatiti viitorul de aur, taceati ca pestii cei curajosi, faceati pactul cu Diavolul si invatati-fara-profesor-holocaustologia - astfel ati devenit mai ca-ca decat pa-pa: de ce nu v-ati "refugiat" [repatriat] voi in Republica Sovietica Nemteasca, măi tovarasi Genossen svabi, unde va era locul?

"Scriitorii si artistii din Romania nici macar nu au vrut sa discute despre problemele colaborationismului" - iata o afirmatie iresponsabila. Domnia ta, cat timp a vietuit in Romania, a discutat ceea ce le reprosezi romanilor ca nu facusera?

Eu, in Romania, am facut ceea ce trebuia sa fac, ceea ce era normal sa fac: ma exprimam in public si suportam consecintele - ce facea, Domnia ta, in acel timp? Macar ti se auzea - la Timisoara - respiratia invocata in titlul unei carti, de atata curaj nemtesc?"

Ce se mai poate adauga? Doar diferenta, de la cer la Pamant, dintre Paul Goma si Herta Muller!"

*

Rugat de mine printr-un supliment de scrisoare, Gheorghe Duca îmi confirmă sosirea la destinatie a textelor.

*

D. Tudoran, pe blogul său de la "Cultura" îi mulțumește lui Kakat T. Popescu fiindcă i-a luat apărarea... Împotriva cui i-a luat apărarea?

Bietul Dorin: a ajuns ceea ce parcă nu a meritat.

*

Dan Culcer îmi face o floare: îmi trimite "Mea Culpa" de Céline. Din care copiez doar:

Louis-Ferdinand Céline

MEA CULPA

" Il me manque encore quelques haines.

Je suis certain qu'elles existent. "

Ce qui séduit dans le Communisme, l'immense avantage à vrai dire, c'est qu'il va nous démasquer l'Homme, enfin?! Le débarrasser des " excuses ". Voici des siècles qu'il nous berne, lui, ses instincts, ses souffrances, ses mirifiques intentions... Qu'il nous rend rêveur à plaisir... Impossible de savoir, ce cave, à quel point il peut nous mentir?!... C'est le grand mystère. Il reste toujours bien en quart, soigneusement planqué, derrière son grand alibi. " L'Exploitation par le plus fort. " C'est irréfutable comme condamné... Martyr de l'abhorré système?! C'est un Jésus véritable?!" (...)

*

Abia acum observ, în *Obscult*, la comentarii:

“Parerea lui Paul Goma despre Herta Muller Kartouche - Sambata, 2 Octombrie 2010, 17:53

Parerea lui Paul Goma despre Herta : "Ca neamt, Herta Muller a fost recuperata de Germania. Am auzit-o laudandu-se ca in curand are sa scrie o carte despre suferintele mamei ei din lagarele rusesti. Si, va intreb, a scris-o?"

Paul Goma aratandu-se surprins, dar si indignat ca scriitoarea laureata cu Nobel este considerata a fi "de origine romana" (...).

- A devenit ceausista dictatura ceea prin 1982 - 1985, cand sotul sau, Richard Wagner avea "functii de conducere in institutiile comuniste ale vremii"?

- Nascuta în 1953, Herta Müller avea doar trei anisori în 1956 (Revoluția maghiara), deci nu putea "sa ia pozitie": în 1968 (invadarea Cehoslovaciei), avea doar 15 ani, era minora.

- "Grupul de Actiune Banat". Sa fi trecut ei la... actiune, prin macar un telefon de simpatie, daca nu de adeziune la Declaratia noastra pentru apararea drepturilor Omului? Ce, erau oameni dobitoci? Ei erau nemti destepti, nu romani! Cuvantul de ordine al lor era: nu ne amestecam în treburile interne ale romanilor, asteptam vinderea (ei foloseau termenul: "recuperarea") noastra, iar odata în RFG (în niciun caz în RDG! - ce erau oameni marxistii nostri cei destepti ca oaia si ca Totok?), ne vom puteam exprima în libertatea capitalista".

Sper ca pe Goma nu-l contestati ca dezident anticomunist ?"

Marti 5 octombrie 2010

Îl citez pe tata: «Măi fimè! Am o idè!»

Ideea fiind: o Serie "Jurnale" la editura Știința, a Academiei de la Chișinău.

*

Aliona Grati îmi trimite "presa din Basarabia" :
"PAUL GOMA, OMAGIAT ÎN ABSENȚĂ

L-au omagiat în absența sa!

Academia de Științe a Moldovei și Uniunea Scriitorilor au desfășurat o manifestare științifică dedicată scriitorului român basarabean Paul Goma, stabilit în Franța. La 2 octombrie, Paul Goma a împlinit 75 de ani.

Paul Goma este un militant anticomunist. S-a refugiat din Basarabia, împreună cu părinții săi în 1944 în Transilvania. În 1977 s-a stabilit în Franța. Președintele Uniunii Scriitorilor, Mihai Cimpoi, a precizat la eveniment importanța pe care o au lucrările și personalitatea scriitorului Paul Goma pentru Republica Moldova.

Chiar dacă anterior se preconiza ca scriitorului și familiei sale să-i fie acordată cetățenia Republicii Moldova pentru a putea reveni împreună la baștină pe 2 octombrie, asta nu s-a întâmplat, deoarece în conformitate cu legislația în vigoare inițial cetățenia urma să-i fie acordată lui Paul Goma și fiului său, iar mai apoi, soției lui. Academia de Științe a Moldovei va întreprinde însă acțiunile necesare pentru a rezolva această problemă.

Cu prilejul manifestării omagiale a fost inaugurată și o expoziție cu lucrările scriitorului Paul Goma."

De : ghduca@yahoo.com
Objet : FW: Mesajele lui Paul Goma si Gh. Duca - conferinta PAUL GOMADate : 4 octobre 2010 14:48:14 HAEC
À : paulgoma@gmail.com
Répondre à : ghduca@yahoo.com
-----Original Message-----
Subject:
Mesajele lui Paul Goma si Gh. Duca - conferinta PAUL GOMA

“Bun gasit!

“Va expediem alaturat textele telegramelor de salut ale scriitorului disident Paul GOMA de la Paris si acad. Gheorghe Duca, aflat intr-o vizita in capitala Muntenegrului, adresate participantilor Conferintei stiintifice PAUL GOMA LA 75 ANI, organizata astazi de Academia de Stiinte si Uniunea Scriitorilor din Moldova.

Notam ca marele nostru scriitor Paul GOMA - nume emblematic al exilului romanesc, urma sa vina sambata la Chisinau si sa participe astazi cu intreaga sa familie la Conferinta stiintifica, dar, din motive greu de inteles, militantul anticomunist nu a ajuns la Chisinau, fiind lasat in exil chiar si dupa 20 de ani de la caderea comunismului in Europa.

Ii spunem scriitorului si pe aceasta cale: LA MULTI ANI si sa stie ca elita intelectuala a Moldovei va face tot ce-i sta in putere pentru a-l aduce ACASA!

Centrul Media al Academiei de Stiinte a Moldovei
Sediul central: bd Stefan cel Mare si Sfant, nr. 1
MD-2001, Chisinau, Republica Moldova
Tel: 27-41-93, 27-23-37
e-mail: centrul-media@asm.md
www.asm.md, www.international.asm.md

Telegramă de salut pentru participanții la Conferința științifică
„Paul GOMA la 75 ani”

Onorat public, stimați colegi de pe ambele maluri ale Prutului, mă bucur mult că ați venit astăzi în Casa Mare a Academiei de Științe a Moldovei și că AM REUȘT, cu eforturi comune, să organizăm un eveniment de anvergură dedicat unei personalități unice în literatura română și istoria rezistenței naționale de secole - Paul GOMA.

Acestui incomparabil fenomen literar-artistic și național-politic, Paul GOMA numai Poetul Național Mihai EMINESCU îi poate fi „judecător”, dacă e să ținem cont de versul marelui nostru poet Grigore VIERU. În opera sa politică EMINESCU scria: „Inteligențe se găsesc adesea, caractere – foarte rare.” Marele scriitor disident, pământeanul și conaționalul nostru Paul GOMA, este prin însăși esența sa ca OM și OPERĂ literară, publicistică, politică un caz RAR de bărbat de CHARACTER, nonconformist din fragedă adolescență, militant anticomunist nu doar contra regimului ceaușist, ci contra ideologiei comunis-

te în general.

Celebrul nostru dramaturg Eugène IONESCO îl definea „un SOLJENIȚIN român”, dar Paul GOMA nu este doar atât. Trecut fiind prin refugiul de la baștina ocupată de URSS, apoi, prin mai multe arestări și deportări în propria țară, apoi, prin exilul amar, Paul GOMA a fost mai mult decât un SOLJENIȚIN. Paul GOMA a fost „judecat” de un regim străin, de ocupație, el a fost crucificat pe Prut și a suferit pentru două țări, cărora le aparține în egală măsură. În plus, pentru libertatea sa de gândire și exprimare, vocea lui Paul GOMA a fost „asfixiată” chiar și în Occident, de neprieteniile neamului nostru, care nici astăzi, ca și lui EMINESCU, nu-i dau pace...

Paul GOMA - nume emblematic al exilului românesc, este un scriitor de certă valoare artistică, este Omul care, în ciuda riscurilor personale, nu a trădat sau dezamăgit basarabeni săi, nu a contrafăcut Adevărul, el este prin excelență Frate al Adevărului. Să nu uităm că prin opera sa, Paul GOMA ne-a ajutat să supraviețuim ca ființă națională. El a alertat decenii în șir Occidentul privind problema Basarabiei de după 1940 și crimele comise de regimul totalitar comunist în aceste teritorii.

Paul GOMA este mândria noastră națională și trebuie să-l cinstim, precum o merită din plin. Regret faptul că Paul GOMA nu a ajuns astăzi la Academia de Științe cu toată familia sa, dar îmi exprim speranța că fericita aducere ACASĂ a Eroului național Paul GOMA a fost doar amânată și ne vom întâlni cât de curând. Să nu disperăm. Ocazii de zile mari vom mai avea. În calitatea mea de președinte al AȘM am inițiat deja procedura de acordare a titlului de membru de onoare al AȘM pentru marele scriitor Paul GOMA, iar, în calitate de membru al Guvernului R. Moldova voi propune în această săptămână ca anul 2011 să fie declarat – ANUL PAUL GOMA. Să sperăm că demersurile comunității științifice vor fi susținute la cel mai înalt nivel. Repet în încheiere ceea ce am declarat sâmbătă, 2 octombrie 2010, postului de televiziune JURNAL TV: nu Paul GOMA are nevoie de noi, ci noi avem nevoie de Paul GOMA, inclusiv din perspectiva aderării țării noastre la UE. Avem datoria morală de a ne respecta și cinsti personalitățile cu renume mondial.

Doresc tuturor participanților la conferința științifică mult succes! Paul GOMA este alături de noi, am vorbit cu el la telefon și l-am informat detaliat despre programul acestei conferințe.

Acad. Gheorghe DUCA,
președintele Academiei de Științe a Moldovei
Podgorița, Muntenegru, 4 octombrie 2010

*

Mesajul scriitorului Paul GOMA adresat participanților la Conferința științifică „Paul GOMA la 75 ani”, organizată de Academia de Științe și Uniunea Scriitorilor din Moldova

Paris, 4 octombrie 2010
Doamnelor, Domnisoarelor, Domnilor,

Textul a fost reprodus la 4 octombrie

*

Din *Basarabia literară* de azi:

One Response to “PAUL GOMA: 75 DE ANI DE LA NAȘTERE”

Camelian Propinatiu Says: October 3rd, 2010 at 8:59 am

“De la 7 aprilie 2009 încoace (de fapt de la cutremurul de constiința care a fost înălțarea lui Grigore Vieru la Eminescu), viața spirituală românească pulsează mai degrabă la Chișinău decât la București.

De aceea, cum necum, Paul Goma e mai degrabă aniversat aici decât în România, unde ca o ironie, critica dnei Herta Müller, recent la București, vizând așa-zisa rezistență prin cultură și Imposibila Lustrare a securiștilor este identică celei exercitate de Paul Goma din exil și oarecum ține loc prezentei acestuia la Ateneu acum când împlineste 75 de ani.”

*

Theodor Codreanu îmi scrie și - reproduc textul în jurnal:

“Draga D-le Goma,

Probabil veți primi detalii despre Conferința Paul Goma, din 4 octombrie 2010, din Sala azurie a Academiei de Științe a Republicii Moldova chiar de la cei din Chișinău. Eu am fost împreună cu Lina, soția mea. Am <prezidat>, ca să zic așa, simpozionul alături de moderatorul Mihai Cimpoi, de Aliona Grati și de o altă doamnă de la Academie care a plecat imediat ce și-a susținut intervenția. Președintele Gh. Duca a lipsit, lăsând un înlocuitor să-i citească <Cuvântul de salut>. Gest academic? Altminteri, am mai văzut și alți grabiti. Pana și Dinu Mihail, care a lansat cartea <Paul Goma sau predică în pustiu> a plecat... moldoveneste de îndată ce și-a spus spiciul. Sentimentul meu e că organizatorii au stat sub semnul FRICII. În Sala azurie încap vreo 200 de persoane, dar, după număratoarea soției, n-au fost decât vreo 50. Directorul Institutului de Filologie, VB, mi-a spus că s-a dorit un cadru mai <restrans>, încât evenimentul nu a fost popularizat. Și m-am luminat de ce: mi s-a spus că s-au făcut presiuni din partea anumitor cercuri împotriva intrării spirituale a lui Paul Goma în Basarabia, din pricina că este autorul <Saptămânii Rosii>! Valeriu Matei a avut curajul să explice, în finalul simpozionului, de ce <Saptamana Rosie> nu este o carte antisemită. Eu mi-am început discursul iesind din tiparele lecturării unor foi, citând cuvintele lui Eminescu despre frică: <Cel mai mare păcat al oamenilor e frica, spaima de-a privi în față, s-a recunoaște adevărul. El e crud acest adevăr - dar numai el folosește>, după care am continuat cu această observație crudă a lui Paul Goma: <Ce fel de oameni suntem noi, românii? Niste ființe lipsite de coloana vertebrală, incapabili să facem ceva prin noi

insine, mereu privind, tragand cu coada ochiului la Stapanul cel Mare, ca sa aflam daca avem voie sau nu sa-l injuram pe Stapanul cel Mic... Si, ca pe vremea fanariotilor, numai cu binecuvantarea Portii...>. Discursul a durat cam 20 de minute.

Exista la Husi un istoric, autor, intre altele, al unei carti intitulate <Martiraj in Baragan. Latesti>. El se numeste Vasile Calestru, basarabean de origine, deportat impreuna cu familia la Latesti, pe cand era de vreo zece ani. Are ceva referinte si la Paul Goma. El doreste sa va trimita cartea, de aceea, va rog sa-mi trimeteti adresa din Paris. Am vrut sa-l iau pentru o comunicare la Chisinau, dar avea pasaportul expirat.

Cu prietenie, Th. Codreanu”

*

Aliona Grati îmi trimite textul comunicării lui Andrei Țurcanu:

“Paul Goma: atitudine și poezie

Paul Goma a avut de timpuriu conștiința specificului vocației proprii. Într-un interviu din vremea începuturilor sale literare el mărturisea: “Istrati, acuza și plângea. Am reținut răzvrătirea, am refuzat lacrimile (...). De la Sadoveanu am oprit cântecul, am alungat mila”. “Produs al marginii românismului” (Theodor Codreanu), basarabeanul prin excelență Paul Goma a știut ce spune când s-a raportat la cei doi mari scriitori români: Panait Istrati și Mihail Sadoveanu. Primul – un urgisit al soartei și un aed al dezmoșteniților, un veșnic răzvrătit împotriva minciunii și nedreptății și, în consecință, un crucificat pe crucea cu însemnul vertical al Adevărului și cel orizontal al Dreptății. Al doilea – până la întosătura sa către “prealuminatele” canoane literare venite de la răsărit – un poet drămuind c-un ochi fabulos o existență milenară ritualizată, un povestitor aplecat cu o plăcere rafinată asupra curgerii cuvintelor, propozițiilor și a tăcerilor dintre ele, lăsându-se prins (vrăjit) de ritmurile interioare ale acestui ceremonial al spunerii.

Răzvrătirea lui Paul Goma a fost întotdeauna la vedere: și în modul său de viață, și în literatura sa. Ca și la marii săi înaintași basarabeni Hașdeu și Stere. L-aș mai adăuga – mai încoace – pe Vasile Coroban: amândurora le regăsesc nu numai afinități structurale de caracter, dar și o izbitoare asemănare fizică. E șirul de basarabeni justițiar, inclemenți și incomozi, mari vizionari vărsați din această margine de latinitate vitregită de istorie către centrul românismului, ca un ferment necesar, salvator, de vigoare morală și rezistență etnică. E un șir nu prea lung, dar suficient de reprezentativ prin modelele de intransigență și de caracter propuse și prin rezonanța acțiunii lor în timp. “Avatar eminescian rătăcit la cumpăna dintre două milenii” (Theodor Codreanu), dar și avatar al neînduplecatei răzeșii orheiene c-un Hâncu, vechi și incurabil cărcotaș, emblemă, Paul Goma era ca și cum predestinat să devină un indezirabil și un exilat, un Ahasferus, căruia i s-a refuzat, pe rând, totul: casa, patria, cetățenia română, statutul de membru al Uniunii Scriitorilor din România etc., etc. Din

păcate, nici Basarabia, pentru Adevărul căreia Paul Goma s-a zbatut întreaga sa viață ca un leu, nu s-a arătat mai vrednică. O inițiativă de a-l readuce ACASĂ pe acest mare exilat a eșuat în fața primului semn de nemulțumire din partea unei oculte atotputernice. Bravii noștri patrioți, ca niște români adevărați, au pus coada între vine și au dat înapoi. Cu atât mai mult că Goma, și-au făcut ei socoteala, nu are cum să le aducă voturi în plus în pușculița lor electorală. Pentru basarabeanul rătăcitor prin lume, cu fantasma ideală a patriei sale terfelită în noroiul politicianismului, hăcuită de interesul meschin, unicul loc de refugiu i-a rămas limba română (el nu a scris nici o carte în altă limbă) și unica cetate – zidurile unei opere tot mai înverșunată împotriva tuturor, cuprinsă tot mai mult de dezgust și de însingurare, împinsă încet, cu metodă, din motive cu totul neliterare, tot mai la o margine a literaturii române. În recenta “Istorie” a lui Nicolae Manolescu lui Paul Goma i se refuză nu numai vocația de scriitor (de altfel, un loc comun pentru critica atașată, mai întâi, la locomotiva ideologiei comuniste, apoi la cea a corectitudinii politice), dar și cea de memoralist.

Postura de disident, de luptător împotriva totalitarismului comunist nu i-a fost contestată decât doar în ultima vreme și acum nu într-o formulă directă, ci în maniera lașă a omisiunii, a trecerii sub tăcere a numelui său, cum o face, de pildă, Andrei Pleșu, care, în “puțina” disidență română, îi regăsește pe Doina Cornea și Radu Filipescu, nu însă și pe “patriarhul” (cuvântul ar putea fi scris și fără ghilimele) ei, Paul Goma. Refrenul însă cu “lipsa de talent” a turbulentului basarabean e foarte vechi. “Goma nu reprezintă nimic... Paul Goma nu este o personalitate în lumea scriitorilor...”. Acestea și altele de acelaș gen erau calificativele fostei securități comuniste menite să minimalizeze rezonanța unui nume incomod și de nedomolit. Mai încoace, negarea vocației sale literare a recidivat, consolidându-se într-un curent de opinie cu pretenții elitiste, dar mai degrabă resentimentar, fiind un fel de a răspunde la ploaia de săgeți (otrăvite) aruncate de Paul Goma după '90 în toate grădinile. De la contestarea talentului până la promisiunea publică a unei “curățenii generale” a literaturii române, când Goma “va fi scos pe fâraș. Ca o gânganie în care s-a metamorfozat comis-voiajorul lui Kafka” (Nicolae Manolescu) nu era decât un pas. Numai că literatura română, din fericire, nu ține chiar de hatârul fiecăruia.

“Nu cred că doi critici literari din România se pot înțelege în privința lui Paul Goma.” Observația îi aparține lui Ion Simuț. Cauza rezidă nu numai în caracterul noduros al orheianului nostru, în faptul că uneori îl ia gura (stiloul, tastatura ordinatorului) pe dinainte, slobozind la stânga și la dreapta apelative mușcătoare, mortale, uneori de o brutalitate stânjenitoare, exagerate sau chiar nedrepte. La mijloc e și specificul scrisului său, lipsa de stil (în sensul elitist, nu literar, al cuvântului), confundată cu un program estetic “rudimentar, dar aplicat cu consecvență” (Alex. Ștefănescu). E un program conform căruia, continuă acelaș critic, “scrisul înseamnă înainte de orice altceva deliteraturizare”, din care cauză “realismul său devine hiperrealism, iar hiperrealismul – hiperprozaism”. Și în continuare: “Adevărații proza-

tori realiști sunt de fapt poeți sobri. Lui Paul Goma poezia îi lipsește structural - și poate tocmai de aceea și-a făcut un program din respingerea ei sistematică. El vede lumea dintr-o perspectivă moral-administrativă și vulgar-fiziologică”.

Fiind de acord cu postulatul prozatorilor realiști – poeți sobri, nu putem accepta, în mod categoric, generalizarea concluzivă “nimicitoare”, în care ușor se bănuiește ranchiuna și răzbunarea; mai exact, o ripostă “pe potrivă” la niște acuze anterioare. “Din calidor”, despre care e vorba în comentariul de mai sus, dar și alte texte literare ale lui Goma suferă, după cum au remarcat mai mulți critici, din cauza unor lungi paranteze istorice și analize socio-morale obositoare. Acestea, însă, le putem găsi dacă nu o scuză estetică, cel puțin o explicație. Paul Goma e primul mărturisitor redutabil al atrocităților regimului comunist din România în Occident și primul mesager de rezonanță al dramei Basarabiei și basarabenilor în lume. Împins de un patos justițiar absolut, sprijinit de o memorie “de elefant” (Daniel Cristea Enache), cu o conștiință puternică a misiunii sale și cu o voință de neclintit întru realizarea ei, ca să se facă auzit și înțeles, el simte mereu nevoia completării cadrului narativ cu detalii suplimentare, consideră necesară deschiderea unor paranteze lămuritoare cu explicații în plus. Cu atât mai mult că la mijloc e vorba nu numai de ignoranța totală în “materie estică” a interlocutorului occidental (cititorul căruia i se adresează naratorul și pe care vrea să-l sensibilizeze), dar și o vrajă ideologică interpusă între el și realitate, fascinația unui stângism “cu față umană” care îl încurcă să înțeleagă și să accepte adevărul în cruditatea sa cumplită, bestială. Cum să conștientizeze acesta strâmbătățile unei istorii nedrepte, traumatizante, jignirile și silniciile unui sistem tiranic, rănilor adânci ale unei memorii defulate cu o putere de revanșă remarcabilă, egală cu îmlinirea unui destin – neuitarea ca act de justiție?

Lipsa de “stil” nu înseamnă și lipsă de poezie la Paul Goma. Faptul că proza sa refuză morga rafinementului literaturizant, distincția stilizatorului manierat, mergând direct către niște ritmuri verbale percutante, rebele, pline de convulsii interioare, de hiatusuri, de fracturări sintactice și de tăceri, dovedește un altfel de rafinement decât cel formal-estetizant, descoperă o altfel de poezie decât cea izvorâtă din lirism, etnografie ori joc textualist. Autorul “Patimilor după Pitești” refuză programatic poeticitatea, nu și poezia. Aceasta gălgâie neoprită în însuși patosul sacadat al rememorării, în tonusul vital al lungilor monologuri din care se iscă și pe care se înalță cărțile sale. “Goma este un dionisiac prin energia care-i alimentează scrisul. El este un om al esențelor tari, atacă virulent prin confesiune, se descarcă la modul cathartic prin digresiuni, se impacientează în fața avalanșei de amintiri și idei, cărora le pune frâu cu mare greutate.” (Anca Mihăilă). Pe de altă parte, în adâncul acestui tonus narativ, descoperim o mare poezie a simțurilor (cu preponderență a văzului și a simțului auditiv, nelipsind însă sinestezia patetică și a altor senzații) care fixează (au fixat cândva) totul, în mișcarea vie a gestului, în specificul exprimării lingvistice a personajelor, în amplificarea, stingerea sau interferența diverselor

sunete umane ori de altă natură. Ion Negoïtescu spunea că Goma este un “excepțional poet al cruzimii”, ceea ce este foarte adevărat. Citite din acest unghi de vedere, “Gherla” și, mai ales, capodopera “Patimile după Pitești” sunt niște poeme ale demonizării omului (“scări” inverse înălțărilor patristice) și ale suferinței umane. Un ochi atroce, implacabil, ca o cameră de filmat cu încetinitorul, ne pironeste cu imaginile sale percutante din cotloanele unei memorii care a promis cândva să rețină totul, să nu uite nimic. Scene zguduitoare de cruzime din viața de fiecare zi a închisorilor comuniste alternează cu scene de o impresionantă poezie a rememorării imaginilor “celeilalte” lumi: proaspătă și neîntinată, rămasă undeva fabulos de departe, contrastând violent cu realitatea concentrațională. În infernul închisorii, viziunea unui cadru cu cei dragi, de acasă, are intensitatea și sublimul trăirii unui colț de paradis: "De la poarta închisorii ne mutăm cu toții în livada de la Piatra, sub dud; într-un cap al mesei, bunicul Pamfil; în cel opus, tata; în dreapta bunicului: bunica Agapia, Artimon, mama; dincoace: Elisav, lângă tata apoi Seliva între noi, apoi eu - în stânga bunicului - față de masă albă, cu pete de soare mișcător, de vânt din frunzișul dudului, ca în apă adâncă; acea liniște a satului în amiază de vară, plină de sunete: găini cotcodăcind speriate a vară și a cald, o coasă ascuțită, hârșăit, cu gresia, o chemare, scârțâit de roți; vară zumzând de miro-suri: amar, de frunză de nuc; ațos și bărbătesc, cel de balegă de cal; iute și vesel cel de la focul făcut în curte - alt miros decât fumul din hornuri seara; miros securizant de la cămășile noastre, al trupurilor noastre, adunate în jurul mesei, formând un cor de odori: bunicul - tămâie și, ușor coclită, adierea de argint vechi, de la odăjdii; bunica - gutui, busuioc și calapăr; Artimon - tutun Abdulah și iuft; mama - mamă; Seliva - coamă răscoaptă în soare și încă, încă, amestec de acru de la degetele pătate de cerneală și strălucitor și de rochie nouă; Elisav - sudoare curată de lup adineaori îmbăiat; tata - nu știu, el rămâne pe dinafară; în fine, eu simțindu-mă bine în mine și cu".

Pentru a fi mai convingător am să citez și o scenă din romanul “Din calidor”, o scenă (din multele) cu Moș Iacob, vecinul de la Mana al familiei Goma, un fel de bunic adoptiv al micului Paul, în care gesturi și imagini surprinse de ochiul pur al copilului de altădată renasc în pagină cu o prospețime și intensitate poetică de baladă: “Mai văzusem, aveam să văd butnari bătând cercuri – dar nu ca Moș Iacob. Toți ceilalți băteau cercuri – cu mai multă, mai puțină meserie; știință; îndemănare – dar atâta tot, pe când Moș Iacob...

Chiar înainte de a atinge cu “gura de șarpe” vreun cerc (iar cu ciocanul mânerul “gurii”), intra în ritm – pe care-l marca din tot trupul, mai ales cu tălpile bătute de pământ. După ce se încălzea bine, pe loc, pornea în jurul polobocului, ciocnind doar ciocanul de coada gurii: încolo, încoace; apoi, la patru pași, o lovitură în cerc, dar ștearsă, mai mult de formă decât de bătut cercul acela); încolo, încoace; apoi o ștearsă tot la doi pași; apoi la fiecare pas – încolo, încoace. Timp de... mai mult nu se atingea de butoi, decât așa, că venise vorba, ar fi putut bate cercul acela cu o ștearsă și în genunchiul lui – de pildă. Ai fi zis

că vrea să-l, mai întâi, îmblânzească, farmece, amețească – înainte de a-l, lovi cu adevărat. Lovituri ciocan-daltă și pauze și contratimpuri marcați de strigături scurte, mai degrabă icnete împușcate din familia “hă!”-ului de dimineață.

Amețeam eu, primul. O amețeală specială, cu o specială durere de cap – dar nu supărătoare – biciuită, ciocabocănită, lipăită, hă!-uită, icnită. Dar chiar așa, îmi dădeam seama c?, de la o vreme (dacă nu cumva înaintea mea) amețea el, Moș Iacob. Ca să nu se piardă, să nu nimerească cine știe unde și în ce, ca să nu se izbească de vreun perete ori gard – sau să dea peste polobocul-osie – ori să cadă la pământ, Moș Iacob avea o singură – de astă dată, adevărată – soluție: să continue; să nu se oprească.

Dacă părinții erau acasă, ieșeau în calidor și ei. Dacă în acele momente se aflau prin apropiere oameni, se lipeau de gard și priveau. Dacă din întâmplare, erau clase, atunci se dădea recreație și copiii năvăleau la ferestre (de obicei bătrânul tăntuia când nu erau cursuri, dar se mai înșela și el...). Eu, din calidorul meu, știam că Moș Iacob pentru mine face ce face. Și, în felul meu, îl ajutam să ție, îl sprijineam în încercare: păstrând și eu ritmul, ținându-l cu toată ființa. Mai ales îl ajutam pe Moș Iacob să nu-și piardă pălăria și capul. Erau două părți ale corpului său care i s-ar fi putut desprinde de rest și cădea – în timpul tanțului: întâi pălăria: mă încordam, mă concentram asupra pălăriei, o păstram pe capul Moșului; fiindcă știam: dacă-i pică pălăria, capul, rămas fără acoperiș, are să-și piardă și temelia; are să se desprindă de gât și are să se rostogolească în colbul bătăturii. Și-atunci, chiar că Moș Iacob cel fără de cap n-are să mai poată fi oprit din ciocănit și tăntuit cine știe câtă vreme – poate ani, dacă nu cumva până la sfârșitul lumii, ceea ce, pentru mine, atunci, însemna cam multcel.

Ca ucenic ajutor de (și) butnar știam că Moș Iacob n-ar fi avut nevoie să îmbuneze astfel polobocul, l-ar fi putut cercui pe dată. Da, dar Moș Iacob era Moș Iacob. Butoiul acela n-avea mare importanță; important era, nici măcar tanțul ci, pe de-o parte tăntuitorul; pe de alta, cred și acum că eu, privitorul, eram cel mai important. De pe lume.”

Studiul acestor aspecte ale operei lui Goma abia se anunță. Dincolo de un Momos cârtitor și, pentru mulți, agasant se descoperă un zeu tânăr, un Dionis cu simțurile mereu dezlănțuite, vii, proaspete, un animal primar gata să capteze și să absoarbă cu porii trupului, ca cu niște tentacule uriașe, totul “ce mișcă” în jurul său. Aparținând, cu voia sau fără voia strajnicilor de la poartă, literaturii române, Paul Goma este, prin destin, (și) un “mădular” al Basarabiei. Alături de o inteligență “boantă, țărănoasă, basarabeană”, de care vorbește el în “Din calidor”, în prozele sale se regăsește și o sensibilitate specifică locului. O sensibilitate de răzeș de la o margine de țară. Pe vremuri, chiar când trăgea din flintă acesta părea să cânte din frunză.

3 octombrie 2010”

Iată și textul Alionei Grati:

“Aliona Grati

“ALTĂ IMAGINE ARTISTICĂ A BASARABEANULUI

Voi începe discursul meu prin a menționa ipoteza de lucru și prin a atrage atenția asupra concluziilor la care voi ajunge spre sfârșit.

Basarabeianul din romanele lui Paul Goma se dovedește a fi total diferit de personajele cu mentalități formatate, resemnate, pășuniste, senine, evlavioase ale canonului literar moldovenesc instaurat după refluxul realismului socialist. Considerăm că basarabienii extravertiți ai lui Paul Goma constituie o replică și o alternativă serioasă la galeria de personaje mioritice canonizate la un anumit moment în literatura dintre Prut și Nistru. Scriitorului îi reușește punerea în formă artistică a unei realități umane care nu se lasă supusă plafonării și standardizării ideologice, rămânând structural deschisă și redefinibilă.

Se știe că, de-a lungul activității sale scriitoricești, Paul Goma și-a făcut un obicei din demontarea tabuurilor, din persiflarea „văicătorilor” și a sensibilităților necritice, precum și din satirizarea idolilor. Dar ceea ce a atras întotdeauna atenția a fost intransigența sa în interpretarea istoriei, constantă care a atras de-a lungul anilor, deopotrivă solidarizare și oprobriu. Nu voi spune nimic nou afirmând că istoria Basarabiei și soarta basarabienilor a fost cea mai importantă preocupare a domniei sale. „Pentru mine Basarabia înseamnă tot” susține Paul Goma într-un interviu din 1990. Dragostea față de basarabieni se resimte în fiecare articol sau interviu la temă.

Și totuși, Paul Goma are ce să le reproșeze basarabienilor, dar și acest reproș iese de sub formele standard – lucrul pe care nu-l poate accepta scriitorul este că basarabienii „au îndurat”, „au rezistat”, dar „nu s-au opus”. Citez din interviul lui Paul Goma realizat de Dinu Mihail, publicat anul acesta la editura Magna Princeps și intitulat Paul Goma sau predica în pustiu: basarabienii „au suferit cumplit, au fost deportați, au murit prin Siberii, au fost împușcați – dar nu s-au opus. Basarabienii au rezistat... exact ca scriitorii români: au rezistat în sensul că au îndurat; că n-au pierit de suferință, de umilință. Dar a rezista nu înseamnă doar a muri sub lovituri (fără să crâcnești), înseamnă și a da înapoi măcar a suta parte; înseamnă a protesta; prin gest, prin cuvânt; a rezista înseamnă cel puțin să urla tare atunci când ești lovit, nu, prin tăcere, să te faci complicele martirizatorului tău” (p.50).

Aceasta este poziția axiologică și viziunea omului Paul Goma, ceea ce am încercat să urmăresc cum acestea prind contur, i-au formă artistică în creația scriitorului. Deși o privire mai largă ar demonstra faptul că toată literatura scriitorului ilustrează figura basarabeianului răzvrătit, ne vom limita la romanul Din calidor, din mai multe motive, e suficient să spunem ca aici găsim, cantitativ spus, cele mai multe personaje-basarabieni.

Dacă e să dăm crezare teoriei psihanalitice, mediul și momentele importante din primii ani ai vieții unui om marchează evoluția lui mentală, fapt care ne justifică să căutăm anume în evenimentele rememo-

rate și descrise în romanul *Din calidor* (1987 în franceză, 1989 în română) structura și dispoziția organică pentru angajarea ulterioară a autorului. Mai mult, credem că până a fi un scriitor disident, Paul Goma este, mai întâi de toate, creatorul unei variante alternative a tipului literar de basarabean diferit de imaginile personajelor resemnate, contemplative și pășuniste. Dincolo de comentariile privind reacțiile insurgente ale lui Paul Goma față de realitatea social-politică, se poate vorbi, cu siguranță, și despre o replică în plan artistic a scriitorului. Pe lângă dimensiunea contestatară, ostentativ discutată, autorului i s-a recunoscut meritul de a produce o scriitură care, pornind de la propria biografie, „se instalează durabil ca valoare în ficțiune și în regimul autenticității” (Simuț, 2004, 192). Considerațiile unor personalități notorii – „un excepțional poet al cruzimii” (I. Negoïtescu), „Disident Absolut” (I. Simuț), „estet al sadismului” (L. Hanganu) ș.a. – îi reabilitează, în mare, opera adeseori devastată de calificările denigratoare, punându-i în lumină prestața estetică.

Reconstituirea romanului *Din calidor* sunt „amintirile din copilărie” ale lui Paul Goma. În zadar însă vom căuta să fim plimbați prin paradiziace spații humuleștene sau prin tihnite și idilice ambiante ale conacului boieresc, de genul celor imaginate de Ionel Teodoreanu sau Constantin Stere. Secvența temporală rememorată nu este una ce s-ar fi înscris în capitolul „secolul de aur al istoriei naționale”, Basarabia devine în prima jumătate a veacului trecut locul unor spectacole ideologice și a unor experiențe sociale monstruoase. Pentru a surprinde această realitate, precum și pentru a da formă artistică încercării disperate omului de a supraviețui acesteia, Paul Goma alege un alt discurs. Romanul *Din calidor* demonstrează un emblematic realism pe bază folclorică, oferindu-ne o biografie organizată în sistemul de imagini și simboluri carnavalești.

Amintesc: carnavalul este sărbătoare populară, îndeosebi europeană (de origine precreștină, dar absorbită de creștinism), de factură optimistă, cu caracter vesel, incluzând în cadrul unor ample serbări grotești, alegorice, măști, costumații de deghizare. La origine carnavalul a fost un ritual, o largă liturghie populară, cu scopul principal al purificării. Acest complex ritual și ceremonial avea loc anual și urmărea răsturnarea completă a ordinii ierarhiei, descărcarea în public a sentimentelor și resentimentelor refulate, relaxarea și purgarea colectivă, renașterea spirituală, retrăirea timpului sacru.

Romanul lui Paul Goma ne surprinde prin bogatul repertoriu carnavalesc. Autorul carnavalizează „amintirile din copilărie”, propunând o alternativă artistică de biografie, trăită colectiv. La fel el carnavalizează istoria, politica, morala și chiar frica de moarte, gesturi pe care le interpretăm ca pe o tentativă de inversare a ierarhiilor, afirmând puterea celui slab. E vorba aici de valorificarea dimensiunii subversive a carnavalului, în rezultatul căreia basarabeanul slab, vulnerabil, marginalizat, călcat în picioare de istorie capătă o bizară măreție. Mai mult, în planul ficțiunii, Paul Goma creează o lume care se arată a fi locul unui carnaval transistoric, în care mai multe voci au dreptul să se

expună.

Până la evadarea în „singurătatea turnului rilkean” a Jurnalului său, Paul Goma este creatorul unui nou cronotop – cronotopul calidorului. „Calidorul” este nu doar un motiv al subiectului, o metaforă a unui paradis transcendent sau o obsesie sublimată, pe care naratorul ar evoca-o într-o atmosferă învăluită de misticism evlavios, ci o trăire în plan real și terestru a timpului cu o organizare specifică în roman. Dovadă a unui fel aparte al raportului spațiu-timp ne stau configurațiile punctului de reper: „vestibul deschis spre ambele părți, acel afară proxim și nu definitiv, acel loc la aer și lumină și umbră și căldură expus agresiunilor – dar nu mortale: oricând pot face pasul înapoi, la adăpost...” Calidorul este un spațiu deosebit de cele private, închise a salonului sau a căminului familial etc. Nucleul formator al romanului cu implicații estetice, adică cronotopul, este unul de origine carnavalesc-rabelaisiană.

Prin calidor trec toate destinele personajelor, aici se produce criza, se percep schimbările radicale și cotiturile neașteptate ale destinului, se iau hotărâri, se trece hotarul „bunelor maniere” etc. Acțiunile romanului se desfășoară întotdeauna în spațiul deschis al calidorului, sub cerul liber, în câmp sau în codru, întotdeauna în afara bordeielor întunecoase și sărăcăcioase („Borți, nu case!”). Mănenii lui Paul Goma sunt avizi de libertate spațială, „prepeleacurile” lor „de pază” fiind adevărate „opere de artă”, de la înălțimea cărora poți „acoperi cu privirea o rază de cel puțin un kilometru”. Eroul lui Paul Goma, basarabeanul, nu poate fi considerat un contemplativ introvertit, el este un „aurilă” (de la „aur” și „aiurit”), care își exteriorizează și chiar își expune zănaticele idei despre frumos.

Gravitatea absolutizării, proprie romanului modern, este slăbită de perspectiva ironică, patosul este înlocuit cu râsul sănătos de sorginte țărănească și puternic ancorat în folclor. E adevărat, în Din calidor râsul nu e zgomotos, ba chiar înăbușit, redus la limită, dar acesta reușește să consemneze o viziune profundă asupra lumii. El exprimă, în pofida oricăror distorsiuni ale istoriei, un optimism vital. În lumea lui Paul Goma patimile se amestecă cu râsul și veselia, iar viața are franchețe de carnaval.

Carnavalul, dar și genurile dramatice ale folclorului român, stau între viață și cultură și acest lucru îi determină formele și ritualurile specifice. Menționăm faptul că începutul romanului Din calidor este construit după schema retorică a genurilor dramatice populare. Oratoria naratorului este îndreptată în vederea provocării auditoriului, a facilitării întâlnirii ontologice a tuturor participanților la actul lecturii, a apropierei lor sub imperiul confortului familiar pe care îl implică râsul popular: „Galeria casei părintești din Mana este buricul pământului”. Autorul desemnează o viziune asupra lumii, pe care Constantin Noica a definit-o în următorii termeni: „Înțelepciunea aceasta, de a vedea nu ostilitatea lucrurilor, nici fragilitatea lor în cadrul universalei dușmăanii, ci frăgezimea vieții și a legăturilor dintre ele, este poate mai adâncă decât înțelepciunea obișnuită, a marilor tristeți”. Căci – susține

filosoful român, preluând un pasaj din *Învățăturile* lui Neagoe Basarab, – așa iaste rândul și obiceiul lumii acesteia. Și toată veselia și bucuria ei nu poate fi într-alt chip, până nu să umple cu jale; așijderea și jalea să umple cu veselie și bucurie”. Această permanentă răsturnare a registrelor de sensibilitate umană marchează într-un fel aparte comportamentul și limbajul eroilor din roman *Personajele* lui Paul Goma sunt frați spirituali cu eroii rabelasieni și crengieni sau idioții dostoevskieni.

Mănenii lui Paul Goma sunt nepoții lui Păsări-Lăți-Lungilă, Ochilă, Gerilă sau Flămânzilă, doar că imaginea lor grotescă se construiește nu prin descrierea fizicului diform și hidos ci, în primul rând, prin limbajul buf. Combinații ce frizează logica obișnuită, amintind într-un fel renumitele configurații zoologice ale personajelor medievale, pot fi întâlnite de-a lungul întregului roman. Menționăm, în acest sens splendidele paradoxuri: „numai liberul lucrează ca un rob” sau „și doamna Y și domnișoara Z și dumneavoastră, doamnă, sunteți doamne, vă permiteți să faceți pe servitoarele, dar eu sunt țarancă, doamnă, eu nu-mi permit...”, sau parodia celebrei mentalități arhaic-mioritice a țaranului basarabean: „și plânge Ivan, plânge cu lacrimi cât pearja... Și tu, moldovan-cap-de-bou-omenos, te simți dintr-odată nu-știu-cum, că l-ai nedreptățit, l-ai obijduit, l-ai ocărât pe creștin... Și te pomenești cerându-i iertare, tu lui, rugându-l să te ierte – el pe tine...”, fără a trece cu vederea structura absolut grotescă a cuvântului ce denumește spațiul natal evocat – „Ba(Be)sarabia” și, respectiv, a locuitorilor lui „ba(be)sarabeni” (subl. n.)

Idiotismul e un fel de a trăi. Suciții lui Paul Goma se află la granița dintre viață și artă, ei nu sunt actori comici, dar nici oameni proști și reduși. Caractere ambivalente, necomplimbile, excentrice, cu cele mai neașteptate posibilități, pendulând între o mască scenică și o viață interioară ocultată, oamenii „din calidor”, pe jumătate țarani, iar pe cealaltă jumătate învățători sau „premari”, au un fel aparte de rezistență – travestită cu preocupări elementare. Personajele memorabile ale romanului sunt tocmai țararii cu puține îngrijorări pentru agricultură, meseriași de talia lui Moș Iacob, care știa să facă bine doar „bortă în covrig” sau în lingură („pentru această «operație» avea cel puțin zece unelte”). Dar tocmai această simulare a conștiinței rudimentare i-a dezlegat gura clovnului/bufonului/marginalizatului în fața puterii: „Bine-ați venit, daraghie tovarăș’, obștea m-o trimăs de să vă spui, de la inimă, că muuuul’ v-am mai așteptat! D-amu, c-aț’ venit, fiți bineveniț’!”. Astfel de scene burlești dezvăluie un umor hâtru și gros, un simț comic, oarecum excentric și ermetic, care necesită asociații complexe, de natură filosofică și social-politică, un simț deosebit al subtilităților cuvântului și cunoașterea folclorului dramatic românesc.

Râsul relativizează tot ce îi separă pe oameni sau imprimă vieții o falsă gravitate. Râsul este un tip ideal de comunicare, care anulează distanțele. Fragmentul care surprinde întoarcerea mănenilor din codrul ce i-a adăpostit în vreme de război este revelator în acest sens. Priveliștea ce li se așterne în față e macabră, satul și păpușoaiile sunt

presărate de corpurile neînsuflețite, „răumiroitoare” ale soldaților, iar ogrăzile gospodarilor au devenit teren de manevrare a tunurilor și carelor de război. Reacția ciudată a mănenilor, ilaritatea aproape dementială, care se instalează la vederea acestei anomalii, are forță reconfortantă, eliberatoare de sub imperiul tensiunii existențiale și dă măsură superiorității morale a omului. Râsul oferă speranța unei posibile reșezări a normalității în acest spațiu năpăstuit de invazii seculare și în viața mănenilor, desfășurată mereu pe muchia „refugilor”.

Splendidele carnavalizări ale morții exprimă o transgresare a sentimentului thanatic și a seriozității legate de el. De regulă, exorcizarea morții se desfășoară după un ritual de sărbătoare iconoclastă, dar care niciodată nu ia forma revoluției grave, ci, dimpotrivă, instalează o vioșie și o ilaritate generală, un festin vesel, facilitând manifestările fără limite ale libertății: „Măi, și se-ncinge horă mare – de astă dat?, de bucurie. Toată lumea bea, cântă, chiuie, plânge, urlă, bocește, cântă, râde-plânge și chiuie, chiuie lumea asta”. Scena în care tatăl își joacă crucea de pe mormânt se înscrie în linia tradiției carnavalului: „Apoi tata nu trântea crucea în mijlocul curții și n-o spârgea cu toporul; n-o stropea cu gaz și nu-i dădea foc. Și nu dansa, gol pân’la brâu, în cizmele lui, rusești, de foaie-de-cort, kaki; și nu se descălța de cizmele de pânză rusească și nu le azvârlea în foc, peste cruce, pe rând; și nu răcnea, dansând gol, desculț, cu o sticlă de vin în mână, cu păru-n ochi, cu ochii albi”. Bufonada tatălui, „întoarcerea pe dos” a mitului lui Hristos etalează un fel aparte a țaranului de a exprima tragedia umană, evitând preceptele autoritare. Dansurile sunt gesturi ale vitalității și au însemnele unor posibile existențe.

Basarabeni lui Paul Goma au un cult aparte al orgiilor eliberatoare, acestea fiind petrecute după anumite rânduiri și tabieturi, menite să facă deliciul participanților. Estetizarea ceremonialului de preparare a vinului are o profundă logică carnavalescă. De la „butnărie”, făcutul de „butii și butoaie, poloboace și butoane, balerci și balercuțe, zăcători înalte și deje scunde, ciubere și donițe – tot ce se-nchega din doage și din cercuri...”, până la „amețeala specială, cu o specială durere de cap – dar nu supărătoare – biciuită, ciocabocănită, lipăită, hă-uită, icnită”, pe care o creează băutura revigorantă, discursul face parada fanteziei luxuriante cu ecouri din poetica sărbătorilor dionisiace. Bogăția de senzații festive compensează privațiunile vieții cotidiene și descătușează refulările personale, vărsându-le în imensa energie colectivă.

Personajele hedoniste ale lui Paul Goma nu pot fi tratate drept cazuri de „naturalism”, „biologism” sau „fiziologie vulgară”. Nu se poate vorbi aici de patologii și efecte ereditare malefice, ci de o sensibilitate a naturalului, a percepției organice a lumii, care instaurează domeniul umanului și omenescului chiar și în condițiile unei realități mortifiante. Preocupările mature ale copilului „din calidor” fac dovada victoriei forțelor naturale asupra efectelor nefaste ale civilizației. Aventura scăldatului, cea a „mâncării”, splendidele imagini ce evocă „omenirea goală alergând prin viile-n floare” sunt încărcate de remi-

niscente folclorice. Cu toată „depravarea” și „grosolănia” etalată, aceste scene au ceva din sacralitatea riturilor, ele figurează dezmațul sacru al pubertății și restabilesc „făr-de-bătrânețea”.

Dar să revenim la interpretarea istoriei. În acest roman Tatăl este investit cu vocea care „face lumină” în culoarele istoriei și ale politicilor administrative. Trăgându-și căciula brumărie pe o ureche și mijindu-și țărănește ochiul, Tatăl aduce istoria în prezent, în planul orizontal al existenței autentice, și-o face familiară, o transformă în subiect de discuție la șezători: „S-a-nchinat, s-a-nchinat (e vorba de Ștefan cel Mare, de regula idealizat în acțiunile sale războinice), că așa era moda pe-atunci – s-a prefăcut că se-nchină și polonezilor, și turcilor și unguirilor – dar i-a bătut el pe toți? Drept: pe rând, pe câte unul, cu ajutorul celorlalți... Da, bre, hătu-i ceara ei de is-to-rie! Dacă așa ne-a fost nouă datul... Să ne dăm cu ghinișorul, să ne mai închinăm – ca să nu pierim striviți, înghițiți de scumpii noștri vecini...”. Profanarea istoriei se produce după poetica carnavalului, ale cărui forme de disimulație instituie jocul semnificațiilor ambivalente. Replicile Tatălui reprezintă expresia ludicului popular cu rolul de a tempera și a preveni posteritatea asupra precarității și caducității demersurilor de sacralizare a evenimentelor istorice.

S-a afirmat despre autorul romanului *Din calidor*: „El vede lumea dintr-o perspectivă moral-administrativă și vulgar-fiziologică” (Alex Ștefănescu, *România literară*, nr. 21, 2002). Se poate spune că și această perspectivă este un element indispensabil viziunii carnavalesci, pe care și-o asumă autorul, pe deplin justificată în economia romanului. În romanul *Din calidor*, Paul Goma își scoate temporar masca cini-cului sarcastic din celelalte romane și o înlocuiește cu „blana de urs tândălit”, de sub al cărui chip se poate spune și lua în derâdere orice manifestare de autoritate. Semnificațiile romanului depășesc însă cu mult limitele temporale, spațiale, social-politice, construind imaginea omului al cărui destin este împins până la maximum, evoluează pe muchie, în poziția în care este posibilă orice răsturnare.

Conștiința „subversivă”, „disidentă” și „carnavalescă” caracterizează spiritul secolului a XX-lea. Pentru Paul Goma, literatura este o sursă virtuală de libertate, o modalitate de demolare a constrângerilor și a limitărilor de tot felul.

Este o variantă îmbunătățită a textului reprodus aici.

Aliona mi-a trimis și textul lui Theodor Codreanu pe care l-am afișat în jurnal, de curând.

Și unul mai vechi al lui Alexandru Burlacu:

“ALEXANDRU BURLACU

PAUL GOMA și calidorul prin care pulsează istoria

“Paul Goma, ca un „Soljenițan român”, este o adevărată conștiință a Basarabiei, iar cu romanele sale ieșim în Europa. Studiul demons-

trează faptul că modelul epic al romanului *Din calidor* este unul biografic (accentul punându-se pe documentul uman și politic), foarte răspândit în literatura Estului în a doua jumătate a secolului trecut. Farmecul acestui roman stă în orchestrarea vocilor personajelor, constituind un ansamblu de voci, de stiluri, aflate într-un dialog continuu. Plurilingvismul este marca romanului *Din calidor*.

„Destinul lui Goma, cum observă Mihai Cimpoi, este destinul unui basarabean”. Mai mult, Paul Goma, ca un „Soljenițan român” (cum a fost numit de Eugen Ionesco și apoi de întreaga presă franceză), este o adevărată conștiință a Basarabiei, iar cu romanele sale ieșim în Europa. Ion Simuț, un expert important al prozei române din Basarabia, identifică în creația lui Goma „blestemata parte basarabeană”, o rană care se cicatrizează. Despre aceasta redevabilul critic remarcă: „...Cenușa trecutului originar persistă totuși mornit, ieșind la iveală târziu, într-o carte extraordinară, micul roman „*Din calidor*” (1987, în franceză și 1989 [în 1990 corectarea mea, P.G.], în românește)”.

Romanul lui Paul Goma „*Din calidor*” (Paris, 1987) a avut parte de o largă rezonanță europeană. În dosarul receptării românești, reținem recenzia lui Eugen Simion („*România literară*”, 28 februarie 1991), în care aflăm că textul a fost scris într-o primă variantă în 1983 și că el deschide un ciclu autobiografic din care mai fac parte „*Arta refugii*”, „*Astra*”, „*Sabina*”, roman-intim, care, alături de romanele gulagului românesc: „*Ostinato*”, „*Patimile după Pitești*”, „*Gherla*”, „*Câinele soldatului*”, „*Bonifacia*”, „*Culorile curcubeului*” etc., inițiază „un capitol nou în literatura română postbelică”.

Manuscrisul „*Din calidor*” este definitivat în 1985, iar cartea apare la editura pariziană „*Albin Michel*” în 1987. Tot aici aflăm că Georges Dupoy o consideră „o povestire inspirată, răscolită de emoție, de prospețime, de fantezie și tandrețe”. Eugen Simion înclină să creadă că romanul memorialistic al lui Constantin Stere ar fi un posibil model epic, că Paul Goma „și-a pus, cum se zice, viața în roman și că, în genere, scrie numai ceea ce a trăit...”, tratând literatura aceasta ca pe „o epică de tip biografic, un document, în fine, uman și politic în consens cu o bună parte din literatura Estului (de la Soljenițan la Kundera)”.

Ficțiunea biograficului este nuanțată: „Faptele narate aici s-au întâmplat sau s-ar fi putut întâmpla. Ceea ce interesează, la lectură, este puterea lor de sugestie, capacitatea de a impune o atmosferă și un destin (acela al naratorului) credibil în ordine existențială”. Ce este important, cum observă criticul, e că „autorul nu ascunde niciun moment faptul că personajul despre care e vorba este chiar el, Paul Goma, fiul lui Eufimie și al Mariei Goma, învățători în satul Mana, comuna Vatici, județul Orhei...”, dar „asta nu înseamnă că trebuie să punem semnul identității între cel care povestește (naratorul ajuns la o anumită vârstă) și personajul său, copilul pe care îl reinventează după 50 de ani”. Cu adevărat, „între timpul acțiunii și timpul narațiunii se întinde un spațiu enorm pe care îl acoperă numai fantezia autorului.

Unele date sunt din chiar timpul în care este scrisă cartea (informații, anecdote pariziene), altele privesc istoria Basarabiei și nu au decât o relație indirectă cu viața naratorului”. Precizările lui Eugen Simion vin să limpezească unele lucruri despre natura cărților lui Goma, să stabilească raportul dintre ficțiune și document, să explice anumite prudențe ale criticii literare în abordarea unui fenomen greu de calificat.

S-au emis mai multe opinii „pro” sau „contra” lui Paul Goma, disidentul și scriitorul. S-a pus și se mai pune la îndoială nu numai disidența sa politică, dar și dimensiunea estetică a prozei sale, calitățile ei literare. Chiar se insistă foarte mult pe valoarea documentarului care ar eclipsa prin forța sa imaginarul, pe esența naturalistă a prozei sale concentraționare. „Marele merit al lui Paul Goma, remarcă Mihai Cimpoi, e acela de a exprima adevărul cu o autenticitate ce nu admite nicio notă de contrafăcut și cu o ardoare etică ce nu permite nesocotirea măcar parțială a lui. Adevărul întreg mărturisit până în pânzele albe este imperativul categoric în lumina austeră a căruia scrisul lui Goma capătă calitatea cea mai de preț. Confesionalitatea pătimașă e obținută, paradoxal, prin menținerea crudității realiste a desenului, faptele copleșesc ele însele prin atrocitatea lor, ajutând artisticul sau chiar suplinindu-l prin fondul lor de groază, de imposibil sub aspectul inumanului de absurditate și demonic”.

Acest „excepțional poet al cruzimii” (Ion Negoitescu) este și un mare explorator al cuvântului bivoc, al construcțiilor hibride, al plurilingvismului. Dialogismul prozei sale face, la drept vorbind, calitatea cea mai de preț a poeticii sale. Iată de ce valoarea romanului lui Paul Goma nu se reduce la documentarism sau la naturalism, ea stă, în primul rând, în dialogismul poeticii sale.

Confuzia dintre autor și narator, mai bine zis, identificarea autorului cu naratorul, așa cum observă Ion Negoitescu (pentru care „Din calidor” e un roman al amintirii), e încurajată nu numai de memoria lui Paul Goma, copilul, ci și de memoria lui Paul Goma, scriitorul (disidentul), aflat într-un permanent dialog nu numai cu sine însuși, dar și cu părinții, cu istoria, cu cititorii. E o memorie specifică. Așa cum observă Ion Negoitescu, naratorul, „amintindu-și, deși se situează inițial în vârsta contemplației lui de atunci, împletește și completează propria sa memorie, mărginită desigur, cu memoria părinților săi și chiar cu memoria istoriei”. Într-un moment, Paul Goma se întreabă?: „la urma urmei, de ce n-ar avea dreptul să fie considerate memorie și lucrurile, evenimentele la care, totuși, am fost martor, însă pentru că în acel moment aveam mai puțin de cinci ani, acum mi se spune că atunci nu puteam înregistra, păstra – pentru acum? De acord: anume „amintiri” mi s-au alcătuit, făcut, apoi fixat – din amintirile altora, povestite de aceia, adulții; sunt însă altele: scene statice, scene cheie, scene-sâmbure: momente, stări care „atinse” mai apoi (chiar azi) cu doar suflarea gurii înspre arama aceluia clopot, prind să răspundă, să vibreze, să sune, declanșând o adevărată ținare-de-minte a mea: succesiune, coborâre din treaptă-n (sau: din piatră-n piatră), depășind încolo, îndărăt, nu doar pragul vârstei de la care, cică, poți avea amintiri

„directe”, ba chiar hotarul nașterii – sunt convins: o parte din memoria noastră e intrauterină; iar dacă nu fac deosebite eforturi de stăpânire (în aceasta n-ai nevoie de motor; numai de frână), atunci înaintez – retrăgându-mă și dincolo; în sămânță, în grăuntele de grâu – pentru cine are urechi de auzit”. Memoria lui Paul Goma „actualizează” mai multe scene, lucruri, evenimente la care a fost martor ocular, protagonistul sau narează ceea ce a auzit acesta de la alții. Important este că deschide spații și teme absolut noi pentru literatura română.

Romanul debutează cu o „Pre-mergere” semnificativă pentru strategia unei scriituri caleidoscopice cu o poetică a memoriei și a punctului de vedere dialogizat:

„Galeria casei părintești din Mana este buricul pământului.”

Totul îmi pleacă de acolo și de atunci, toate mi se întorc, după ocoluri largi, perfect rotunde, după definitive dusuri – atunci și acolo.

I-am spus: galerie, ca să se înțeleagă despre ce este vorba, în realitate, casa avea ce avea: pridvor, prispă, cerdac, verandă – însă nu i se spunea nici prispă, nici pridvor (slavisme țărănești); și nici cerdac (cu eventual geamlăc...) – turcism târgoveț. Casa noastră din Mana avea (domnilor) calidor.

Deși tata îmi explicase doct, ca un învățător de țară ce era, „de unde, pe unde ne-a venit cuvântul” (de la Francezi, prin Ruși); deși, mai târziu, la Universitate, acceptasem evidența lingvistică: francezul corridor (numind coridorul, culoarul nostru) devenise, în rusă: karidor, sub această formă trecând în Basarabia rusificată, unde româna îl... înmuiase (oleacă) – totuși, etimologia propusă, la început de tot, de mama era atât de mult mai frumoasă, încât în mod necesar era și răpitor de adevărată:

„Calidor, carevasăzică: dor-frumos”.

(Carevasăzică) grecescul kali și românescul dor se întâlnesc pe-o cărare (spre izvor), se văd, se plac, se iau, se cunună (ca mama mamei, grecoaica luându-l pe Popescu de bunicul-meu) – iar din unitatea lor a rezultat, nu doar mama și cu frate-său, dar și dorul cântat, dorul jelit, dorul oftat între Nistru și Prut după 1812, mai mult decât în oricare alt ținut românesc; dorul frumos, acel dor special care te prinde, cuprinde, străprinde; te năpădește, copleșește, bate, răzbate, străbate – atunci când (de sus, din calidor) cu privirea aburită de durere, cați încolo, - nspre-Asfințit unde bănuiești Prutul – râu blăstămat care-n două ne-a tăiat, de când Moscalii ne-au furat jumătate din Țara Moldovei și au botezat-o Bessarabia...

Prea puțin timp și doar în câteva întâmplări cheie am stat cu-adevărat, la noi, în calidor (chiar afla: cum să ne vină calidorul de la Franțuji, când ei nu au esențialul – și dulcele – verb a sta?), însă mă întorc fără odihnă și fără efort spre mereu același punct de plecare: calidorul.

Desigur, pictura, literatura – mai cu seamă poezia – au zugrăvit, cântat, consacrat, alt punct-de-plecare; de-privire: fereastra. Ca pufcăriafl am cunoscut-o, frecventat-o, în felul meu am celebrat-o; însă calidorul... Pe măsură ce mă îndepărtez de el, punct-de-plecare,

mă apropii de punctul-de-sosire, timpul fiindu-mi ca drumul, rotund.

Ca mai toți copii băieți, mai legat am fost și rămas de mama, prin ombilicul intact. De aceea, poate, locul meu de întoarcere nu este înăuntru de tot, ca încă-nenăscuții, ci în calidor, acel vestibul deschis spre ambe părți, acel afară proxim și nu definitiv, acel loc la aer și lumină și umbră și căldură expus agresiunilor – dar nu mortale: oricând pot face pasul înapoi, la adăpost (cel refuzat, de pildă, lui Rilke, poetul-Fiu din Pietă: „Acum îmi zaci, cruciș, în poală / Acum nu te mai pot naște”...)

Pe mine mama nu m-a trimis: m-a adus pe lume: nu m-a expulzat, m-a condus, de mână. Iar atunci când a plecat, când a reintrat, ea, definitiv în mama ei, pe când își desprindea o mână de o mână a mea, cu cealaltă mână îmi puneă, în cealaltă mână a mea, mâna fiului meu, Filip (după treisprezece ani de agonie, mamei i se micșorase trupul, obrazul îi scăzuse, involuase, căpătând trăsăturile unui nou-născut; treisprezece luni mai târziu îmi venise Filip, ca toți nou-născuții cu obraz de babă – dar nu al oricăreia, ci al mamei, la ducere).

Așadar, de mână, din, în, spre calidorul casei din Mana: buricul Pământului. Osia lumii”.

O simplă enumerare a primelor capitolașe – „Casa”, „Școala”, „Satul”, „Fărăarabia”, „Trăiască Gutenberg!”, „Vin românii”, „În refugiu”, „Au venit românii!”, „Au plecat românii” – lărgesc spațiul inițiativ și amplifică drama unui destin de copil identificat cu destinul Basarabiei.

Într-o panoramă asupra romanului basarabean, Ion Simuț susține că „cel puțin trei coordonate sunt importante pentru a înțelege particularitatea romanului „Din calidor”, subintitulat „o copilărie basarabeană” – cartea cea mai bună a scriitorului. Mai întâi, această parte a autobiografiei este o poveste a copilăriei, cu toate acele aventuri triste ale inocenței contrariate, contrazise, corupte de experiențele maturizării. Memoria privilegiază locul de privire al calidorului (pridvorul casei). Amintirea se întoarce în repetate rânduri în timp, pentru o regenerare a spiritului fli reconstruiește întregul univers al copilăriei. Întâietatea și suveranitatea le dețin, desigur, părinții, mama și tatăl, zeii vârstei infantile. Spațiul se deschide dinspre locul casei – pe măsura cuceririlor copilului – spre școală, spre sat și, în cele din urmă, spre ăinutul natal al Basarabiei. Cedarea din 1940 fli războiul sunt de natură să zguduie conștiința fragilă a copilului. Pe acest fond, „Din calidor” se transformă, la al doilea nivel al său, dintr-un roman al copilăriei într-un roman al inițierii. Coordonatele principale ale celei din urmă sunt erosul și istoria. Impactul cu violența și ostracizările conduc spre conturarea unui sentiment tragic al istoriei ultragiante. În al treilea rând, „Din calidor” este romanul unui destin definitiv. Pentru cine ar vrea să înțeleagă în profunzime realitatea situației disperate a Basarabiei (de acum și de altădată) această carte este esențială” [1, p. 255-256].

Drama Basarabiei este relatată nu monologic, ci dialogic. Dialogismul se instituie, mai întâi, dintre Goma, scriitorul, și Goma, copilul, apoi dintre acești doi (minorul și maturul) și părinții săi, Moș

Iacob, vecinul-„premar”, alți locutori extrem de memorabili și pitorești prin limbaj, prin maniera lor de a interpreta lumea. Ca în orice proză de calitate, construcțiile hibride, cuvintele bivoce, atât de frecvente în discursul narativ, sporesc încărcătura relatării dialogice: „Am spus: „casa părintească”, deși nu era proprietatea părinților, ci a statului, a satului, constituind o aripă a școlii. Să fi spus: „casa natală”? – nici măcar: m-am născut în zorii zilei de 2 octombrie 1935, „în altă parte”, cu vreo douăzeci de metri mai spre drum, într-o bojdeucă de lut, acoperită cu paie, cumpărată odată cu terenul de școală. Așadar: casa-părintească nu era a părinților, nici natală a mea”.

Ideea casei revine obsesiv cu diferite ocazii. Într-o explicație despre „arhitectura” școlii sentințele sunt date în plan parodic sau ironic: „casa-i ca omul, în pământ se întoarce” sau: „Deși scriitor și el, n-ar fi înțeles cum fac eu, cu mâinile mele, o casă – din cuvinte. După rețeta covrigului (care se confecționează învărtind aluatul în jurul unei găuri date), învălătucesc și eu cuvinte de-jur-împrejurul calidorului”.

Discreditarea oricărei identități de sens prin jocul de cuvinte, distrugerea parodică a structurilor sintactice, citatele ascunse, discursul altuia în limbajul altuia sunt cele mai simple și mai frecvente procedee de intensificare a vocilor. Cuvântul se umple de rezonanțe dintre cele mai neașteptate, dar farmecul acestui roman stă, mai mult, în orchestrarea vocilor personajelor. Romanul este, cu adevărat, un ansamblu de voci, de stiluri, aflate într-un dialog continuu. Plurilingvismul este marca unui roman autentic. Limbajul personajelor este puternic individualizat, un fenomen foarte rar în romanul basarabean. Cu funcții diferite în ansamblul întregului, limbajul personajelor amalgamează stilurile, distrug granițele dintre ele. Astfel, spre exemplu, limbajul tatălui e al unuia care gândește „științific” istoria, din rădăcini, iar fiul acestuia îl ironizează („Nu poți sta de vorbă cu un basarabean, fără ca, de la a doua propozițiune să nu-ți spună că el e „răzeș de-al lui Ștefan, cu zăpis” ...”) sau: „Nu vorbesc de Petru al Rușilor, țarul, lua-l-ar bengă – din pricina lor ne-au îngenuncheat definitiv Turcii și ne-au impus domni fanarioți! Din pricina lui Petru, zis cel-Mare – pentru Ruși, fiindcă nouă ne-a stricat țara...”. Istoria Basarabiei e ilustrată în limbajul învățătorului prin istoria satului Mana: „...hătu-i ceara ei de is-to-rie! Dacă așa ne-a fost nouă datul... Să ne dăm cu ghinișorul, să ne mai închinăm – ca să nu pierim striviți, înghițiți de scumpii noștri vecini... Și uite: au pierit ei, s-au topit Tătarii, s-au dus Turcii, Polonia și Ungaria s-au strâmtat, s-au zbârcit, au intrat la apă... Numai Rusia se întinde și se tot întinde ca pecinginea; numai cu frații noștri, și creștini fli ortodocși, Rușii, nu ne-o mârș ghinișoru’...” sau: „... Mana a rezistat, renăscând din cenufla tuturor arderilor, a trecerii tuturor „trecătorilor”: Tătari, Polonezi, Lituanieni, Turci, Suedezi, Cazaci, Rufli... Însă ceea ce nu izbutiseră focul și sabia năvălitorilor, ceea ce nu reușise armia rusească (cea care zicea că pornește războiul sfânt împotriva păgânilor, până la liberarea Țarigradului, dar se așeza cu nădejde în țările românești, prietene cică și uita să se mai întoarcă acasă – un an, șapte ani, douăzeci de ani...), a desăvârșit administrația

rusă, după ocuparea „Bessarabiei”, în 1812”. Dar și discursul tatălui e reperat pe parabole, pe bivocitatea unor cuvinte, cum ar fi „liberat”, discuții din lagăr etc. Deosebit de elocventă e scena cu Sapsa lui Avrum, dughenarul, mai ales limbajul lumpenului securist, dar și nenumăratele dialoguri cu Moș Iacob, cu Tuza, cu Lina, cu Tecla, cu Bălana etc. Iată un model de explorare a dialogismului într-o adevărată bogăție de relații: „și ce dacă n-ai zis? Ce importanță are că n-ai zis tu – tu n-ai zis, dar au zis ai tăi? Burjuii? Capitaliștii? Antisemiții? Au zis! Că tu unul, ai zis... N-ai zis... ce contează! Nu în unul ca tine se împiedică roata istoriei care merge înainte! Contează că ești învățător vechi, educator de tip burghez! Că ești român! Că ești reacționar! Contează că toți Românii sunt reacționari! Că toți burjuii sunt antisemiți!”.

Romanul „Din calidor” se remarcă nu numai prin documentarism sau naturalism, ci și prin dialogismul intens nu numai în interiorul cuvântului, a citatelor în citate și alte structuri dialogice, dar și prin polemici artistice cu alte texte despre drama Basarabiei și, mai ales, cu „Biserica albă” și „Povara bunătății noastre” de Ion Druță. E adevărat, într-un dialog subtil cu Paul Goma intră Aureliu Busuioc cu „Hronicul găinarilor”. „Calidorul” devine treptat o Agoră a literaturii române din Basarabia.

*

LIS mi-a trimis ieri “Jurnalul de Vrancea” - cu:

„La aniversară”

04/10/2010 21:10:00 Articol publicat de: Petru Ionescu

Nu știu dacă și cât de antisemit era Eminescu, cât de antiromân era Caragiale, cât de antiamerican era Miller, cât de antisovietic sau antirus era Soljenițin, cât de antisemit e Goma etc.... (dacă nu cumva chiar evreii au fost cam antisemiți față de Iisus, sau viceversa- scuzați blasfemia) dar toți și mulți alții ca ei, sânt necruțători în scrierile lor și felul de-a fi cu propriile popoare, cu con-naționalii și con-etnicii și alți con, lucizi până la auto-cinism, mereu între ciocanul urii și nicovala iubirii sau invers... nu știu ce-a fost în capu’ lor în anumite momente, da omu’ mai are și suflet... și instinct... și interese... și uneori „sint enorm și văd monstruos”, nu-i așa?!

Această scurtă introducere ar putea „înfierbânta” unele minți, unele suflete, instincte sau interese, dar asta e realitatea și n-o putem de dragul lui politically correct (sau tocmai din cauza asta!) sau altor „cutume” ori refulări, defulări și generalizări oficializate în anumite împrejurări și condiționări. Ar mai fi de precizat - pentru cei care s-au temut ca dracu’ de tămâie și n-au dorit ca la aniversarea a 75 de ani Paul Goma să vină la Chișinău, în Basarabia natală - că acest român, acest veșnic exilat politic, acest om... nu este antisemit, nu a negat existența holocaustului în anumite zone din fosta Românie mare, precum cea dintre Prut și Nistru, ci doar a precizat că nu numai evreii au fost prizonieri, ci și alte etnii, în funcție de cine a avut la un moment dat „pâinea și cuțitul”. Oricum, Goma n-a venit la Chișinău, invocând unele „probleme birocratice” cu care ar fi fost confruntat atât el cât și familia lui. Atât.

Lăsând la o parte-dumnezeu știe care-toate aceste „mici scandale”... ”chestii de tarabă, stimabile”, să încercăm să nu-l uităm pe Goma și ce a făcut el

în anii '70 când nimeni nu concepea căderea comunismului ce părea etern și imensa majoritate a românilor se adaptaseră „mănușă” la „societatea multilateral dezvoltată” și construiau „omul nou” cântând în marș „spre mărețele culmi ale socialismului și comunismului”.

...Și apropo de „rezistența prin cultură” - minunatul concept strecurat după decembrie '89 de unii intelectuali roși paranoic de discret de „remușcătura duhului lăuntric” vis-a-vis (mai mult coșmar) de ceea ce-au făcut sau mai degrabă nu „sub dictatură”, mă auto-pastișez și redau aici un fragment dintr-un articol mai vechi pe care l-am publicat în revista EURO-MUSEUM... voila:

... „lipsa de disidență” și-ai rezistat nu prin cultură ci împreună cu ea prin pușcării... așa că înjură-ne cât poțesteți, o merităm în ce te privește... dar acceptă-ne așa cum sântem și va veni și reciproca... ai dreptate, ce să facem... nu mai putem schimba nimic, dar să vedem ce putem face de-acum înainte... Dar ce a împiedicat astfel de replici, un asemenea dialog civilizată, o astfel de rezolvare?!... Orgoliul numai, sau motive și interese de politică „etnică”... și fără supărare pentru nici una din părți... Apropo de raportul scriitor-disident, artist-cetățean: nu marele artist Kundera a fost marele disident care a ajuns președinte, ci marele militant Havel...

Rezistenții prin cultură (care de fapt n-au fost decât rezistenți chiar la cultură fără s-o știe) n-ar fi trebuit să aibă decât măcar acum curajul, față de ei înșiși până la urmă, de a-și pune pe hârtie cenușa pe care nu le-o pretinde nimeni pe cap (da' nici s-o arunce în capul altora), să fi scris măcar acum, ca o auto-exorcizare, despre teama, neputința, lașitatea, venalitatea, descurcăreala lor, unii; ba chiar despre clipele lor de „rătăcire” prin turnătorie ori tacita colaborare cu dictatura, alții, destul de mulțiori... Atât! Ar fi produs ceva și valoros artistic și benefic omenește și astfel n-ar mai fi suportat nici Goma nerecunoștința confrăților și nici ei jignirile lui... (textul continuă, însă eu nu mai pot...)

*

La Mulți Ani, Paul Goma! 04 oct 2010 de Liviu Antonesei

Paul Goma este omagiat la Chișinău,
pe malurile Dâmboviței e tăcere deplină.

La 2 octombrie, scriitorul Paul Goma, cel mai important disident român din vremea comunismului, a împlinit 75 de ani. Cu acest prilej, Academia de Științe a Republicii Moldova - scriitorul s-a născut la Mana, în Basarabia - îi trimite un mesaj de felicitare, prin care, transmitându-i cuvenitele urări, îl anunță că urmează a fi cooptat membru de onoare al înaltei instituții academice. De asemenea, președintele Academiei, dl Gheorghe Duca, își exprimă regretul că, din motive birocratice, pe care nu le cunosc, Paul Goma n-a putut fi oaspetele de onoare al conferinței științifice „Paul Goma la 75 de ani”, organizată la 4 octombrie de instituția pe care o conduce. Mai știu că revista „Metaliteratura”, editată de „Institutul de Filologie” al Academiei, pregătește numărul special Goma, iar presa basarabeană din aceste zile, atât cea scrisă, cât și cea electronică, îl sărbătorește cum se cuvine pe marele scriitor și luptător anticomunist.

TAGURI

În aceleași zile, pe malurile Dâmboviței, Someșului și Bahluiului, e liniște deplină. Nimeni, în afara unor mesaje private, nu s-a gândit că ar fi fost cazul ca Paul Goma, dacă nu să fie celebrat precum dincolo de Prut, măcar să fie felicitat cu prilejul frumoasei vârste. De parcă nu i-ar fi dorit-o! Știu că

Paul Goma nu este simpatizat de oficialitățile politice și culturale din România, pentru că și-a spus clar și răspicat părerea față de ele, așa cum a procedat și în vremea comunismului. Știu că nici confrății scriitori nu-l au la inimă, pentru că Goma a avut curajul să protesteze în gura mare atunci când cei mai mulți, dacă nu făceau direct jocul regimului, atunci protestau în gând sau sub plapumă. Știu că unii nu-i iartă opiniile din jurnale. Știu că mulți au făcut jocul Securității, difuzând opinia acesteia că „o fi având Goma curaj, dar nu e scriitor. Unii o fac și acum! Știu, de asemenea, că unele din părerile sale din ultimii ani sunt dificil, poate imposibil, de acceptat. Știu toate acestea. Și, totuși, cred că, măcar cu un asemenea prilej, securea tăcerii - că acesta este chipul luat de securea războiului - putea fi îngropată, în ciudata noastră patrie.

Pentru că Paul Goma este scriitor român și, dincolo de zecile de limbi în care a fost tradus, și-a scris cărțile în românește. Mai mult, cu fantasticul său talent lingvistic, a și îmbogățit „mult e dulcea și frumoasa”, după formula altui basarabean. De asemenea, Goma și-a făcut închisoarea și domiciliul forțat în România, tot aici a inițiat mișcarea pentru drepturile omului - la care nu au aderat decât 2 (doi!) scriitori, Ion Negoitescu și Ioan Vianu - , aici a fost arestat din nou în primăvara lui 1977 și tot de aici a fost expulzat în toamna aceluiași an. Nu știu dacă mai e cazul să reamintesc cum i-am mulțumit noi pentru opera oferită și pentru exemplul de curaj și verticalitate, pe care, de altfel, nu ne-am dovedit în stare să-l urmărim. Că nu i-a fost re acordată nici până azi cetățenia la care nu a renunțat de bunăvoie, ci i-a fost retrasă?! Că i-au fost arse cărți întoarse în limba română, pentru că nu se vindeau repede ca Sandra Brown?! Că nici măcar Uniunea Scriitorilor n-a fost în stare să comită gestul reparatoriu al reprimirii în rândurile sale, pe care, iarăși, nu de bunăvoie le părăsise?!

Până la urmă, am reamintit toate aceste gesturi de mulțumire paradoxală! Cu ce folos? Niciunul, desigur. Doar așa, ca un simplu act de neuitare. Neuitarea către care el însuși ne îndeamnă, chiar dacă nu în ceea ce-l privește.

La Mulți Ani, Paul Goma!
Dumnezeu să-ți dea sănătate.

Să-mi deie! Am mare nevoie, acum.

INIMAREA05.Oct.10-08:57hs

Pare-se că românii le poartă pică eroilor care n-au bunul simț de a pleca la timp unde le e locul . la cele veșnice, în istorie. Dacă tot și-au încheiat lucrarea, la ce-ar mai zăbovi printre noi, muritorii - par a-și spune ei.

Altceva era dacă aniversarea de azi era o comemorare. S-ar fi găsit urmași ai lui Gură de Aur, care să se-ntreacă ditirambic în a-i proslăvi memoria - faptele și istoria. Totul, sub uriaș portret mut al celui înălțat la rangul de spirit protector al neamului. Dar cum să riști așa ceva când te-aștepți la ce-i mai rău, oricum ai da-o? (...)

Noroc că-și mai amintește câte unul din noi și de Sfintu' Goma, că ne și uitasem de el, cum ne-am luat noi cu viața și angaralele, și grevele și austeritatea, ș'atîtea altele de care Sfintu' 'abar n-are. Și-i mai bine-așa. Că ia să ne fi amintit și s?-l fi-ntrebat: Ia zi, Moșule, de-asta ți-ai pus pielea-n saramură, să ne nenorocești pe toți?

Da' parcă nu s-ar face, deși - deh...

SANIS05.Oct.10-09:00hs

Brava, Maestre! Gestul e cu atit mai nobil cu cit, uneori, dl Goma a avut cuvinte amare si la adresa ta. Jos palaria!

Dl Goma este disidentul perpetuu. Ba chiar, cred, acum e mai disident decit era inainte de 90. Nu cu voia domniei sale, desigur - ci, imprejurarile o cer! Conspiratia "tacerii" incepe sa devina... asurzitoare :-). Pe Cititor de Proza a fost comemorata ziua dlui Goma printr-un articol. Fara ecou, desigur. Cei tineri nu il cunosc, cei mai invirsta, stiu ca "nu e bine" sa vorbeasca in rind. Dar uite ca mai sunt unii "disidenti"... Stii, ma gindeam: ce ar fi daca Partidul Alba ca Zapada s-ar numi Miscarea Goma? Ar avea, dintr-o data, profil moral si program: punerea la zid a tuturor jigodiilor!. De ieri si de azi.

LIVIU ANTONESEI05.Oct.10-00:38hs

@) Stefana

Si chuar daca ar fi ilegala, primesc imbratisarea cu inima deschisa si tot la fel o si reintorc.

LIVIU ANTONESEI05.Oct.10-01:42hs

@) Paun

Eu cred, dar probabil ca sint cam demodat, mereu merita sa lupti pentru o idee, sa aperi in principiu, sa pui in lumina un exemplu, indiferent de efectele cu totul problematice. Dar, cum spuneam, imi dau prea bine seama ca sint cam "vieux style"!

STEFANA05.Oct.10-02:17hs

@) Liviu Antonesei

Nu cred ca e chestiune de a fi "demodat" in a lupta pentru idei si in a apara pricipii in care crezi.

Cred in sa ca "modernul" asta e atat de toxic incat lasa loc doar nimicului si nimicniciei.

Probabil ca...altele sunt vremurile pe care le traим... si fiecare isi vede interesele functie de neuronii de care dispune.

Am sa-ti spun, prietene drag...(cu riscul ca din cauza mea si a prieteniei afisate public sa te pomenesti maine cu injuraturi pentru asta si in cel mai bun caz , ca sa fie "echitabil" sa ne injure pe amandoi=)))- ca te citesc cu atata drag si cu atata nerbadare iti astept scrierile... incat atunci cand ma asez in fata ta, lumea mea se inchide intr-un cocon unde ma simt atat de confortabil incat mi-e greu sa plec.

Nu stiu daca mai exista un loc in eter unde sa ma simt mai confortabil decit aici.

Pari din alta lume, dar nu o lume ciudata ci insasi lumea din care eu candva am plecat si acum tanjesc dupa ea, pentru ca e greu de regasit...

Mi-e dor sa am unde sa stau in liniste si sa ma cufund in amintiri...sa vad cum inca mai sunt oameni verticali care nu tagaduiesc sa isi mentina verticalitatea indiferent de consecinte si remarcabil, desi demodat, cum sustii, e ca esti mereu consecvent ...

Lucruri rare in lumea asta atat de prinsa in modernism...

LIVIU ANTONESEI05.Oct.10-02:22hs

@) Stefana

Multumesc tare mult pentru acest mesaj, cum sa spun?, consternant de cald! Cit priveste eventualele injuraturi, chiar nu sint o problema, am capatat, nu neaparat mi l-al si dorit!, un antrenament formidabil din 1990 incoace! Auguri!

DOREL DOLCEA05.Oct.10-02:42hs

Abia acum, Dle Antonesei? De ce si si in anii trecuti?

Aaaaa, acum iti/va cade bine, nu?

Rusineeeee!

DOREL DOLCEA05.Oct.10-02:44hs

Rectificare!

A se citi: De nu si in anii trecuti?

MANU DE LA VRANCEA05.Oct.10-03:18hs

Foarte frumos sa iti aduci aminte de cel mai frumos roman, care a avut curajul sa il infrunte pe Ceausescu si regimul diabolic comunist.

Atunci cand noi taceam si incercam sa fugim pe seste, din Romania. Bravissimo pentru acesta urare si cu adevarat, Bunul Dumnezeu sa il tina sanatos. Ppoate, poate, cei care au franele Romaniei, se gandesc sa il repuna in dreptul celui mai frumos romna, al ultimilor ani. La Multi Ani, Domnule Paul Goma

LIVIU ANTONESSEI05.Oct.10-08:57hs

@) Dorel Dolcea

Sinteti sigur ca e primul articol scris despre PG?

Super coment...Am citit cu placere !

LIVIU ANTONESSEI05.Oct.10-09:09hs

@) Sanis

Paul a vrut o data sa se implice in politica, anuntindu-si chiar candidatura la președinție, doar ca patriotii nostri de serviciu nu i-au dat inapoi cetatenia, situatie nere-zolvata nici pina acum!

*

De : geo_onofrei@yahoo.com

Objet : Articol omagial

Date : 4 octobre 2010 23:29:05 HAEC

À : paulgoma@free.fr

Stimate domnule Paul Goma

Mi-as fi dorit sa va trimit acest articol in ziua de 2.10.2010, dar forte potrivnice au impiedcat aparitia lui sambata. Pana la urma am reusit. Cred ca este unul din putinele ziare locale -*Viata libera* - care a publicat un articol despre Dvs. L-am pregatit din timp dar tot n-a iesit cum am dorit eu. Pana la urma, cu concursul unui tanar ziarist din redactie pe numele lui Marius Tuca, am reusit sa obtin dreptul de a-l publica. In forma lui initiala articolul era mai vitriolant(!) dar dupa ce a fost "periat" s-a publicat in forma pe care o vedeti si Dvs. acum.

http://www.viata-libera.ro/articol-Aniversarea_unui_disident_2.html

Inca odata va spun La multi ani!

George Onofrei, Galati,h00.24

PS-m-am zbatut pentru inca doua proiecte care urmau sa fie gazduite de Biblioteca VA Urechia dar cu zambetul pe buze mi s-a promis tot sprijinul dar in ultimul moment nu s-a mai putut!

*

Am numărat jurnalele; sunt 17, cu 2009. Inșă dacă le fac separate, adică desprind “Unde am greșit” de restul ”Jurnalului de Noapte Lungă”, atunci se fac 19. Iar cu Jurnal 2010: 20 în cap.

*

Timpul, Un articol de: Nicolae Roibu La 5 Octombrie 2010, ora 05:04

LA ANIVERSARE

Paul Goma a fost omagiat la Academie

“Ieri, la Academia de Științe a Moldovei și-a desfășurat lucrările conferința științifică prilejuită de cea de-a 75-a aniversare a cunoscutului scriitor disident român de sorginte basarabeană Paul Goma, născut în satul

Mana, comuna Vatici, județul Orhei, și stabilit la Paris, în 1977, după ce a fost expulzat din România.

La evenimentul organizat de Institutul de Filologie al AȘM și Uniunea Scriitorilor fusese invitat și omagiatul care, din păcate, n-a putut veni. Scriitorul Valeriu Matei a ținut să precizeze că lui Paul Goma, feciorului și soției sale urma să le fie acordată cetățenia R. Moldova. Din cauza unor carențe în legislație, aceasta nu i-a putut fi acordată și soției disidentului, care este apatridă, familia Goma urmând să vină la Chișinău în primăvara anului viitor.

În schimb, Paul Goma a trimis participanților la conferință un mesaj, el fiind fli un răspuns la telegrama de felicitare expediată de președintele AȘM, Gheorghe Duca, sâmbătă, la Paris, de ziua de naștere a scriitorului, prin care acesta îl anunță că a lansat inițiativa de a-i acorda titlul de membru de onoare al AȘM și, în calitate de membru al guvernului, va veni cu propunerea ca 2011 să fie declarat „Anul Paul Goma”.

„Mai bine că nu voi fi de față: aș fi intervenit, din sală, corectând cutare cronologie inutilă, cutare fleac important de care nimeni nu are nevoie. Dar aș fi participat și eu la dezbatere! Și mi-aș fi apărat cu ghearele și dinții partea mea de adevăr”, răspunde, în stilul caracteristic scrisului său, Paul Goma. „Nu știți, stimați domni, dar mai ales iubite doamne, de ce ați scăpat - vreau să vă spun de cine - de mine. Însă, atenție, nu de tot și nu pentru totdeauna: în primăvară voi face o nouă tentativă de a încălca „legislația republicii”, pentru a reveni pe pământul Basarabiei mele. Iar dacă nu și nu și nu, mă voi întoarce postum”, se mai spune în telegrama venită de la Paris.

În discursul său, acad. Mihai Cimpoi l-a caracterizat pe Paul Goma drept un cavalier al adevărului, iar Alexandru Burlacu a spus că el este o adevărată conștiință a Basarabiei, cu romanele căruia ieșim în Europa. „Paul Goma este o cale spre salvarea noastră”, a afirmat criticul, prof. univ. Theodor Codreanu din Huși, România. Pe marginea creației omagiatului s-au mai pronunțat Andrei Țurcanu, Aliona Grati, acad. Vasile Anestiade, Nicolae Bilețchi, Zaffi Davide, cercetător în istorie de la Universitatea din Veneția ș.a.”

Miercuri 6 octombrie 2010

Xiti zice că ieri am avut 124 vizitatori, din care 31 din Basarabia. Necazul fiind că, pe de o parte nu s-a făcut deloc publicitate, deci mulți - printre care cei din familia mea - nu au știut de colocviu; pe de alta: cei care au aflat, dar, prudenți, nu numai că nu s-au dus, dar i-au sfătuit și pe alții să nu meargă, «că-i periculos să *se afle* că te interesează Goma».

Mai las o zi-două de odihnă (m-au stors de viață - dar cum mi-au mai umplut-o!) mesajele primite de ziua mea și am să mă ocup de ovreii din Basarabia care pur și simplu i-au terorizat pe ne-ovrei, cu sperietoarea Goma.

*

Citat dintr-un interviu dat de O. Nimigean *României libere*:

(...) - *“Cum te raportezi la literatura română actuală?”*

- Ar fi prea multe de spus, poate altădată. Mă bucur, în orice caz, că am reușit să le dau un plus de încredere, la începuturile lor, unor scriitori precum Dan Lungu, Dan Sociu, Lucian Dan Teodorovici (ce de-a Dani, lipsește Dan Brown!), Michael Astner, Gabriel H. Decuble, Constantin Acosmei, Șerban Axinte, Radu Pavel Gheo, Christian Tănăsescu. Sunt fericit că în câteva săptămâni va apărea un excelent volum de poezie, „Federeii”, al lui Nicolae Avram. Sunt, pe de altă parte, umilit că Paul Goma împlinește 75 de ani în exil, după ani de „capitalism”, iar Sorin Ovidiu Vîntu este proclamat de Dinescu „un mare cărturar”.

- *Dar în cultura română în general - pe cine preferi: Herta Muller sau Gabriel Liiceanu?*

Am spus mai înainte: pe Paul Goma”.

*

Am trimis această scrisoare lui Gheorghe Duca. Am mai trimis un exemplar Luminiței Dumbrăveanu, consiliera/consilierul sa/său:

“Paris, 6 octombrie 2010

Stimate Domnule Gheorghe Duca
presedinte al Academiei de Stiinte al Moldovei

In caldele Dvs scrisori pe care mi le-ati adresat, ati promis că veti impulsiona luuungul drum al birocratiei - vorbesc de acordarea cetățeniei moldovene;

Sunt convins că o veti face - drept care vă multumesc cu anticipatie;

Deasemeni afirmati:

“Personal, am lansat deja initiativa de a Vă acorda înaltul titlu de membru de onoare al Academiei de Stiinte a Moldovei, alături de mari personalități nationale si universale, inclusiv laureati ai premiului Nobel.”

Si pentru aceast fapt vă multumesc.

Mă întreb însă dacă membrîa Academiei îmi va acorda si înlesniri de natură strict culturală-editorială?

De-un exemplu : îmi va edita “Știinta” o Serie de Jurnale?

Nu foarte multe, dar bune, asa spune soția mea. Ar fi 20 (douăzeci) de volume, acoperind anii de exil în Franta: 33...?

Dacă atunci când, curând-curând, voi veni - v-am amenintat: nu scăpati usor de mine - m-ati întâmpina cu primele volume din Seria de Jurnale?

Ce bine, ce cald, ce colorat îmi va fi!

Dacă găsiți bună propunerea, vă rog să mă anuntati.

Stiu (n-as mai sti!) că altele sunt prioritățile țării acum, însă pregătirea unei astfel de editii, la o editură cu prestigiul și cu mijloacele materiale ale “Științei” nu va (de)mobiliza masele largi de alegători, deturnându-le de la obligațiile cetățenești: masele nu vor ști ce complotăm noi. Editarea se va perfectă între cinci-sapte persoane - prima: Domnia voastră, a doua: eu, autorul, celelalte fiind editori și redactori (și graficieni, să nu uit).

Ce spuneti?

In asteptare,

Paul Goma”

*

Azi mă voi apleca asupra Jurnalelor.

După ce mă odihnesc puțin.

*

Am primit de la Ambasada Moldovei:

De : ambassade.moldavie@wanadoo.fr

Objet : invitatie la Ambasada Republicii Moldova

Date : 6 octobre 2010 15:41:04 HAEC

À : paulgoma@free.fr

Répondre à : ambassade.moldavie@wanadoo.fr

Stimate domnule GOMA,

Vom fi bucurosi sa va avem in calitate de oaspete la sediul Ambasadei Republicii Moldova in Franta intr-o zi si la o ora convenabila pentru dumneavoastra.

Adresa ambasadei : 22 rue Berlioz,75016,Paris

Cu respect,

Oleg SEREBRIAN

Ambasador

Am răspuns:

“Domnule ambasador,

I-am comunicat subalternului Dvs. :

Nu am nimic a vă comunica, nu aveți nimic a-mi comunica:

Dacă ați fi avut, ati fi făcut-o în scrisoarea trimisă.

De ce mă invitati la ambasadă? Ca să mă asigurați de considerația Dvs.,? - sunt asigurat. Ca să-mi incredintati un secret-de-taină?

Dar eu nu am secrete, nici de primit, nici de transmis. Eu nu sunt spion, Domnule Ambasador, faptele și cuvintele mele iubesc lumina zilei, aerul liber, nu ungherele, subteranele, nici întâlnirile-la-o-cafelută în care se vorbește cu gurile strâmbate de... taină-mare. Detest secretomania care a făcut din noi, românii de pe ambele maluri ale Prutului o comunitate fără coloană vertebrală, alcătuită din indivizi neinstare să rostească limpede, clar, ce au de rostit - că n-om fi noi o nație de spioni.

Multumesc pentru invitatie, însă nu este pentru mine.
 Scrieti-mi.Voi citi cu atenție scrisul Dvs.
 Paul Goma”

*

Valerian Stan îmi repetă o veste-proastă:

De : vs@valerianstan.ro
 Obiect : procesul...
 Date : 6 octobree 2010 18:32:03 HAEC
 À : paulgoma@free.fr

“Azi am fost din nou la instanta, a fost termen in dosar. Din pacate s-a amanat din nou, de data asta pentru 2 februarie 2011. Aceleasi probleme cu "procedura", cu citarea a vreo 6 "parati" - cu revista Timpul*) si a Fundatiei Timpul (editorul revistei), de exemplu, care si-au schimbat sediul si nu reusim sa-l gasim pe cel nou. Pesemne ca nici ei, si nici alti parati "necitati", nu au vreun interes sa-i gasim... Pe site, revista are indicata o casuta postala, dar si de acolo s-a intors citatia. Va trebui sa ne adresam de data asta judecatoriei care tine registrul in care este inregistrata Fundatia. Nici cu Wiesel**) si Totok nu a fost "procedura indeplinita". Va trebui sa o iau de la capat cu Dna Crangariu si sa vedem cum procedam pentru ca la termenul din februarie sa avem mai multe sanse.

VS

---

*) Este vorba de *Timpul* din Iași, condus de Liviu Antonesei, “prietenu” meu.

**) Atât Marele Wiesel, cât și micul turnător Totok își țin ascunsă adresa - obicei cãpãtat de la comuniști, de la spioni, de la evrei în “ilegalitatea” practicatã prin tradiție (notele mele, P.G.)

Joi 7 octombrie 2010

Flori Bănulescu mi-a trimis interviul dat de Ovidiu Nimigean - am trecut aici pasajul care mă privea.

*

“Șerban Foarță își încetează colaborarea la „Dilema Veche” pentru că nu vrea să fie vecin de pagină cu Sever Cotoi Voinescu, „un personaj nefrecventabil”

Ce bombă! Ce eveniment! Foarță însuși, ca un băiat mare, nesilit de nimeni, ia hotărârea de a nu mai fi “vecin de pagină” cu Cotoi! Te pomenești că acum așteaptă liniștit felicitări...

În *Cultura* (după titlul revistei lui Buzura) în care un disident de ispravă (Tudoran) îi mulțumește unui C.T. Popescu (motivul? nu contează), gestul eroic al simpaticului Foarță se înscrie la Poșta redacției.

*

Paul Goma la 75 de ani de Bedros Horasangian

“Scriitorul Paul Goma a împlinit o anume vârstă. Scriitorul român Paul

Goma, care a împlinit 75 de ani, trăiește la Paris, Franța, este un cetățean fără cetățenie. "Stateless person" ar veni persoană fără patrie. Chiar așa? Foarte chiar așa. Nu sună prea bine, nici pentru Paul Goma, nici pentru noi, românii, care avem o patrie, bașca și câte o cetățenie. E foarte trist și dramatic să fii al nimănui și nimeni să nu aibă grija ta. (...)

Nu e bine să se știe chiar toate poveștile acestei lumi. Uitarea are și ea părțile ei bune. Paul Goma prin tot scrisul lui a făcut apel la neuitare. Nu discutăm dacă a procedat bine sau rău, dar memoria, a lui și a lumii din jur, a alimentat o proză de o excepțională vigoare epică. Paul Goma a avut o patrie care i-a fost luată. Ea s-a numit România, pentru că, atunci când s-a născut copilul Paul Goma, Basarabia era România. Nu a mai fost, după puțină vreme. Povestea vieții lui Paul Goma, dramatică pe alocuri și tragică în întregul ei, a devenit literatură. Un teribil testimoniu despre istoria României și românilor. Că vrem, că nu vrem, că ne place sau nu de Paul Goma, cărțile lui există. Chiar dacă omul, cu bunele și relele lui, este exclus dintre noi, aici în România. Și trăiește singur, cu familia lui, la Paris. Doar cărțile lui trăiesc printre. Pot fi ignorate - cum se și întâmplă -, pot și minimalizate - cum s-a și întâmplat, pot fi ca și inexistente, cum, din păcate continuă să se întâmple. Păcat. Și semnificativ pentru felul nostru de a ascunde sub preș propriile noastre mizerii. Slăbiciuni, temeri, lașități, compromisuri, uneori lucruri mult mai grave. Orice se poate aranja, negocia, tocmi, lasă-bre-că-nu-schimbăm-noi-lumea. Oricât am vrea să-l ignorăm pe Paul Goma - și o facem cu o perseverență demnă de cauze mai bune -, el există. Trăiește în lăuntru limbii române pe care o mănuieste și servește exemplar. Este o prostie când se afirmă că Paul Goma nu este scriitor. La urma urmelor, ce mare lucru a făcut? A protestat deschis față de un regim dicreționar și nu a avut alături decât doi distinși intelectuali. Doi. Ion Vianu și Ion Negoitescu.

[Sunt exasperat: pentru a nu știu câta oară oameni cu carte, literați și care, în 1977 erau măricei, copticei, când vine vorba de "distinșii intelectuali" care au semnat Scrisoarea noastră îl pun mai întâi pe Ion Vianu - când acesta a venit în timp, mulțitor după Negoitescu și cu un text artistic, firește, dar prin care cerea dreptul la emigrare - și abia apoi îl pun pe I. Negoitescu, cel care venise cu un text general-cultural, de mare valoare umană - și artistică. Aceasta nu este o greșală de intervertire a cronologiei - frecventă la români, în stare să pretindă că muriseră înainte de a se naște - ci o aplecare vădită spre slugărnicie, din zăpăceală, din inconsistență, din futuimăsismul nostru național: desigur, în ochii simpatrioților, ca Bedros Horasangian, I.Vianu este muuult mai valoros, pentru că el este în viață; este prezent la toate cumetriile holocaustologice - pe mine m-a etichetat de "antisemit basarabean" !?/, de te întrebi dacă este fiul lui Tudor Vianu - , își lansează cărți, ține conferințe în care își exersează dreptul său de iudeu descoperit alaltăieri, de a minți, de a interverti cronologia, de a se lăuda cu ce nu a făcut și de a fi sigur că nu va fi amendat, necum pedepsit... - Nota mea, mâniaoasă, P.G.]

...Despre care nu știm, la fel, mai nimic. Oameni de primă mână, români de ispravă - nu auzim toată ziulica românii și românii în gura politicienilor noștri -, care au avut îndrăzneală, atunci când noi am tăcut. Anii au trecut, memoria noastră se dovedește selectivă. Paul Goma există, la Paris, și a împlinit pe 2 octombrie 75 de ani. Dacă prietenul Liviu Antonesei nu ne aducea aminte de această aniversare, nici nu știam că Paul Goma mai există. Păcat. Păcat și trist în același timp. Dar și semnificativ. Nu se poate face nimic. Măcar să-i citim cărțile și tot ar fi ceva.

La mulți Ani, Paul Goma!”

*

Mi-au venit muuulte exemplare din **Jurnal 2007**, trimise de părintele Hodiș prin Ciprian Mureșan. I-am scris imediat, mulțumindu-i.

*

Am înțeles bine? Mario Vargas Llosa a primit Premiul Nobe? "Pour sa cartographie des structures du pouvoir et ses images aiguisées de la résistance de l'individu, de sa révolte et de son échec".

Ce bine, ce bine, ce bine!

*

Liviu Ioan Stoiciu îmi trimite indignarea sa consemnată în 6 octombrie, față cu neacordarea cetățeniei moldave...

Oamenii, oricât de curajoși, de dătători cu barda-n Dumnezeu, se arată prudenți când discuția, discursul, textul lor se apropie de Teroarea Evreiască.

În Basarabia îmi era cunoscută de acum aproape un deceniu, după semnalul de holocaustizare dat de “Radu Ioanid” în *Observatorul cultural* al Mușatei și al Lefterului. Semnalul atacului Terorii cu pricina a fost pe dată perceput - și aplicat, în presă, pe ambele maluri ale Prutului, la Chișinău prin inenarabilul deputat kamunist Stepianiuk, prin cățeeii de la *Contrapunct*: Gârneț și V. Ciobanu, iar în “Regat” de Dan Pavel, Shafir, Laszlo, Pecican, Andreescu, Oișteanu, A. Cornea - preluat de haita lui Manolescu la Congresul Scriitorilor - iar peste hotare de M.D. Gheorghiu și, surpriză, de fostul meu prieten N. Trifon, zis “Țumpi”, anarhist de nuanță bulgară, cel care, luându-și libertatea de a interveni în Wikipedia, mi-a confecționat o biografie năucă, obraznică, prostească, potrivit căreia aş proveni “dintr-o familie de învățători *rumanofoni* (!) din Județul Orhei”.

Însă Teroarea Evreiască a trecut, la Chișinău, de la atacurile în “presa” lor (“Focușor...” și nu mai știu cum se traduce - din rusește - titlul organului) la acțiuni... hotărâte la mai multe Saloane ale Cărții: Grupuri de “tovarăși indignați” (eu traduc în românește autotitulatura lor, în limba-care-nu-există: nici rusă, nici idiș, nici româna, pardon: “*maldaviniasci*”) au protestat cu hotărâre bolșevică împotriva prezenței cărților lui Paul Goma în standuri, mai cu seamă a volumului **Săptămâna Roșie**, cel care provoacă isterie războinică în rândurile “tovarășilor evrei din Maldova Nuastră”.

De ce **Săptămâna Roșie** “a lu’ Paviel Guoma” (exact așa

fusesse rostit numele meu de Stepaniuk, în Parlament când ceruse, nu doar Justiției, ci și “Organelor” să interzică difuzarea ei în Moldova) trebuia să dispară?

«Fin’că ia iesti antisimită!» - iată răspunsul Terorii Evreiești.

Un prieten (atunci epistolar) care supraveghea standul a întrebat de ce este antisemită cartea lui Goma?

«**Așă!**», a venit “răspunsul”, de ai fi zis că sonorizatorul - cu tot cu tovarășa sa de viață, vărsînd venin prin ochii de sticlă atințiți la nerușinatul întrebător - fuseseră, nu cu mult timp în urmă membri plini ai “troicelor” care trimiteau în Siberia, dacă nu în mormânt zeci, sute, mii de basarabeni vinovați de... **Așă.**

Fiindcă tânărul prieten nu le-a permis Terorizatorilor evrei să ia exemplare(le) din cartea cu bucluc, tactica a fost schimbată:

Acum voiau să o cumpere - dar nu un singur exemplar, ci *toate!* Însă prietenul acela fusese sfătuit de mine: suspectilor să nu li se dea decât un singur exemplar (pentru a nu fi aplicată metoda bolșevico-sionistă a “stingerii” unei cărți, prin cumpărare-și-distrugere-a-ei!

S-o credem noi că au fost descurajați: la scurt timp a mai venit un cuplu; apoi altul; apoi încă unul - lăudîndu-se tovarășii-de-veacuri că ei plătesc - făcînd același gest, de pipăială prin buzunare, dar nescotînd nimic, niciodată. Furioși au... șterpelit un exemplar-două și au alergat “la bază”, să dea raportul. Nesatisfăcător: ei voiau toate cărțile lui Goma! Furioși că prietenul băgase cărțile în cutii, sub mese, teroriștii evrei au atacat, curajoși, cutiile (de sub mese). Nu au reușit, au fost respinși. Atunci s-au adunat mai multe cupluri și au improvisat un miting de protest, amenințînd cu... *Pracuratura!*, de parcă aceea era instituția care împărțea dreptatea între Prut și Nistru. Au amenințat că vor reclama cazul “la Varonin”; apoi s-au prezentat la Biblioteca Națională, sperînd-o pe directoare că, dacă nu “*iliminî* cartea antisimită a lui Guoma...”, însă nu au spus ce-or să-i facă directoarei: au s-o treacă prin troica lor?, au s-o deporteze la Irkuțk?, au s-o impuște pe loc, așa cum le stătea obiceiul, bunicilor, părinților lor, pe când terorizau întreaga Basarabie și Bucovina de Nord, cu Naganul, începînd din 26 iunie 1940?

Am mai spus: tânărul meu prieten încercase în mai multe rânduri să intre într-un dialog civilizată cu ei, cerîndu-le să explice în ce constă antisemitismul **Săptămânii**...? Efort inutil: aceștia aveau un singur răspuns: «**Așă!**»

Dăduse Shafir alt răspuns? Deloc: nu citise cartea - o mărturisise - însă o condamnase, ca ai săi tovarăși de șaibă de la Chișinău. Dar Dan Pavel, alt antisemitizator? Nici el - și nici el nu citise cartea. Dar Gabriel Andreescu (protejatul lui

Antonesei), cel care tuna și fulgera împotriva *cărților* lui Goma **Săptămâna Roșie și Basarabia și evreii**, când *cartea* mea are... un titlu și un subtitlu?

Dealtfel episodul Salonul Cărții l-am consemnat în **Jurnal 2007**, începînd de la pagina 339, 1 septembrie.

Am mai scris, am tot scris: noi, ne-vreii suntem vinovați că acceptăm judecări strâmbe, aiuritoare, de-a-n curulea, condamnări fără apel («Voi, care ne-ați ars în cuptoare, la Auschwitz!»). Neprimind nici o contestație din partea noastră, au devenit obraznici, abuznici: dacă boul de *goi* nu protestează, înseamnă că eu, ovreu am dreptate când îl acuz de păcate grele, chiar de crime!

Revenind la Chișinău și la “întâmplarea” cu imposibilitatea de a călători pe pământul meu și al stră-stră-moșilor mei:

În primul moment de uluială și de mânie îi scrisesem lui Valeriu Matei:

“Dar cine au fost/sunt legislatorii care au făcut ce au făcut, în stilul selecționării bandiților: unii “na prava”, alții “na leva” – după care criterii? Nu vreau să am de a face cu astfel de “legislație”, cu atât mai puțin cu “legislatorii”!

Chiar dacă bănuiam Mâna Teroriștilor Evrei, nu aveam *probe*.

Ei, bine, probele nu s-au lăsat așteptate (paradoxal: evreii se feresc de publicitate, nu vor să li se afle secretele: numele adevărate, faptele, intențiile, în același timp, țin să li se știe de frică; ei au o mare forță de distrugere a celuilalt - atotputernicia Evreului, nu doar la Chișinău, ci în toată lumea.

“Din păcate, nici Basarabia, pentru Adevărul căreia Paul Goma s-a zbatut întreaga sa viață ca un leu, nu s-a arătat mai vrednică. *O inițiativă de a-l readuce ACASĂ pe acest mare exilat a eșuat în fața primului semn de nemulțumire din partea unei oculte atotputernice. Bravii noștri patrioți, ca niște români adevărați, au pus coada între vine și au dat înapoi.*” (subl mea)

Iată un citat dintr-un text reprodus mai sus. “Oculta!”

*

Primesc:

De : ghduca@yahoo.com

Objet : FW: Flash Mob Ministerul de Externe

Date : 7 octobre 2010 18:16:11 HAEC

À : paulgoma@gmail.com

Répondre à : ghduca@yahoo.com

rom: Democratia Acasa <democratiaacasa@yahoo.com>

Date: Thu, 7 Oct 2010 03:50:18 -0700 (PDT)

To: <democratiaacasa@yahoo.com>

Subject: Flash Mob Ministerul de Externe

Buna ziua,

Miscarea Democratia Acasa organizeaza maine, 8 octombrie, la ora 15.00, un flash mob in fata Ministerului de Externe al Republicii Moldova, contra autoritatilor de la Chisinau, care nu au acordat cetatenia Republicii Moldova familiei scriitorului disident Paul Goma si au blocat, astfel venirea acestora la Chisinau pe data de 2 octombrie 2010. O zi frumoasa! Centrul de presa al Miscarii "Democratia Acasa"

Vineri 8 octombrie 2010

Mizerabili mai sunt, “smântâniștii ‘telecualitații noastre (dragi)’” - în raport cu Herta Müller. Cațaveic de Cărtărescu se plânge că Herta nu l-a lăudat, miorlăie că l-a chișcat on chic; Liicheanu mormăie, nemulțumit că nu a fost înțeles - el, filozoful-cel-mai-tânăr-la-român (citată din Ierunca). Însă culmea puturoșeniei, a neamului prost, a relei-credințe o atinge Turnătorul Unesco, Manolescu.

Niciunul nu merită să se dea citate din producțiile lor de bale.

*

Am trecut la *Jurnal de Noapte Lungă*; am făcut cca 100 pagini. “Unde am gresit?” va fi într-un volum aparte (4).

Am terminat Jurnal de N. L. - fără **Unde am gresit?**

*

Azi am dat, în revista *Metaliteratura* din 2008 peste un text de Mihai Dinu Rachieru despre mine. Am rugat-o pe Aliona Grati să mi-l trimită, copiabil.

“Adrian Dinu Rachieru

(*Metaliteratura*, anul VIII, nr. 3-4 (18), 2008)

Paul Goma și „barbaria interpretării”

„Interpretul rău intenționat este,
de fapt, barbarul interpretării”

(Nicolae Râmbu)

Din unghiul sociologiei recepției se spune, cu îndreptățire, că opera este ceea ce devine. „Legile” jocului literar, strategiile de contact, oglinzile epocii, jubilația critică, primenirea criteriilor, oboseala recepției și inerția clișeistică întrețin numeroase conexiuni (fluctuante) și îi asigură, inevitabil, o existență mediată. Sociologic vorbind, cauza finală a oricărei literaturi nu este scriitura ci destinația, ecoul social; comunicarea, altfel spus, câtă vreme fenomenul cultural se consumă în doi timpi: creația, respectiv receptarea (consumul). Fie și înțeleasă ca produs derivat, critica nu poate fi taxată ca o îndeletnicire parazitară, ca o „umbră incoloră a literaturii”. Ea este – spuneam cu un alt prilej – spectacol de idei, nu vegetație metaforică (1, p. 258); opera este „săvârșită” (închisă) doar privind spre autor. Altminteri, ea

rămâne o structură incitativă, o platformă de virtualități invitând la adecvare. Fiindcă orice critic (ca „citor esențializat”) se vrea un excitor mentis înțelegând că ipotezele vin din interiorul operei. Chiar dacă lectura critică este una apăsător personală deviind (uneori) într-o paradă personalistă. Adevărat, critica e mai bogată decât opera (iradiind axiologic) dar libertatea interpretativă (multivocă) e totuși limitată de obiectualitatea operei, stopând – în pofida infidelităților lecturale – vagabondajul imaginativ. Să nu uităm apoi „drepturile textului”, jocul de oglinzi al lecturii, cum avertiza U. Eco. Gestul valorizator cere supunerea la obiect dar și o „simpatie pătrunzătoare” (cf. Marcel Raymond), infiltrarea subiectivității. Adică participarea la text și, corelativ, o percepere contextuală. Fără a îmbrățișa ravagiile relativismului (un deconstructivism care proclamă inexistența „identității” operei) dar și fără a gândi în categoriile definitivului, repudiind schimbarea, erodarea canonului, prefacerea ierarhiilor și a hărții literare. Cum textul, după H.G. Gadamer este un „concept hermeneutic” iar lumea de azi trăiește sub / cu obsesia manipulării, relația de lectură este / poate fi deformatoare. Polisemia nu îngăduie o lectură ultimă, definitivă, „epuizând” textul. „Revizitarea” lui provoacă, prin medierea interpretării, răsturnări axiologice, alte puncte de vedere, implicit fluctuația receptiei, alte lecturi „în ramă” (în orizontul socio-cultural al epocii) încât putem vorbi de o sarcină infinită în acest caz. Cu inevitabile erori și abuzuri de interpretare, cu furii nihiliste atacând „coloana vertebrală” a textului, cu asaltul „asasinilor rafinați”, capabili de barbarii intelectuale (2, p. 83). Mai cu seamă în epoca pe care o traversăm când un precept anarhic, sub flamura postmodernismului (anything goes), face ravagii. Intentio lectoris intră în conflict, dintotdeauna, cu intențiile autorilor; încât binomul „funcțional” interpretare-barbarie nu trebuie privit doar ca o bizarerie. Mai mult, lumea de azi, „plată” (G. Steiner), plurală, în dispersie, evacuând transcendența și sensul suportă acuza unei „barbarii moderne” în care „relativismul și culturalismul sunt barbarii autentice ale reflecției” (3, p. 229). Conversia civilizațională și, concomitent, „venirea imundului”, recăderea umanității, întreținând barbaria internă, confirmă o veche constatare: „vom fi întotdeauna barbari” (Schiller). Frecvent invocată, debarbarizarea pare o imposibilitate. Îndeosebi în lumea scriitoricească, acolo unde „pumnalul invizibil al cuvântului” (Cioran), orgoliile în clocot, ura, invidia (ca boală profesională) încurajează și întrețin adversitatea. Fie în exercițiile interpretative (exegetul devenind un „barbar al semnificațiilor”), fie în etichetologie (când sentințele evaluative cad nemilos, de la expirare la decapitare, cum se întâmplă?, vizibil, și în stricta contemporaneitate). Să fie scriitorul un „soldat al urii”? Parcă ura – aflase Cioran – era combustia omului politic. Dar „discursul urii” (André Glucksmann) defilează în lume...

*

Am propus această (pregătitoare) incursiune în „barbaria interpretării”, reflex, probabil, al interiorității barbariei (de care, vai, nu ne

vom lepăda) pentru a discuta, cu argumente pro și contra, cazul Goma. Or, despre Paul Goma, cel condamnat la un „exil perpetuu” s-a scris abundent și, deseori, nedrept. Recent, ivit la editura Vremea, volumul *Dialog* aduce în fața cititorilor o lungă discuție „sugrumată” (care, firește, va continua), mijlocită de Internet, între faimosul nostru dizident și „gomista” Flori Stănescu. Acest dialog internetic ridică, din start, o întrebare pe care o formulează răspicat chiar cea care l-a provocat: sunt, oare, femeile mai sensibile la subiectul Paul Goma? (4, p. 55). Răspunsul pozitiv pare la îndemână; în afara op-ului semnalat au mai apărut câteva titluri sub semnături feminine. Să amintim aici pe Mariana Sipoș cu **Destinul unui disident – Paul Goma** la Universal Dalsi, în 2005 (plus un film TV) și, tot atunci, volumul **Paul Goma – 70**, la Criterion Publishing, aparținând Elivirei Iliescu. Judecând superficial-psihanalitic, o observație se impune; spiritul maternal, protector s-a răsfrânt asupra unui brav erou (și el, vai, vulnerabil) într-un mediu istoric agresiv și opresiv. Încât, compensator, veghind la destinul unui însingurat, cel care (singurul!) s-a opus „pe față” dictaturii ceaușiste, astfel de reacții feminine încearcă să anihileze tentativele de discreditare, coborând cazul Goma (să recunoaștem, și cu largul concurs la împlicinatului) în bălăcăreala cotidiană.

Născut în Mana-Orhei (2 octombrie 1935), Paul Goma debuta cu proză scurtă în *Luceafărul* barbist, spre sfârșitul anului 1966, sub un titlu dat de redacție (cumva premonitoriu): **Când tace toba**. Fiindcă „afurisitul de Goma”, de fibră contestatară, condamnând ezitățile și lașitățile co-breslașilor s-a bătut „cu forurile” și n-a tăcut. Editorial, **Camera de alături** (EPL, 1968) ar marca debutul propriu-zis. După scurta exaltare din august, „pușcărizatul” Goma, un „basarabean rătăcitor”, un ins „în plus” în propria-i țară, hăituit, cunoscând experiența solitudinii va scrie, cu hărnicie, împotriva castrării memoriei. Va transforma în „ficțiunile (sale) realiste” oglinda în instanță morală (devenind „ogindibil”) și va condamna vehement delatațiunea, exersarea vasalității, calomniile și vânzările, delirul dictatorial. Or, „Gomiță” n-a cedat. Va fi, așadar, izolat, evitat și, mai apoi, expulzat (1977), „bucurându-se” de solidaritatea lașă a confrăților. Și declanșând un teribil scandal politic. Cazul *Ostinato*, carte în traducere germană lansată la Târgul de la Frankfurt (editura Suhrkamp, 1971) este prea bine cunoscut. Ascunzându-și scrisul de „seci” (cum mărturisește), trimitându-și manuscrisele peste hotare, transformând – fără voia sa – cărțile ivite în ne-românește în veritabile „delicte literare”, condamnând – din interior – regimul, Goma reprezenta un simbol. Treptat, scriitorul a fost eclipsat de acțiunile disidentului, opunându-se fățiș coabitării cu sistemul opresiv al comunismului oriental. Și blamând – prin atitudini tranșante – inacțiunea, tăcerea și „tremuriciul” scriitorimii, celebrul nostru „așteptatorism”, compromisiunile unui neam amnezic, tranzacțional și, îndeosebi, reacțiile elitei, incapabilă de a se smulge din brațele „lașității majoritare”. Ori de a sfida consemnul tăcerii. Cum iarăși se știe, în aprilie 1977, Goma a fost exclus din Uniunea Scriitorilor. Încât, pentru lumea scriitoricească, cazul Goma a

devenit complexul Goma. Un mărturisitor al istoriei netrucate, Paul Goma era, observa V. Podoabă, „indicatorul propriei noastre vinovății”. Evident, după '89, alibiurile intelighenției noastre (rezistența prin cultură) deveneau jenante pentru dilemioți; vecinătatea lui Goma era inconfortabilă, „măștile eroice”, înmulțindu-se spectaculos, defilau în preajmă și „detronarea” celui care luptase pe față, îngropat acum în tăcere ori calomniat, înjuriind vârtos, la rândul-i, pe toată lumea, funcționa ca un comandament implicit, reducând meritele sale la publicizare (prin scandal politic), opera fiind lipsită, chipurile, de suport axiologic. Dat „pe mâna exilului” (cum se lăudase generalul Pleșiță), urmând a fi „halit”, Goma s-a confruntat cu virusul suspiciunii și, desigur, cu „brațul (lung) al Revoluției”. Trimis să-l lichideze, agentul securității Moțu Haiducu s-a predat însă, lucrând în contraspionajul francez (D.S.T.). Iar Goma, torturat cu amenințarea cu moartea, s-a răzbunat trimitându-i în neuitare prin depozițiile sale beletrizate. Ciclul autobiografic, reconstituind odiseea studenților „ungariști”, ororile marca Gh. Enoiu ori ale pomenitului Pleșiță sub această deviză a crescut: Goma „nu vă va cruța de uitare”! În primii ani ai exilului, în neromânește, e adevărat; în „haină străină”, cum zice, privat de „ecouri”. Dar și după seismul decembrist când produsele sale literare, puse eruptiv la îndemâna cititorului român nu s-au bucurat de „o abordare normală” (4, p. 132), de vreme ce el era prizat, în multe comentarii, doar pe latură militantistă, ca animator al Mișcării din 1977. Și taxat, în pofida „cantității de disperare” din proza „așa-istă”, drept autor al unor scrieri „pișăcioase”. Încât nescriitorul-scandalagiu a fost, din nou, „carantinizat”, îndeosebi de către cei încondeiați cu vervă pamfletară, Goma afirmând răspicat: „cine nu are memorie nu are dreptul la viitor”.

„Exceptional poet al cruzimii”, observa I. Negoïtescu, întors din infern și mânat de nerăbdarea „spunerii”, într-un limbaj sacadat, străin de metaforită, Goma nu a rostit adevăruri „pe jumătate”. Prudența, autocenzura, limbajul esopic au făcut epocă, alimentând – în decor totalitar – epidemia romanescă a „obsedantului deceniu”. Or, Goma s-a rostit „cu toată gura”, corectând proza „de curaj” într-o vreme în care producția romanescă, plătind, totuși, tribut infecției ideologice era, realmente, mai aproape de adevărul documentaristic, compensând-o istoriografie lacunar-mincinoasă. Constatând, de pildă, că „despre Pitești se tace”, semnatarul volumului **Le Tremblement des hommes** (editat de Seuil, în 1979) și la Humanitas, în românește (**Culoarea curcubeului**, 1990), imediat retras, Goma și-a asumat datoria de a scrie, știind că „nu poți scrie doar cu talent”. „Piteștizarea” scriitorilor se manifesta și prin simptomul „întrecenzurii”; neo-intelectualii / „culturrezistiștii” fluturau stindardul rezistenței estetice asumându-și / arogându-și un nimb eroic. Repus în circulație, „recuperat” în avalanșă, suportând – credem – o receptare excesiv politizată, Goma și-a încheiat, astfel, exilul literar. Dar nu și cel propriu-zis. Cărțile sale, cu accent autobiografic, vădesc o memorie prodigioasă și dezvoltă luxuriant oralitatea. „Respectul pios” (chiar dacă încălcat), cerut – de

unele voci – pentru opozant, nu trebuie transferat – fără examen critic – scriitorului. Suspectat de a fi exploatat scandalul politic, vinovat, așadar, de seducție publicitară, prozatorul Goma dovedește – crede Vasile Baghiu – și „excelență literară”. Alții, dimpotrivă, consideră că, ținut lungă vreme „sub obroc”, beneficiind de aura disidenței, scriitorul a fost umflat valoric. Oricum, contondentul Goma, punându-ne oglinda în față inconforțează; el ne arată cum nu suntem și, firesc, diatribele lansate cu îndârjire veninoasă i-au pus în cap „scriitoricimea”. Contemporanii ignari, elitarzii, „literatorii carpatini” s-au iritat în numele etichetologiei. Goma a fost supus antisemitizării, „smântănimea României” s-a dezlănțuit și „otrăviciosul” autor, provocat, a devenit, iute, incontrollabil (apud Monica Lovinescu). Folosind un limbaj violent, divulgând indiscreții, colecționând amănunte picante și jenante, Goma face figura unui „demolator”, ruinând pe bandă rulantă, prin portretizări negativiste, în aqua-forte, numeroase prestigii. Holocaustologii, editorii „ticăloși” sunt puși la zid sub tirul unei inclemente nevindecabile, hrănită de excese temperamentale și pusee umorale. În replică, dacă nu va fi înconjurat de o „tăcere mortiferă”, scriitorul riscă a fi taxat, cu un diagnostic reluat, drept un veleitar lipsit de talent; și suspectat că ar acuza un nefondat „delir de persecuție”. Goma, după noi, suferă însă de un deficit de generozitate; „excesul care deranjează” (cf. O. Șimonca) nu vine nicidecum din această direcție, îmbrățișând tandru și reușitele confrăților. Un mare auditiv, narând istoria trăită sub interdicția de a uita, cu experiența detenției și a șocurilor unei existențe care își exorcizează amintirile, Goma dorește să înregistreze totul. El se vrea un „dezvăluitor”, încât literatura sa, nutrită de o memorie fabuloasă, pornește de la document. Spirit justițiar, incomod, incisiv-radical, blamând ipocrizia breslașilor și culpa colectivă în care ne-am bălăcit, Goma – trecut prin supliciile izolării – știe că „a fi scriitor înseamnă a nu minți”. Încât grozăviile epocii trec, cu severitate și sinceritate, în cărțile sale, dorite a fi o „criptă transparentă”. Chiar detenția pare / poate fi o „binevenită” documentare, prozatorul înregistrând cu minuție toate detaliile. Și livrându-le, apoi, febricitant, într-un nemilos rechizitoriu, dezvăluind indignat violențele universului concentraționar, dezastrul moral, absența revoltei civice. Dar prozatorul Goma, un captiv al memoriei, refuzând să tacă știe că Istoria se scrie „cu pana”. Nu pare capabil să părăsească țarcul biografic, cum cred unii? O biografie care, ciudat, pare „oprită” la borna 1977 și care, „epuizându-se”, a provocat spaima unor comentatori, îngrijorați că epicul secretat, sub imperativ etic, redundant pe alocuri, de „scoica resentimentar?” (cf. Marta Petreu) ar proba tocmai lipsa de imaginație a controversatului autor. Dar la Goma există nu doar coșmarescul univers concentraționar, golit de metafizică ci și un „dincolo de dincolo”, vădind – chiar străin fiind de elanuri celeste, pe temeiul regresivității amniotice – o recuperare paradisiacă, reverii diurne, impulsul „fantasmării”. Totul însă pe temelia trăitului, să recunoaștem. În fond, copilăria basarabeană, aflând în rusismul calidor (v. **Din calidor**) un „punct de observație” (pridvorul – simbol

întreținând sentimentul de siguranță) ori *Arta refugii*, discutând soarta „basarabeților”, încercând, sub tăvălugul Istoriei, a trece „râul blăstămat” (Prutul, bineînțeles) probează că radicalismul său vindicativ rămâne egal cu sine; și că narcisiacul Goma, intransigent, culpabilizator, cunoscut ca un „cal breaz” și, negreșit, ca autor liber, sfidând conjuncturile, se raportează mereu la sine. Într-o vreme a uzurpării simbolurilor, reconsiderarea lui Goma se impune (5, p. 1). „Oribil”, zicea Monica Lovinescu (în faza post-Goma) ori, dimpotrivă, un reper istoric și moral? „Un Soljenițan român?” (v. *Literatura și arta*, nr. 48/28 noiembrie 1991, p. 1) ori un feroce antisemit, cu „onoarea pierdută”, cum ne asigură Mihai Dinu Gheorghiu? În fine, un vanitos încrâncenat, ruinându-și capitalul moral prin sarcasmul parisian revărsat „nediferențiat” sau un dezamăgit, blamând gena etnică și ticăloșirea semeniloră Cele trei volume ale Jurnalului tip?rit la Nemira dovedesc, credea Alex Ștefănescu, „o selecție tendențioasă” și transformă statuia lui Goma într-un „morman de moloz” (6, p. 646). Să nu uităm însă că foiesc și gomafobii lansând cu hărnicie bârfeme mistificante, urmând o directivă ocultă: „decizia de a-l tăcea pe Goma, de a-l inexista” (cum citim în interviul-carte). Și cum crede, neclintit, excedatul și suspiciosul Goma, văzut de unii drept un disident deghizat, narând, într-o operă esteticeste debilă, despre gulagul băștinaș. Explozia depozițională a primilor ani postdecembriști a încurajat eruptiv memorialistica. Fie, s-a observat, pe linia unor iluminări îndurătoare și izbăvitoare, a experienței mistice și cristificării, a mucenicii întorcându-și „inima de la rău”; fie, dimpotrivă, pe direcția unei suferințe masochiste, pornind de la cruditatea scenelor penitenciare, tutelată de pilda și notorietatea lui Goma. Lunga sa retrospectivă dovedește (spun cărcotașii, fără a greși prea mult) apetit digresiv, ostentativitate, mahalagism. Și, uneori, chiar o memorie deficitară, colportând informații și falsând. Oricum, „e ceva paradoxal feminin” în proza sa, observa Marian Popa în *Istoria* sa „de azi pe mâine” (7, p. 730), debordând de pălăvrăgeală vervoasă și propunând, totuși, izbutite personaje feminine. În chip concludiv vom nota că, până la urmă, „beneficiar” al incredibilei șanse istorice (răsturnarea comunismului), acest „mic Soljenițan român” (7, p. 726), mereu în așteptarea ipoteticului cititor român chiar a avut parte de această râvnită întâlnire. E drept, sub bruiatul „barbariei interpretării”, partitură susținută cu aplomb din toate direcțiile și sprijinită masiv de Goma însuși. „Asasinii rafinați” ai textelor trăiesc lângă / printre noi.

*

Dacă înțelegem trecutul ca element (ingredient) al identității culturale și dacă stratul memoriei colective intervine în definirea conștiinței de sine a oricărei comunități, rescrierea Istoriei (proces filtrat, de regulă, prin prisma ultimelor consecințe) ni se înfățișează – sublinia Pierre Nora – „întotdeauna problematică și incompletă”. Ceea ce, firește, nu poate zădărnici eforturile de reconstrucție istorică, încercând a corecta prin reflecție critică tentativele de deformare (oficiali-

zată), de cosmetizare, încărcate cu grade variate de nostalgie ficționalizantă. Cunoașterea „redobândită” a trecutului suportă, s-a spus, inevitabilul tangaj dintre memorie și uitare, existând – igienic – și „uitări fericite”, după vorba lui Paul Ricoeur. După cum există fapte, întâmplări, procese etc. care nu au dreptul la uitare. Memoria, spunea Aristotel, „are ca obiect numai trecutul”. Iar „spunerea” lui îmbracă numeroase chipuri, deoarece tot stagiritul avertiza: „ființa se spune în multiple feluri”. Și, negreșit, avem în vedere nu doar ce se spune ci și cine și cum o face. Fără a uita însă distanța dintre istorie și memorie, prima schițând / propunând o „arhitectură a sensului”, depășind resursele memoriei (fie ea și colectivă), instituind paradigma „indiciară”. Or, „travaliul memoriei își va fi atins scopul dacă reconstrucția trecutului ar reuși să provoace un fel de înviere a trecutului” (8, p. 605). Firește, doar în sens scriptural, animând competiția „între dorința de fidelitate a memoriei și căutarea adevărului în istorie”.

Sâmbătă 9 octombrie 2010

Acest Manolescu: nu pierde nici o ocazie de a spune-scrie prostii. În legătură cu Llosa:

"Faptul că Llosa a luat premiul Nobel pentru literatură e o surpriză mai mare decât Nobelul pentru Herta Muller", spune N.M.

"Ce e interesant", spune Nicolae Manolescu, "este că *anul acesta* (subl. mea) nu l-am văzut pe Llosa pe nici o listă de favoriți, spre deosebire de anul trecut când apărea împreună cu Philip Roth.

"Llosa este în primul rând scriitor și abia apoi începi să vezi dacă are ceva cu regimurile politice. Premiera lui e o schimbare de macaz, toți cei care l-au luat de multă vreme încoace erau din stânga spectrului literar. Pentru cei considerați de dreapta, precum Borges, nu s-a pus niciodată problema să-l ia. Ori Llosa e liberal, în tradiție europeană e de centru dreapta", continuă Nicolae Manolescu.

"Scriitori am avea, dar ceea ce nu avem sunt traduceri făcute la timp și nu la zeci de ani după ce a apărut cartea, plus bani de promovare pentru aceste traduceri. Cărtărescu, de exemplu, a fost tradus în Suedia, dar fără popularizare degeaba."

Zi-i Manolescu și aruncă-l la coș.

Duminică 10 octombrie 2010

Noapte grea, agitată, udă. M-a atins rău acțiunea holocaustologilor acționând în Chișinău. "Oculta" m-a pus în genunchi și pe mine, fiindcă bieții basarabeți de azi sunt, demult puși-pe-burtă, ca fiii, nepoții martirizaților noștri basarabeni, bucovineni, herțeni începând din 26 iunie 1940 și chiar de nu-și mai aduc aminte (memoria, ca țol murdar, zdrențuit, sub care se ascund

supraviețuitorii Terorii Bolșevice atunci instalate), au păstrat în viscere, din generație în generație frica, groaza de bolșevici. Și de ferocii executanți ai noilor stăpâni: evreii.

Firește, aceștia, în simulacrele lor de apărare, de justificare a cruzimii cu care “aplicaseră linia partidului bolșevic” pe spinarea nefericiților băștinași, zbiară fără conținere, repetând până la sațiu suferințele milenare ale poporului evreu. Iar când sunt aduși la “cestiune”, care sună (când sună):

«De ce v-ați răzbunat, cu atâta cruzime pe basarabeni și bucovinenii ocupați?»,

...în cazul fericit când nu o iau de la început cu plângerile lui Ieremia, cel mai târziu de la Inchiziție încoace, acuză, cu bale, cu stropi “orânduirea fascistă” din țara noastră “persecuțiile” ale căror victime erau evreii, până în 1940, când fuseseră eliberați de Puterea Sovietică... Adevărat, în general, neadevărat în amănunt: persecutați - arestați, întemnițați erau, nu *evreii ca evrei*, ci *agenții bolșevici ai Moscovei*, în majoritate zdrobitoare: evrei.

În criticele - în realitate: *contestările* - la etalarea documentelor (adevărat, redactate de poliție) a faptelor rele ale...“unor evrei” (!), atât în Săptămâna Roșie, tragica evacuare a provinciilor cedate URSS, cât și în Anul Negru (26 iunie 1940 - 15 iulie 1941) în care ocupanții sovietici și slugile lor ascultătoare (și jubilate), evreii, holocaustologii încearcă - și reușesc, blestemații! - să strecoare în sufletul victimelor - otrava, de pe urma căreia, se întreabă:

«Și dacă noi, basarabeni și bucovinenii eram vinovații unici de soarta lor, de oameni fără țară - atât, că nu știam că le pricinuisem atâta suferință? Înseamnă că au avut temeiuri *să se răzbune* pe noi, începând cu faptul că noi nu eram, în primul rând: evrei; în al doilea, noi nu eram, ca ei: bolșevici?».

Sar ca pișcați de streche evreii când aud de *răzbunare*. Doamne, ferește, cum să nutrească ei *setea de răzbunare*, degradantă, ei niciodată nu s-au răzbunat pe celălalt, ei doar au suferit, suferit, suferit... Iar când le bagi sub ochi documentele (de poliție, doar n-or fi pretinzând să le oferi “documente de partid comunist”), le neagă, cu indignare, le contestă cu oroare și... cer *probe*, oameni buni! *Probe* că așa fusese, dar nu cum zic documentele poliției românești, ci numai Istoria PCb! Iar pentru adevăr-adevărat copleșitoarea “bibliografie” a crimelor făcute de români, în 1941-1942, în Transnistria, însă Doamne ferește să fie pomenite crimele evreilor în slujba ocupantului rus, *înainte de Transnistria*, între iunie 1940 și iulie 1941! Cu o nerușinare dezarmantă “istoricii” evrei - de la “rușii” Ilia Ehrenburg și Grossman, până la “românii” Ancel, Radu Ioanid, Oișteanu,

Shafir, Volovici practică alert **inversiunea cronologică**, în care caz admit, cu un sfert de gură că, da, mda și ei au (cam) practicat pe ici pe colo, numai în cazuri neesențiale **răzbunarea**:

Reproduc, pentru a *n*-a oară exemplul clasic al holocaustologilor:

“Evreii bolșevici se purtaseră sever (?) cu românii basarabeni și bucovineni - în 1940-41 - pentru că (atenție, vine logica holocaustologică!) autoritățile fasciste antonesciene îi masacrașeră pe evrei, în Transnistria, în... 1941-42!»

Dacă ar fi adăugat **“în mod preventiv”** la eufemizanta “se purtaseră sever”, ar fi fost doar o glumă (foarte) proastă, nu o lăbărată minciună. O “istorie” de-a-n curulea!

De agresori - evreii - m-am ocupat în nenumarate rânduri (cu documente!) și în multe scrieri, este timpul să scriu câteva cuvinte și despre agresați: victimele, băștinașii basarabeni:

Ca unul care a scris o carte despre reeducarea de la Pitești - adusă și e, pe tancurile sovietice - cunosc psihologia victimei:

Atât de îndelungată vreme, atât de cu violență au fost “tratați” nefericiții căzuți între labele rușilor ocupanți și ai caraliilor, politrucilor evrei, încât puțini dintre ei au putut păstra convingerea că ei, alcătuitoarii comunității basarabene înghițită de monstrul sovietic sunt *nevinovați*. Dar, spre deosebire de nevinovații ruși, culpabili de a gândi altfel (sau de a fi bănuți că o fac), nerușii au fost feroce persecutați și pedepsiți pentru motive de... rasă: *nu erau ruși!* Ceea ce, în capul enkavedistului : “neom”.

Basarabeni noștri - câți mai trăiesc - și urmașii lor (chiar dacă unii s-au născut în deportare, la mama dracului, în Siberia - ca Grecianina de sinistră faimă) să știe, iar dacă refuză, să fie obligați să accepte:

Comuniștii ruși, prin slugile lor, evreii, ne-au martirizat, ne-au jefuit, ne-au înfometat, ne-au deportat, ne-au împușcat, ne-au ucis prin muncă istovitoare - nu pentru că am fi fost cu adevărat “culaci”, nu pentru că eram intelectuali, preoți, funcționari “burgheji”, nici măcar pentru că cei mai răsăriți făcuseră unirea cu Patria Mamă, prin Sfatul Țării....,

- ...ci pentru că nu eram ca ei: nici ruși, nici evrei.

Or o asemenea “crimă” nu poate rămâne nepedepsită de Statul Terorist Sovietic;

Și a și fost.

Mai grav: Evreii supraviețuitori ai lagărelor în care îi închiseseră Germanii și Românii, odată liberați, din tradiționalul spirit de răzbunare - i-au înlocuit pe dată pe gardienii, directorii de închisori “fasciști” - dovedindu-se a fi chiar mai bestiali decât cei mai bestiali naziști - cazul evreului Morel, fost internat la

Auschwitz, pus de sovietici director de Centru de Denazificare, în Polonia, și care s-a “refugiat” în Israel, după ce și-a exersat ani îndelungați întreaga ura și cruzimea și inventiile sale în materie de tortură, ale rasei sale, nu pe foștii călăi, ci pe victimelor acestora, a nemților: polonezii creștini - de ce? Fiindcă nu erau evrei, fiindcă nu acceptau noua “dreaptă orânduire”; cea bolșevică, a re-ocupației sovietice.

Cine alcătuiește “oculta” despre care vorbesc Andrei Țurcanu, Valeriu Matei în legătură cu veto-ul exprimat de Comunitatea Evreilor din Moldova?

Dar toată lumea știe - însă toată lumea tace - de frica lor (și ce se mai bucură ticăloșii, cum mai dau din coadă de satisfacție că doar printr-o răsteală înspre autoritățile guvernamentale, rostind cuvântul cheie: “antisemit”, au obținut fără efort ce doreau: închiderea ușii spre țara mea, spre pământul meu, de unde am fost alungat tot de ei și ai lor, în urmă cu 66 ani.

Aceștia - “supraviețuitorii”, “veteranii”, “victimele fascismului românesc”, au fost și sunt oameni fără căpătâi, fără studii, altele, decât de marxism-stalinism, fără o meserie cinstită, semianalfabeți, necunoscând mulțumitor nici o limbă : nici rusă, nici idiș, cu atât mai puțin română - însă ei au fost enkavediști, funcționari de partid, instructori de partid, anchetatori, procurori, directori de instituții, de unități industriale, agronomice, *prisedateli* de cantine universitare și de toalete publice, de tabere pionierești, responsabili cu agitația la manifestații, vigilenți (citește: informatori, turnători) mai mici și mai mari - nu totdeauna pentru a-și dovedi devotamentul față de comunism, dar și pentru a “elibera în mod revoluționar” un apartament mai frumos, mai bine situat, pentru a pune labele-i de maimuțoi râios pe o femeie - etc, etc, adică în fruntea bucatelor. Indigenilor, băștinașilor moldoveni le fusese imposibil (mai adevărat: interzis) să acceadă la astfel de posturi, ele fiind rezervate *ocupanților* - printre ei, prioritar, evreilor, ca “victime ale fasciștilor români”.

Aceștia, care au acum peste 80 ani, își consumă pensiile obraznic de grase în apartamentele “prioritare” acordate slugilor ascultătoare, zeloase (precum și “veteranilor”: miilor ofițeri din brava Armată Roșie, de politrucii, de enkavediști, pensionați în Rusia, dar trimiși “în refacere” în dulcea Moldovă, unde e soare, fructe, vin și femei câte poftesti), amintindu-și cu nostalgie, mai întâi Anul Negru : 1940-1941, când exercitau teroarea asupra unor bieți rurali, întâi sperându-i, amenințându-i, apoi jefuindu-i, apoi deportându-i, apoi împușcându-i - ca “neoameni”, în limba lor: “necomuniști”, “neevrei”. Aceștia și urmașii lor poartă o uriașă vină în ororile pricinuite de “colectivizare” - mai întâi în

campania de kulakizare a oamenilor, într-o primă fază de sistemul tâlhăresc de cote (*postavka*) care i-a privat pe țărani, nu doar de cerealele de sămânță pentru anul viitor, ci și de hrana lor și a copiilor lor (și a animalelor). Acești activiști-polițai, printre care numeroși evrei poartă vina *foametei* care a bântuit doi ani de zile cât o eternitate în Basarabia sovietizată, provocând zeci de mii de morți. Și a *canibalismului sovietic*.

Să nu pretindă evreii contemporani că părinții, bunicii lor “veteranii”, medici și înalți funcționari în Ministerul Ocrotirii Sănătății (sic-sic) Averbuch, Hechtmann, Beidburd nu știau ce se petrece “în republică” : foamete, distrofie, otrăviri cu buruiene toxice, canibalism. Ba știau foarte bine, însă în rapoartele lor recomandau nu diminuare cotelor, pentru ca populația să beneficieze de o alimentație minimală, ci... *pedepsirea penală severă a celor “vinovați de canibalism”*... Iar fiii, nepoții acestor “medici” criminali (pentru neasistență dată persoanelor în pericol de moarte), consumă, în continuare, fără nici un aport din partea lor pâinea și carnea și laptele cuvenite celor care le produc (supraviețuitorii victimelor lor directe), nu urmașilor unor tâlhari sângeroși, profitori pe veci, pentru unicul motiv că sunt evrei - deci foste victime ai “fasciștilor români”.

Ehei, ce *poreadkă* instituiseră ei - vorbesc de “ocultiști” - pe când atacau, în iunie 1940 coloanele de refugiați, încercând, în panică, o trecere peste Prut; ce jubilație revoluționară bolșevică atunci când ei, juni în putere, agresau femei și bătrâni, le zmulgeau boccelele și geamantanele, pretinzând că acelea sunt ale “narodului truditor” pe care ei, burjuii, românii, regaliștii le furaseră și încercau să fugă cu prada; ce avânt bolșevicesc îi mâna să intre în biserici, să se pișe în altare, cântînd Internaționala lor, mînjind cu căcat icoane și punînd pe foc cărți de cult; ce beție a puterii cunoscuseră acești “protestatari” în Anul Negru (1940-1941), când aruncau pe ferestre copiii bolnavi din spitalul doctorului Ioneț; când, în iunie 1941, în graba de a-și lua cât mai repede tălpășița peste Nistru, ca să nu pună Românii mâna pe ei, criminalii-tineri, astupaseră cu scânduri ferestrele închisorii din Orhei (numai din Orhei?) și dăduseră foc deținuților; când, în nebunia distrugătoare participaseră, ca voluntari, la dinamitarea, la incendierea școlilor, a bisericilor, a palatelor, a depozitelor de mărfuri - mai ales de tutun, principala bogăție a Basarabiei - chiar și a clădirii Băncii din Tighina (iar vita de “artificial” se lauda mai ieri cu isprava-i, într-un jurnal din Chișinău, ca “îndeplinitor de poruncă a lui Iosif Vissarionovici de a nu lăsa piatră pe piatră dușmanului” - se cunoaște numele individului, “erou al Marii Uniuni Sovietice”: Medger, arhitect de formație).

Ăștia sunt “ocultații”, “ocultiștii”, holocaustologii - analfabeți fără leac, înveninați de necontinuarea vieții de huzur pe spinarea “boilor de moldoveni”.

De aceștia s-au speriat oamenii care s-au temut să fie prezenți la colocviul organizat de Academia de Științe? De acești bășinoși otrăvicioși s-au speriat “guvernării” de la Chișinău, când au încercat - și au reușit, tovarășii-domni!: Dungaciu, “consilierul” trimis de Băsescu, Leancă, brav funcționar sovietic, avînd grad de general (sau “doar de colonel”?), Serebrian, trepăduș de profesie - să încurce lucrurile astfel încât să nu i se acorde cetățenia moldavă și soției mele (auziți, motiv de respingere: “pentru că are azil politic în Franța”, ei, da, ca și soțul și fiul său), pentru a împiedeca întoarcerea noastră în Basarabia, Țara mea!

Cum să mă apăr împotriva hoardelor de guzgani, de păduchi, de lipitori - alcătuitori ai “Oculței”! - care mă atacă din toate părțile, din toate pozițiile, nu pentru că aș fi propagatorul unor neadevăruri istorice, din contra: pentru că lucrez cu adevăruri (istorice). Or acești întunecați din naștere, acești beznicoli prin vocație, acești măcinători de cuvinte goale cu gurile lor de canal - acuzatoare, ca “Antisemitule!” - se tem de adevărul rostit tare.

Din păcate - pentru ei, nu pentru mine, eu mă descurc cum m-am descurcat și până acum - se tem, în continuare și victimele lor macurtizate.

De ce? Ce li se se mai poate întâmpla basarabenilor mei - din partea paraziților numiți ocolit: oculții?

Nimic - evreii au terminat de distrus ce mai era în picioare pe pământurile noastre - dar victimele nu cunosc acest adevăr.

*

O veste prin un comunicat care mă unge la inimă:

From: Democratia Acasa <democratiaacasa@yahoo.com>

Subject: Nota de protest_Paul Goma

To: democratiaacasa@yahoo.com

Date: Sunday, October 10, 2010, 5:21 AM

Buna ziua,

Mișcarea „Democrația Acasă” a pichetat Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene și Președinția Republicii Moldova în legătură cu zădărnicierea revenirii la Chișinău, pe 2 octombrie curent, a scriitorului basarabean Paul Goma.

Tinerii au cerut ministrului de externe, Iurie Leancă și președintelui interimar, Mihai Ghimpu, să elucideze cauzele acestei situații și să explice motivul pentru care lui Paul Goma nu i-a fost acordată cetățenia Republicii Moldova.

Mișcarea „Democrația Acasă” a înregistrat o notă de protest, în legătură cu „cazul Goma”, la sediul Președinției Republicii Moldova și la cel al Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova. Tinerii asociați Mișcării „Democrația Acasă” așteaptă un răspuns în scris, în termenele prevăzute de legea privind petițiile cetățenilor. Dacă autoritățile vor ezita să dea curs acestei note de protest, Mișcarea „Democrația Acasă” va acționa în judecată Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene și Președinția Republicii Moldova.

Centrul de Presă al Mișcării „Democrația Acasă”

□

Președintelui interimar al Republicii Moldova, dl Mihai Ghimpu,
Ministrului Afacerilor Externe și Integrării Europene
al Republicii Moldova, dl Iurie Leancă

N O T Ă de P R O T E S T

din partea unui grup de tineri participanți la revolta
anticomunistă din 7 aprilie 2009

Prezenta Notă de protest reprezintă îngrijorarea și nemulțumirea noastră față de modul în care este tratată familia scriitorului PAUL GOMA, căreia i-a fost blocată în mod inexplicabil, întoarcerea ACASĂ, anunțată pentru 2 octombrie 2010.

De-a lungul lunilor august și septembrie 2010, autoritățile moldovene și conducerea Uniunii Scriitorilor de la Chișinău s-au tot întrecut în promisiuni că, la 2 octombrie 2010, îl vor readuce acasă, în actuala Republică Moldova, pe celebrul scriitor disident PAUL GOMA, originar din s. Mana, județul Orhei, Basarabia, personalitate cu renume mondial, luptător anticomunist exilat la Paris în anul 1977, care a dedicat dramei Basarabiei circa 60 de opere, încercând să ne salveze pe noi, cei de aici, de închisoarea și de teroarea bolșevică. PAUL GOMA este, deci, conaționalul nostru, care, în ciuda tuturor suferințelor prin care a trecut împreună cu familia sa, nu ne-a uitat, nu ne-a trădat, dimpotrivă, ne-a fost, decenii în șir, avocat înflăcărat în Occident și clopotar al redeşterării naționale.

Pentru toate aceste sacrificii în numele cauzei naționale și general umane – lupta contra comunismului inuman – responsabilii de la Chișinău de afacerile externe și de problema cetățeniei, care se declară proeuropeni, anticomuniști și chiar mari români, i-au „mulțumit” cu vârf și îndesat scriitorului PAUL GOMA: nu i-au acordat cetățenia Republicii Moldova, anunțată cu mare tam-tam, nu i-au acordat distincția Ordinul Republicii promisă cu surle și trâmbițe, nu i-au asigurat REVENIREA ACASĂ, nu i-au trimis scriitorului nici măcar un mesaj de felicitare cu ocazia celei de-a 75-a aniversări. Mai mult decât atât, actualii diriguitori de stat, care au ajuns la putere pe spatele nostru, al tinerilor, și-au închis toți telefoanele, s-au ascuns prin birouri, vile sau bucătării, astfel încât nimeni dintre reprezentanții presei nu le-a putut lua vreo declarație privind această situație penibilă,

care a făcut de rușine Republica Moldova în plan extern, dar și în ochii noștri. Declarațiile, explicațiile și scuzele oficiale de rigoare, privind blocarea revenirii la Chișinău, în 2 octombrie 2010, a familiei lui PAUL GOMA lipsesc până în prezent.

Ce popor, cu atât mai mult Republică aproape invizibilă pe harta lumii, și-ar mai fi permis să dea cu piciorul într-o personalitate-simbol, disident cu renume mondial, scriitor universal, mândria neamului nostru?! Noi nu avem nevoie de certificate de la străini ca să-l iubim pe MIHAI EMINESCU, noi nu avem nevoie de sfaturile străinilor ca să-l iubim pe PAUL GOMA!

În legătură cu această „tăcere” și „diplomație” suspecte ale autorităților de la Chișinău pe marginea „cazului GOMA”, care ne determină să bănuim că autoritățile moldovene se lasă influențate de forțe oculte din exterior (implicate și în ocupația noastră din 1940, 1944, când familia GOMA s-a refugiat din Basarabia), în calitatea noastră de cetățeni ai RM și de petiționari, VĂ CEREM:

Publicarea motivelor exacte ale neacordării până în acest moment a cetățeniei Republicii Moldova pentru scriitorul PAUL GOMA și familia sa – soția Ana Maria și Filip Ieronim. Declarația strecurată în presă că soția sa ar fi apatridă nu este convingătoare, deoarece și scriitorul PAUL GOMA are statut de apatrid în Franța, informație pusă pe blogul său personal. Despre care diferență de statut juridic este vorba și dacă era necesară o modificare de legislație națională, atunci de ce nu s-a operat în decurs de mai bine de câteva luni?

Publicarea motivelor exacte privind neprocurarea până în prezent a unei case de locuit în Republica Moldova pentru familia refugiatului din Basarabia PAUL GOMA, promisiune făcută de asemenea publică. Se știa din start că PAUL GOMA dorește să se întoarcă ACASĂ pentru totdeauna. Care demnitar sau funcționar moldovean își imagina că PAUL GOMA va reveni la baștina sa fără soția, care i-a fost alături peste 45 de ani și care de altfel, așa cum am aflat din presă, este de origine evreiască?

Publicarea motivelor și termenelor exacte ale acordării cetățeniei Republicii Moldova lui Dan Dungaciu, cetățean român, consilier al Președintelui interimar Mihai Ghimpu, cunoscut ca expert în „gestionarea” banilor destinați culturii din Basarabia, mai ales prin „filtrul” de la Iași. Solicităm ca această informație să conțină numărul exact de zile în care i s-a acordat lui Dan Dungaciu cetățenia RM, motivele „regimului de urgență”, temeiul juridic și informații privind activitatea lui Dan Dungaciu în România de până la 1989, când PAUL GOMA lupta contra lui Ceaușescu și a comunismului.

Publicarea motivelor exacte, care l-au împiedicat pe Președintele interimar Mihai Ghimpu să emită decretul promis privind acordarea celei mai înalte distincții – Ordinul Republicii marelui scriitor PAUL GOMA, chiar și în lipsa acestuia pe teritoriul RM, cu prilejul împlinirii la 2 octombrie 2010 a vârstei de 75 de ani.

RECHEMAREA AMBASADORULUI REPUBLICII MOLDOVA LA PARIS, Oleg Serebrian, care, prin comportamentul său și al

subalternilor săi: sfidător, arogant și disprețuitor față de familia lui PAUL GOMA, a adus atingere intereselor și demnității naționale. Diplomății lui Oleg Serebrian l-au tratat pe PAUL GOMA ca pe un gastarbeiter oarecare, umilindu-l. Aceasta e „misiunea” pentru care Serebrian a fost trimis la Paris, să calce în picioare personalitățile și valorile neamului?

Sanționarea ministrului Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova, Iurie Leancă, pentru proasta gestionare a „cazului GOMA”, fapt care a compromis excepționalul eveniment anunțat al REVENIRII ACASĂ a familiei GOMA și a adus prejudicii grave intereselor naționale și imaginii statului nostru pe plan extern. Oare cu care valori dorește să intre în Europa Iurie Leancă, tendință pe care o găsim în elementul „Integrare Europeană” din titulatura ministerului, nu cumva cu importanța propriei persoane în plan global?!

Confirmarea sau infirmarea publică a informației, potrivit căreia actualul ministru de externe al Republicii Moldova, Iurie Leancă a activat în cadrul Ambasadei URSS la București până la puciul de la Moscova din 1991. În CV-ul acestui ministru, afișat pe mai multe site-uri, scrie ca în 1986 „absolvește Institutul de Relații Internaționale din Moscova (doar absolvent sau licențiat?), iar între 1986-1993 a fost „angajat al Ministerului Afacerilor Externe”. MAE al cărei țări și unde, domnule ministru Leancă? Cerem să fie publicate detaliile, conform înscrierilor din cartea de muncă: data, luna, anul, locul de muncă, funcția, categoria sau gradul diplomatic din perioada 1986-1993. Cerem, totodată, ca ministrul Iurie Leancă să informeze publicul, dacă are sau nu grad militar, daca „da”, care-i acesta și al cărei țări.

Înregistrăm prezenta notă de protest la sediul Președinției Republicii Moldova și la cel al Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova și așteptăm răspuns în scris, conform competenței, în termenele prevăzute de legea privind petițiile cetățenilor.

Nu trădați interesele și valorile naționale, pentru că veți fi judecați dur de urmași!

Mișcarea tinerilor „Democrația ACASĂ” (DA)

*

Și-acum ce-o să le facă Oculta protestatarilor?

Nu spun, acum; acum sunt băiat binecrescut.

Însă mâine dimineată...

Luni 11 octombrie 2010

Nu știu dacă acțiunea junilor-tineri (așa le spun eu, cu drag) va avea vreun efect benefic asupra situației mele (personale, cum vorbește incontinentul poetul Dinescu, stăpânitor al limbii române corecte). Bănuiesc însă ceva tulburări în schema guvernamentală, măcar reajustări privitoare la tovarășul Leancă,

“moldovean de-al nostru” până în răunchii Grecianinei, trădătoarea material-didactic. Urgent ar fi să fie expediat el la Moscova, ca obedient diplomat în slujba Monstrului Sovietic la Ambasada URSS din București. Urgentă ar fi și expedierea lui Dungaciu, “consilierul” lui Băsescu (nu al lui Ghimpu!) la cotețul cotrocenic, ca să nu-i mai ametească și el pe bieții basarabeni și așa năuciți de soarta-crudă-și-nedreaptă.

Iar dacă așa va fi, atunci nu se poate, nu se poate ca oalele sparte ale Coaliției înfrânte - ceea ce nu doresc cu nici un chip - să nu fie puse în spinarea lui Goma. Cum, când țara arde, de spaima revenirii *kamuniștilor* lui Varonin, liberal-democrației să înregistreze o altă înfrângere - din pricina lui Goma?

Da, domnule! Grindinit de veștile despre Colocviul de la Chișinău (l-am majusculizat, ca să pară mai important decât *nu* a fost), agresat de “prieteni” mei, holocaustologii-de-veacuri, nu am fost atent la strâmbetele scăpate de *ai mei*. Vreau să spun; basarabeni din fruntea țării. Iată, uitasem ori nu știusem niciodată că *ei* (tot de basarabeni vorbesc), promisese o distincție, ba chiar două: cetățenia de onoare a Chișinăului și o decorație. Nu pentru că aş disprețui semnele de cinstire, însă nu mă gândisem la ele: cetățean de onoare sunt și al Timișoarei și al Piteștiului (acolo, primarul Pendiuc, fiu de refugiat bucovinean, a promis și o locuință - dar dacă nu am țară pentru locuință ceea...); decorații - am și de la unguri și de la polonezi și de la francezi, nu m-au făcut nici mai literat, nici mai bogat. Acum, că mă gândesc: mi-ar fi făcut plăcere să fiu băgat în seamă și de *ai mei*. Dar, de unde nu-i...

Mi-au adus aminte tinerii-juni prin protestul lor: guvernanții nu găsiseră de cuviință să-mi trimită un cuvânt de felicitare pentru cei 75 ani împliniți în 2 octombrie 2010 - măcar la Colocviul de la Academia de Științe. Sincer: nu am suferit de absența semnului de viață din partea oficialităților - iată: nici Dungaciu, nici Băsescu, nici Nuți Udrea, nici N. Manolescu, nici Patapievici, nici chiar Liiceanu, editorul meu... - nu s-au ostenit să o facă. Și n-am murit.

Spuneam că în cazul unui eșec în alegerile viitoare, voi fi arătat cu degetul:

«Din cauza lui Goma!»

Câte alte catastrofe nu s-au petrecut din cauza lui Goma! Este adevărat, de cele mai multe ori acuzația (rostită cu ură, cu ochi injectați) rămânea la... simpla acuzație, fără a se explica ce se petrecuse (din cauza lui Goma cela...).

Îmi aduc aminte (să uit? eu?) cum, în decembrie 1956, la Interne, în București, un anchetator pe nume Țârlea, mă luase la

bătaie și își zdrelise degetele unei mâini în dinții mei. Fără a lua în seamă că mie, din gura zdrobită, începuse a-mi picura sângele adunat în bărbie, bravul securist începuse a miorlai, pe când mă acuza:

«Din cauza ta, mă!» și-mi arăta mâna însângeraată.

Ei da: din-cauza-mea-mă.

La Chișinău în caz de nereușită electorală a democraților - va fi de mirare cu un “consilier” ca Dungaciu?, ca un aliat ca Marian Lupu?, cu un sprijin-tacit ca altfel vorbărețul Băsescu? - se va găsi fulgerător... cauza: Goma.

*

Dar ia stai!, îmi poruncesc, fiindcă mi s-a arătat o idee (măi fimèi):

Dacă ăștia, cu ocula lor au dat din mâini, din picioare, din falcă pentru a-mi provoca *neintrarea* în Țara mea, Basarabia, nu doar pentru că aș fi “antisemit”, ci pentru că nevastă-mea, Ana Maria, “jidanca-aia” cum îi zice - în absență - turnătoarea cu trei stele Geta Dimisianu, este o persoană reductabilă, când își apăra ea puiul (Filip) și bărbatul (Goma)! Vor fi aflat, din cărțile mele, cum a zbierat ea la miniștri - Coman, de Interne - la securiștii fioroși, ca generalul Pleșiță, la anchetatori îmbătrâniți în rele : colonelul Vasile Gheorghe, comandantul Anchetelor Penale de la Rahova, când m-a văzut cum arătam la “predarea mărfii”, eu, în 6 mai 1977, după campania internațională pentru liberarea lui Goma:

«Criminalilor, ce i-ați făcut? Ce i-ați dat?, l-ați drogat, criminalilor!»

Vor mai fi aflat oculteții de la Chiș'nău - din presă, de pe site-ul meu internetic - “tratamentul” la care l-a supus ea pe “prietenuții”, jivina pseudonimată “Sorin Toma” (el, el, cel cu “putrefactul Arghezi”), după ce a avut nerușinarea, odată, să ne scrie, din Israel (și asta găsisese adăpost în vizuina unde s-au găvozdit marii criminali bolșevici, odată ce făcuseră tot răul posibil în țările ocupate de ruși), ca să se laude cu “prietenia lui Petre” (Năvodaru, tatăl Anei), când el îl denunțase că “pactizase cu Arghezi”; a doua oară într-un interviu dat analfabetei Betea, în care, după moartea “prietenuțului neprețuit”, se lăudase că îi dăduse bani pe care să-i folosesc eu, ginerele lui, lipsit de mijloace, după liberarea din ultima arestare. Replica Anei fusese distrugătoare - dar să simtă nesimțitul “Sorin Toma”? A decedat în pace, senin, mulțumit că își făcuse datoria de evreu comunist.

Presupun, deci, că fosilelor de la Chișinău le era frică, nu de mine, antisimitul, ci de soția mea, “jidanca”!

*

În legătură cu «**Așă!**»-ul care le ținea loc de explicație (de ce sunt eu *antisimit?*), vizitatorilor-vânători-de-scrieri-necușer de acum câțiva ani ai Salonului cărților de la Chișinău:

De ziua mea, 2 octombrie acest an, prietenii mi-au făcut un dar de preț: volumul omagial de 230 pagini **Paul Goma 75, dosarul unei iubiri târzii**, alcătuit de neprețuita Flori Bălănescu, cu ajutorul lui Gelu Tofan. M-au onorat cu scrisul lor 40 de autori, cărora le mulțumesc și pe această cale.

Un capitol, ultimul, adună zece texte vorbind despre *Așa*-ul - “metoda de lucru” a mea, după propriile declarații.

O uitasem. Și bine făcusem. Inconștient, o protejasem de balele holocaustologilor, cei care voiau să pună laba pe cărțile mele expuse și să le distrugă...

De ce, nene Anghelache?

Așă!, fiind răspunsul troglodiților evrei, legendari iubitori de carte și de adevăr.

*

Aliona Grati mi-a trimis:

Blogul Nicoletei Savin

“Paul Goma, la 75 de ani de viață, din care 32 de exil!

“Chiar dacă am fi fost, cândva, „cei mai persecutați (de istorie)“, acel eventual trecut nu justifică acest prezent de zăpăceală, de demisie, de atitudine de elev puturos care nu a învățat decât două lecții: a smiorcăielii – că el nu știe – și a datului vinei pe altul, pe altceva, niciodată pe sine. Chiar dacă, în trecutul apropiat, ca principali aliați ai lui Hitler, am fi fost „cei mai persecutați de istorie“ (prin Stalin), această eventuală situație nu explică actuala situație de supușenie cârcotașă (dar supușenie), de resemnare miștocară (dar nu mai puțin resemnare) – și, mai ales, nu justifică, azi, absența intelectualității, ca pătură socială, având interese, țeluri comune, apărându-și-le, impunându-și-le în corpore, cu mijloace comune.”

Cam așa scria Paul Goma prin 1984.

Ieri a implinit 75 de ani.

Moldovenii îl sărbătoresc, luni, la Chișinău ca pe un «Soljenițin român» cum l-a numit Eugen Ionescu, ca pe o adevărată conștiință a Basarabiei.

Românii s-au făcut că-l uită. Și nu pentru că, în sinea lor, nu i-ar recunoaște geniul. Pentru că, pe față, și-a permis să-i înjure pe toți.

Goma spune adevărul cu o autenticitate ce nu admite nicio notă de contrafacere, cu o ardoare etică ce nu permite nesocotirea măcar parțială a lui. Pentru Goma nu există compromis cu ceea ce gândește, la el vorbele nu ascund gândurile, nici nu le înfrumusețează, după caz.

Adevărul întreg, mărturisit până în pânzele albe, este imperativul categoric care-l distinge pe Goma în aceeași măsură în care-l ostracizează în ochii intelectualilor români, deloc obișnuiți să li se spună verde-n față că sunt duplicitari, mincinoși, trădători de idealuri.

Și câte ... și mai câte...

Marea masă a românilor nu-l cunoaște, căci cine nu este mediatizat, nu există, nu-i așa? Dacă l-ar vedea adesea, și-ar permite să-l adore, fiindcă, românii ne-scriitori, mult mai puțin vanitoși decât colegii lui de breaslă sau de generație, n-ar simți că sila le este adresată.

Da, silă, acesta cuvântul corect pentru ce simte Goma față de o Românie de la care nu mai așteaptă nimic, în care refuză să se întoarcă pentru a vedea, față către față, launtric către launtric, cât de ingrați pot fi oamenii, în general, și prietenii, în special.

Pentru falșii lui prieteni, Goma a fost și rămâne "un țărănoi" orgolios din Basarabia, care refuză adevărurile călduțe, jocul la mai multe capete, alegând o rețetă de trai destul de boemă, dar foarte puțin cosmopolită. Fără de fițe, aproape sărac, cu o expresivitate care nu intră în canoanele de frumusețe, deloc comod, chiar teribilist în unele abordări, Goma ajunge un proscris în breaslă și înainte de ancheta Securității, urmată la scurt timp de plecarea în exil. Caracterul nu este iubit niciodată de cei care nu-l au!

Goma n-are detașarea totală a unui Cioran, e un coleric care n-a vrut să-și educe firea, a preferat să întoarcă spatele unei lumi care nu mai valorizează adevărul. Goma poate ierta orice reflex de stânga sau orice dublu limbaj unei elite franceze care l-a adoptat, dar n-ar putea ierta niciodată o elită colaboraționistă românească pentru refuzul de a se spovedi și căi după 1989.

Un răzvrătit ca în basme, pe care nu se poate să nu-l iubești, un Don Quijote care a înțeles târziu, dar atunci s-a revoltat până în măduva oaselor, că și-a sacrificat degeaba tinerețile, că a riscat totul, inclusiv viața, pentru niște sălcii care au preferat soluțiile de salvare individuală celor colective... Iar turnul de fildeș a fost cea mai "onorabilă" dintre căile alese de intelectuali români.

Sigur, nimeni nu este de vină, vinovat e doar "nebul" de Goma, că se simte LIBER să fie exilat, proscris, dezinhibat, ghiduș, chiar, în naturalețea lui năucitoare, vulgară pentru "apretații" intelectuali din generația lui. Asta ca să nu le spun gomoși...

Goma își permite să fie el, are libertatea interioară să fie vertical, să nu se mintă și să nu-i mintă pe alții. Deși e un talent uriaș, un mare scriitor, s-a ajuns la situația absurdă în care oricine îi recunoaște valoarea, riscă marginalizarea în cultura română, riscă să nu fie publicat nici măcar în reviste, iar editurile importante, în frunte cu Humanitas, să-i închidă ușile în nas. Și nu e corect.

La mulți ani, Paul Goma!

Noi, cei care te citim, chiar ne permitem să-ți declarăm dragostea și prețuirea. Ne-ai învățat să nu ne temem. Și bun profesor ai fost, Paul Goma!"

Mă opresc aici, la sfârșitul zilei de 11 octombrie 2010.

Mi-am zis că timpul cuprins între 1 și 11 octombrie merită o rapidă afișare, mai ales că s-au făcut 80 pagini în cap.

Jurnalierul.